

De hoekvlag

Van dezelfde auteur verscheen bij De Harmonie:

Het damestasje
Zaansch Veem
De brillenkoker
Neerlands Bloed
Opa's wijsvinger
De Rode Draad

Freek de Jonge

De hoekvlag

Uitgeverij De Harmonie
Amsterdam

Op de planken

Valentin

Door een toeval raakten een oude komiek, een cabaretkenner en ik in gesprek over het toeval. De oude komiek merkte op dat veel van zijn nummers door toeval waren ontstaan.

Ik opperde dat de inspanningen van de mens er voornamelijk op gericht zijn het toeval te elimineren. Er bestaat nog geen systeem dat rekening kan houden met het toeval.

De cabaretkenner vertelde over Karl Valentin. De Duitse dadaïstische kleinkunstenaar die vooral tussen de twee wereldoorlogen actief was in Duitsland met zijn onnavolgbare logica.

Karl Valentin had een nummer over toeval. Hij staat op straat en heeft met een voorbijganger een gesprekje over een fiets.

Op hetzelfde moment komt er iemand op een fiets voorbij gereden. Wat een toeval! Ongelooflijk!

De oude komiek glom. Met zo'n idee zou hij zo zeker een half uur voort kunnen.

Gistermiddag om 1 uur bladerde ik een pakje knipsels door dat al enige dagen onaangeroerd op tafel lag. Er zat een artikel bij over een tandarts die met zijn zojuist verworven nieuwe verdovingsmachine op een patiënt experimenteert. De assistente leest de gebruiksaanwijzing voor.

Een geschikt cabaretnummer, leek me.

Ik vroeg terloops aan mijn vrouw wanneer ik ook al weer naar de tandarts moest. De vorige keer was ik mijn afspraak vergeten. Ze keek in de agenda en zei:

'Half twee. Je moet nu weg.'

's Avonds wil ik mijn vrienden bellen om ze deelgenoot van dat toeval te maken.

Zijn ze allebei in gesprek.

Ook toevallig.

Visioen

Ik ben de oudste mens ter wereld geworden, 125 jaar. Ik zit in een talkshow met een paardendeken over mijn benen. In mijn hand een gelukstelegram van de ruim honderdjarige Koning Willem IV. Die heet trouwens allang weer Prins Willem-Alexander, maar dat weet hij zelf niet meer sinds zijn wapenspreuk *Je dementerei* is geworden. Zijn dochter Juliana werd koningin, omdat kroonprins Willem-Claus het koningschap niet kon combineren met zijn voorzitterschap van het Internationaal Olympisch Comité.

Op zeker moment denk je dat tachtig oud is. Je gaat je - daar ben je mens voor - op de dood voorbereiden. Maar als je eenmaal de 120 bent gepasseerd, begin je langzamerhand te geloven dat je onsterfelijk bent.

Ik ben een graag geziene gast in talkshows. Ze willen altijd weten of ik Johan Cruijff nog heb gekend.

'Ja,' zeg ik dan monter, 'ik zat een keer met hem aan tafel en toen zei hij dat het probleem van de jongste generatie voetballers is dat ze kunnen lopen zonder gekropen te hebben.'

Triomfantelijk kijk ik dan om me heen om vast te stellen dat niemand het begrepen heeft.

'Je had het hem zelf moeten horen zeggen,' roep ik, maar de volgende vraag wordt alweer op mij afgevuurd.

Opvallend is dat men altijd naar dezelfde personen vraagt.

Mensen van wie ik denk dat ze belangrijk waren, blijken allang vergeten te zijn. Zo weet bijvoorbeeld niemand meer wie Marcel van Dam was. Gebeurtenissen die ons in die dagen weken bezighielden, zijn vergeten. De spectaculaire arrestatie van Bouterse zegt niemand meer iets.

'Om eerlijk te zijn, ik word gek van het verleden,' zeg ik tegen een presentator. 'Waarom vraagt u niet naar mijn toekomstplannen?'

Het publiek lacht. Vertederd.

Taboe or not taboe

Onlangs stuitte ik in de Kalverstraat op een taboe. Aanvankelijk wilde ik er, net als iedereen, met een wijde boog omheen lopen. Ik ben dol op taboes. Doe niets liever dan ze doorbreken, maar juist nu zinloos geweld zo veel losmaakt, had ik er even geen zin in.

Plotseling rukte een jongeman zich los van zijn vrouw met kinderwagen, rende op het taboe af en begon er als een bezetene tegenaan te trappen. Het was verbijsterend om te zien hoe de passanten geamuseerd toekeken.

De vrouw, die mij herkende, klampte mij aan en smeekte me als vakman in te grijpen en korte metten met het taboe te maken. De twee rolden als vechthonden de Heiligeweg op. De omstanders hadden me ook herkend en begonnen me uit te dagen.

Na enige tijd slaagde ik erin de vechtenden te scheiden. De man werd onmiddellijk door zijn vrouw meegetrokken en ik bleef geknield achter bij het aangeslagen taboe.

Ik had er gek genoeg medelijden mee.

Wat een treurig lot altijd de wrok van mensen te voelen. Je voortdurend de zondebok te weten. En dat alles door de beperking van de menselijke geest.

Het taboe stamelde:

'Begrijp dan dat ik een noodzakelijk goed ben. Of kwaad, dat is maar net hoe je er tegenaan kijkt. Zonder mij is de massa niet in toom te houden en heeft de elite niets om zich te amuseren.'

'Zeg me wie je bent, en ik zal je sparen,' opperde ik grootmoedig.

'Als ik vrijuit kon spreken, was ik geen taboe.'

Ik nam het in mijn armen en liep richting Munt.

'Hij is milder geworden,' hoorde ik een van de omstanders schamperen.

Tegenbidden

Omdat ik voor mijn werk een gospel-cd nodig had, kwam ik bij toeval, of waarschijnlijk door de voorzienigheid, te A. in een evangelisatiewinkel terecht.

De soberheid van de inrichting en de aanprijzing der artikelen stonden haaks op wat tegenwoordig door de moderne marketingwetgeving is voorgeschreven. Kartonnen bordjes beschreven met viltstift moesten hun wervende werk doen.

Via een eigen fabrikaat affiche, waarop de naam Rasta Rostelli in hoofdletters stond, werd een bijeenkomst te S. aangekondigd. Ik kon mij niet voorstellen dat deze tweederangs hypnose-artist in de Heer was. Nee, bleek bij navraag, ze wilden juist een protestmeeting tegen zijn duivelse streken houden. Men had voor die avond dan ook dringend voorbidders nodig.

Hoopvol keek de vraag achter de toonbank of ik zou toehappen, maar geen kans. Ik ben gedoemd tot tegenbidden.

De man die de winkel runde, leek door de EO gecast te zijn en was een vorst op zijn zes vierkante meter. Hij raakte buitengewoon positief in gesprek met een lange slungel van iets in de twintig die ernstig tobde met het dilemma van het hiernamaals en dan vooral toegespitst op de vraag of hij wel of niet in de hemel zou komen. De knaap maakte behalve een buitengewoon bijbels belezen, vooral een verwarde indruk. Hij was een doorgeschoten intellectueel die ten volle aanvaard had dat met Gods genade niet te sjoemelen viel. De christenmiddenstander steunde de jongeman van harte in die gedachte.

'In dat geval wordt het de hel,' zei hij zeer beslist, nadat de jongeling een zondige optie had geponeerd die ik niet had verstaan.

'Alwaar ik dan eeuwig zal branden,' verzuchtte de adolescent, met iets van *dat is dan je verdiende loon* in zijn stem. Ik voelde veel sympathie voor de jongen. Hij twijfelde nog en dat is de basis van het ware geloof.

Geloven is namelijk zeker weten dat je twijfelt, denk ik.

Geen woorden

Ooit scharrelde ik voor een voorstelling in Leeuwarden wat in de grote foyer. Een babbeltje met een koffiejuffrouw makend, een paar wervende folders doorbladerend. Opeens hoorde ik uit de verte een ongearticuleerde kreet, die door de hoogte van de ruimte een dreigende galm meekreeg. Pas na herhaling drongen de woorden tot me door: 'Rechtse praatjes!'

Een man in spijkerpak en op klompen stevende, zich nu en dan een corrigerend zijstapje permitterend, doelbewust op mij af. 'Allemaal gelul wat jij zegt. Als het maar betaalt. Links lullen, rechts zakken vullen. Zo is het toch, grapjas?'

Het vergt tijd een dronken man op andere gedachten te brengen.

Zeker als hij net als kinderen dicht in de buurt van de waarheid komt. Ik maakte me van hem af door te zeggen dat ik me moest verkleeden.

'Gelul!'

Ik haastte me naar mijn kleedkamer en vroeg het personeel ervoor te zorgen dat deze dronkelap de avond niet verstoorde met zijn gebral.

Toen ik een paar minuten bezig was, hoorde ik van het balkon een duidelijk herkenbaar: 'Rechtse praatjes!'

Ik maakte een paar ad remme opmerkingen, die er nu niet toe doen en die voor veel hilariteit zorgden, maar de dronkaard kwam er niet van onder de indruk. Onverstoorbaar ging hij door: 'Volksverlakker! Salonsocialist!'

Na een kwartier van voortdurend interrumperen, kon ik het niet langer aan en vroeg ik of iemand die kerel de zaal uit kon donderen. Meteen sprongen een paar flinke Friezen overeind en werkten hem buiten. Ze werden door hun slachtoffer uitgemeemaakt voor fascistten.

Met de voorstelling is het die avond niet echt goed meer gekomen.

Ik moest steeds denken aan het verschil tussen woorden en daden.

Kapper

Het theaterseizoen is weer begonnen. Ik sta deze dagen, ter voorbereiding van een tournee, met leesvoorstellingen in zaaltjes van hooguit honderd man. Die geringe capaciteit heeft het nadeel dat het publiek door de ontspannen sfeer er van alles uitflapt. Het voordeel ervan is dat ik dat allemaal kan verstaan. Tijdens zo'n bijeenkomst in een oud kasteel in de buurt van Haarlem voorzag een wat oudere dame veel van het voorgelezenen van gesproken commentaar.

Over het algemeen konden mijn teksten op haar instemming rekenen, af en toe pufte ze wat lucht uit of ademde ze sissend in om aan te geven dat ik mij met mijn repertoire op de rand van het toelaatbare bevond.

'U lijkt mijn moeder wel,' kon ik op zeker moment niet nalaten op te merken. 'Maar u bent het niet, anders had u vast al een keer gezegd dat ik hoognodig naar de kapper moest.'

'Nou, er kan aan de achterkant best iets af,' antwoordde de vrouw in alle onschuld en kreeg daarmee de lachers op haar hand.

Ik bezoek mijn moeder veel te weinig. Logisch dat ze voortdurend vraagt: 'Wanneer kom je nou eens langs?'

Ondanks het feit dat mijn moeders gezichtsvermogen slecht is, gaat er geen ontmoeting voorbij of er wordt iets over mijn haar gezegd.

Tot vervelens toe.

'Jongen, wanneer ga je nou eens naar de kapper?'

'Daar heb ik geen tijd voor, moeder.'

'Dan moet je die maar maken.'

'Dat kan wel, maar dan kom ik nog minder bij je langs.'

Een paar jaar geleden is mijn moeder verhuisd.

Ze woont nu boven een kapper.

De voorkamer

In de show van Ray Davies, die ik onlangs in Utrecht zag, speelt de voorkamer een cruciale rol. Daar, in die *front room*, werden de verjaardagen en christelijke feestdagen gevierd, daar werd getrouwd en gerouwd. Daar mocht je liggen als je ziek was en daar wilde zijn aangeschoten vader, als hij met zijn vrienden uit de kroeg kwam, met een glas bier op zijn hoofd balancerend nog wel eens *Minnie the Moocher* van Cab Calloway te zingen.

Dave, zijn jongere broer, en Ray werkten er aan de geboorte van de Kinks. Ingeplugd in de kleine, groene versterker van acht watt, waarvan Dave de speaker met een schroevendraaier had doorgeprikt om de juiste vervorming van zijn gitaargeluid te krijgen, speelden ze de vroege rock-'n-roll-standards na. Hun eerste hit, *You really got me*, werd geschreven en gecomponeerd in de *front room*.

Wij hadden thuis ook heel lang een voorkamer, die alleen werd gebruikt bij speciale gelegenheden. Het rook er ongebruikter dan in de achterkamer en er stonden en hingen meer spullen die stuk konden. De antieke barometer! Het meubilair, ontworpen en gemaakt door oom Marinus, had een klassiek zitgemak waarin onderuitzakken uitgesloten was.

Luisteren naar Holland-België gebeurde in de voorkamer. Dan konden mijn zusjes mooi in de achterkamer blijven spelen. De radio werd van het dressoir getild en naar de voorkamer gedragen om daar op de schoorsteenmantel geplaatst te worden. Moeder bracht thee, dan gingen de schuifdeuren dicht tot aan de rust en stak vader een sigaar op om de onwennige lucht te verdringen.

Van de ene op de andere dag ontstond een doorbreekragende in ons land waarbij voor- en achterkamer werden verbonden. De schuifdeuren verdwenen voorgoed. Die klap is de showbusiness eigenlijk nooit te boven gekomen.

De moraal

Het bezoeken van voorstellingen van collega's is pikant, omdat er zoveel oneigenlijke sentimenten meespelen. Op een avond in september 1970 in het Shaffy-theater kregen we, Neerlands Hoop, een uur voor aanvang te horen: Wim Kan zit in de zaal! Behalve dat het hele publiek hem zag zitten, zaten wij ons in de kleedkamer een uur lang op te naaien. Wij zouden de grootmeester van de conference wel even leren dat deze tijd om een snellere benadering vroeg. Mijn timing was rampzalig die avond, het werd een van onze slechtste voorstellingen ooit. Een trapezewerker had zijn vak een ander aanzien gegeven. Niet alleen had hij gebroken met de presentatieclichés die het variété vaak zo onverteerbaar maken, hij had vooral puur technisch grenzen verlegd en dat had hem wereldberoemd gemaakt. Hij werkte zonder net. Toch was hij geen waaghals, een imago dat hij snel opgeplakt kreeg door een ondeskundige pers. Integendeel, hij was juist voorzichtiger dan veel van zijn collega's, maar door zijn enorme vaardigheid op basis van conditie en training, was hij volledig zeker van zijn zaak. Toch ging het mis, doordat de bevestiging van een touw waaraan een schommeltje hing, afbrak.

Hij verbitterde, wilde nooit meer iets met zijn oude vak te maken hebben. Totdat een familielid hem, bij wijze van therapie, dwong te gaan kijken naar een nieuwe ster die in zijn voetsporen trad en wiens idool en voorbeeld hij was. Toen hij het oude circus werd binnengereden in zijn rolstoel, gaf het publiek, dat hem nog altijd kende, hem een staande ovatie. De jonge trapezewerker begon goed. De ooooh's en aaaah's waren niet van de lucht. Totdat hij zwevend van het ene schommeltje naar het andere in een flits de oude meester in zijn rolstoel zag zitten. Hij greep mis en plofte op luttele centimeters van diens verlamde lijf in het opspattende zaagsel. Bedenk zelf de moraal.

Zwak vlees

Woensdag dwaalden mijn ogen doelloos door de keurslagerij.
'Kan ik u helpen?' vroeg de keurslager.

Aardige man. Trouwe bezoeker van mijn shows. Gulle lacher.
Hij slacht wel eens een koetje, maar welk mens zou durven
beweren dat hij nooit iets levends heeft gedood. Principieel is
er geen verschil tussen een mug en een koe.

Ik hoorde de vraag niet. Ik was verdiept in het interieur. Een
sierlijke handschriftletter in rood op een witte achtergrond wees
op een aanbieding.

Ik zag de slager met het puntje van zijn tong uit zijn mond het
penseel in het koeienbloed dopen en schrijven: *Runderge-
hakt... alleen vandaag...*

Ik snoof een binnenpretje weg. Die keer dat ik gehakt had
besteld. We woonden net in het dorp. De slager keek me aan
alsof een Keulse pot omdonderde. Ik begreep het niet.

'Het is maandag meneer,' zei hij streng.

Ik begreep het nog niet.

'Woensdag is gehaktdag!'

Later hebben we er nog dikwijls hartelijk om kunnen lachen.
Vooral op woensdag, als ik ons pondje half-om-half kwam
halen.

Mijn blik bleef rusten op het varkentje dat scharrelend de week-
aanbieding vasthield.

De winkel was leeg. Er ontstond een wat beklemmende sfeer.

'Wat kan ik voor u betekenen?' vroeg de slager, die onraad leek
te ruiken.

'Ja slager,' zei ik met een dun stemmetje, 'laat ik beginnen te
zeggen dat ik je altijd een toffe peer heb gevonden...'

Dat is meer iets om tegen de groenteboer te zeggen, realiseer-
de ik me bij wijze van laatste uitvlucht.

'Maar mijn vrouw en ik hebben besloten vegetariër te worden.'
Het hoge woord was eruit.

'Nou,' zei de slager ad rem, 'dan denk ik dat mijn vrouw en ik in
de toekomst maar eens wat minder om u gaan lachen.'

Hetero

Het overkomt me wel vaker dat mensen even stil blijven staan om me na te kijken en dat negeer ik meestal grootmoedig. Soms, als ik een interessante nakijker zie, draai ik me om en zet ik het op een terugkijken, waarna een conversatie niet kan uitblijven.

Gisteren was het eerste wat de nakijker zei:

‘Mijn moeder had het altijd over je. Soms wel een week achter elkaar.’

Ik had meteen een zwak voor de man. We liepen een paar passen naar elkaar toe. Hij was een jaar of zestig, zat goed in het goud en droeg een overhemd van bloemetjesbehang onder een suède jack.

‘Ze vond je een eerlijke jongen, denk ik, geen poespas. Ik heb ook in het vak gezeten. Gezongen bij het orkest van John Kristel. Bij Bobbejaan Schoepen ook. Die is helemaal verknipt.

Maar dat is normaal vandaag de dag. Als ik toegegeven had aan Jacky Bow, had ik zo in het NCRV-televisieprogramma *Ik hou van Holland* kunnen komen. Maar ik vertikte het. Ik ben nu eenmaal hetero. Maar de rest. Wij zijn toch uitzonderingen?’

Hij keek me aan alsof hij niet helemaal zeker van mijn geaardheid was.

‘Mijn moeder had me wat nagelaten,’ ging hij verder. ‘Toen ben ik ermee opgehouden. Niet veel, zestigduizend gulden. Ik heb snikkend met het geld in mijn handen gezeten. Ik dacht: waarom heeft ze het niet opgemaakt? Waarvoor heeft ze gespaard? Met schoonmaken verdiend. Nooit een reisje gemaakt.’

‘En jij?’ vroeg ik. Benieuwd, omdat hij niet de indruk maakte een levensgenieter te zijn.

‘Casino.’

‘Jij maakt in elk geval niet de fout van je moeder.’

Als altijd na een grap wilde ik me omdraaien en weglopen.

‘Zij had tenminste nog een erfgenaam,’ zei hij zonder zieligheid in zijn stem en hij pakte mijn hand.

Die hij behoorlijk lang vasthield. Voor een hetero.

Kroon

Deze week was ik betrokken bij de opening van het Zaantheater. Een prestigieus bouwwerk waarmee Zaanstad sinds zijn stichting een poging doet zijn binnenstad wat allure te verschaffen.

De koningin zou bij de opening aanwezig zijn.

Weken wachtte ik op een telefoontje of fax van een functionaris die Hare Majesteit moet vrijwaren van niet-gewenste confrontaties. Een kort onderhoud over wat ik van plan was te brengen en of daar nog Oranje-onvriendelijke elementen in zaten, leek mij het minste. Maar niets van dat al.

Ik mocht kennelijk zeggen wat ik wilde. Dat maakt het er niet gemakkelijker op.

Toen ik het gebouw betrad, zei de veiligheidsbeambte die ik passeerde met mijn koffertje:

‘U bent een van de weinigen die ik volledig vertrouw.’

Hij liet mij ongemoeid passeren.

Wel kreeg ik een brief van Rosa. De enige politiek-correcte partij in Zaanstad, die één zetel in de raad heeft. De partij kon zich door haar republikeinse beginselen niet veroorloven de feestelijkheden bij te wonen. Trouwens, zo’n feest was het allemaal niet, want er was ruw geschat een tekort van vijf miljoen. In het schrijven werd ik fijntjes herinnerd aan een paar uitspraken uit het verleden waarin ik ons koningshuis flink te kakken had gezet.

Bij opkomst had ik dertig stropdassen om mijn nek hangen. Ik bedankte de koningin voor haar medewerking. Zij had op mijn verzoek de stropdassen die haar man niet meer nodig had, meegenomen om na afloop bij opbod te verkopen. Tien procent van de opbrengst zou ten goede komen aan het Zaantheater. Ik denk niet dat Rosa die grappen voldoende vond.

Of je het nou voor mensen of varkens doet.

Stront hou je toch.

Onzalig uiteinde

In een geïmproviseerd studiotje moest ik een liedje opnemen. Aangezien bij de opzet van het televisieprogramma hoort dat het repertoire zo sober mogelijk wordt gepresenteerd, om zo-doende tot de kern ervan door te dringen, zou ik mijzelf begeleiden op de piano.

Er stonden te veel lampen te dichtbij. Op de Yamaha-vleugel was niets aan te merken. Die was beter dan ik. Het liedje heette *De stem van vader*. En ging over hoe ik als jongetje luister naar mijn vader die vanaf de kansel uit de bijbel leest. Vlak voor de opname had iemand mij verteld ook zoon van een dominee te zijn. Voor hem zou ik het zingen, nam ik mij voor. De kunst van iets voor een camera doen, is bij jezelf blijven. De regisseur, cameramensen, belichters en geluidsjagers hebben zo hun zorgen en daar moet je boven staan.

Het ging aanvankelijk heel goed. Ik was met mijn gedachten voldoende op tekst en muziek vooruit om mijn handen als vanzelf de akkoorden te laten grijpen en mijn stem en gelaats-trekken naar de juiste interpretatie te sturen. Opeens drong dat bewustzijn zich op. Ogenblikkelijk gevolgd door het idee van: o jee, als ik dat maar volhoud. Toen die twijfel inzette, merkte ik dat mijn gedachten nog enige tijd gelijk opliepen met de handeling en vervolgens achter raakten.

Ik raakte de kluts kwijt. Mijn handen wensten meer aandacht voor de besturing, maar de zang moest ook doorgaan. Ik probeerde er nog wat van te maken, maar mis op de piano nu eenmaal vaardigheid en routine. Als een skiffeur wiens armen niet meer synchroon trekken, raakte ik in het zicht van de finish uit de koers.

Vroeger was ik vaak grof en confronterend. Leuk? Ja. Onnodig? Misschien, maar ik kon niet anders. Ik had geen idee waarmee ik bezig was. De korte ervaring had me geleerd dat het publiek mijn spontane paniecreacties juist grappig vond. Bij analyse bleken de gevatte replieken vaak nergens op te slaan, maar mensen laten nu eenmaal de ontlading van spanning vaak met een lach gepaard gaan. Het kritische vermogen van het publiek, dat intens met mij meeleefde, leed kennelijk flink onder de opluchting over mijn ontsnapping.

Naarmate ik mijn vak beter beheerste, kwam ik minder vaak in situaties waar een vloek of een grove gemeenplaats voor een overbrugging moest zorgen. Zelf beschouwde ik dat als winst, al moet ik toegeven dat ik aan jeugdige onbevangenheid en spontaniteit inboette.

Ik zie geen principieel verschil tussen dat onbehouden jonge-hondengedrag op het toneel en de vernielzucht van een bepaalde categorie jongeren. De drijfveren zijn dezelfde, alleen de podia verschillen. Zich misdragende voetbalsupporters spelen een gewelddadig toneelstuk in het verkeerde theater.

Wil ik de onbehouden uitingen van jonge kunstmakers rechtvaardigen door te zeggen dat de burgerij verdient gekwetst te worden, moet ik ook de onbeholpen agressie aanvaarden van jongelui die minder gelukkig waren het juiste podium te vinden. Het idee dat een elite het monopolie heeft op de beproeving van de goede orde is voor de massa nogal frustrerend en in ons soort samenleving onacceptabel. Om die reden heeft de televisie een voorbeeldfunctie. De vatbare jongere denkt: dat kan ik ook. Alleen wat grover, wat onbeholpener, in een mindere vorm en op de verkeerde plek.

Want naar het theater komen ze niet, die kansloze kijkers.

Doorgeslagen

Vol goede moed begaf ik mij laat gisternacht naar mijn werkplek. Onderweg voelde ik dat er iets mis was. Toen ik daar aangekomen was, bleken de stoppen doorgeslagen te zijn. De computer stond als een zaag zonder tanden aan de voet van de boom. Ik kan niet meer dan tien woorden met een pen schrijven.

Ik ging op zoek naar de stoppenkast. Maar ik ben een moderne jongen. Ik geniet van vele voorzieningen zonder me ook maar een moment af te vragen hoe ze werken, waar ze vandaan komen of hoe ze onderhouden dienen te worden. Omdat ik me in het duister stootte aan alles wat ik al weken weiger op te ruimen, haalde ik de vijfkaarsenstandaard en lichtte ik mijzelf voor.

In een onverwacht hoekje bleek zich het hoofdkwartier van mijn elektriciteitsvoorziening schuil te houden. Dankzij de eenvoudige handeling van het overhalen van de aardlekschakelaar brandden ineens weer de lampen en lichtte mijn beeldscherm op. Wat een genot!

Maar het was wel bedtijd inmiddels.

Vandaar dat ik het mij voorgenomen stukje moet laten voor wat het is. Ik had de euforie rond Haar Zonder Naam wat willen temperen. Niets ten nadele van de doden, maar tekstueel was haar repertoire ronduit stuitend, muzikaal beneden alle peil. Haar voordracht was ontroerend door het kinderlijke geloof dat ze voor de flauwekul die ze zong aan de dag legde. Johnny Hoes, die haar heeft grootgemaakt, is een van de grootste sjoemelaars uit het platenvak. Het ergste waren al die intellectuele huichelaars die haar haar leven lang hebben bedrogen door te doen alsof ze het mooi vonden. Nichten voorop. Ik wil het woord camp even niet meer horen.

Vrij willig

In het theatercircuit waar ik op dit moment mijn repertoire inspeel, wordt veelvuldig gebruikgemaakt van vrijwilligers.

Dat is niet erg, maar wel heel merkbaar.

Je ziet het onmiddellijk bij aankomst aan het glunderende gezicht dat de deur openzwaait om je iets te overdreven te verwelkomen. Zeker, het is na dertig jaar nog altijd een voorrecht op te mogen treden, maar het is ook gewoon mijn werk geworden.

Overduidelijk is dat men al geruime tijd op de uitkijk staat.

Naast de hartelijke verwelkoming wordt je wel subtiel te verstaan gegeven dat je niet moet denken dat je iemand bent omdat je betaald krijgt.

'Is er een pauze?' vraagt een vrijwillige mevrouw.

Als ik nee schud, moet ze even iets wegslikken. Zij had namelijk eigengebakken koekjes bij de koffie.

Vrijwilligers hebben niet graag dat je op hun slakken zout legt.

De piano is ontstemd, maar is het niet fantastisch dat er überhaupt een piano is, is hun redenering.

Het was erg lang donker in het begin, maar ik kon die knoppen niet vinden. Ik zag zelf ook niks, klinkt het verweer.

Vrijwilligers komen meestal de kleedkamer binnen om een handtekening voor een buurmeisje als je net een schone onderbroek aantrekt of in de wasbak plast.

Kom je na afloop nog een pilsje halen en maak je een iets te aanmatigende opmerking tegen de vrijwillige barkeeper, krijg je te horen: 'We staan niet meer op het toneel, hè?'

Ik lach zo goed en zo kwaad als het gaat met de omstanders mee.

Vrijwilligers, wie zou er ooit iets lelijks over durven zeggen?

Van wat ik hier zojuist geschreven heb krijg ik al een schuldgevoel.

Mijn Gebed

Laat op weg naar huis zet ik de radio aan en hoor aan de tonen van het muziekje dat er iets niet klopt. Het schurkt tegen iets authentieks aan. Door ervaring wijs zit mijn hand al bij een der keuzetoetsen. Weg met de EO! Weg met die namaak gospeltroep!

Er zijn prachtige liedjes over God geschreven door bijvoorbeeld Randy Newman en David Olney, maar die zal de EO niet draaien omdat smakeloosheid nu eenmaal meer leden werft.

Het religieuze lied heeft het in Nederland nooit veel verder geschopt dan *Dank U* van The Sheperds. Robert Long heeft voor zijn bekering tot de antichrist gezongen over *The Last Seven Days*.

De grootste reli-hit, als we Mieke Telkamps *Waarheen Waarvoor* even buiten beschouwing laten, omdat haar retorische vragen ook een heel humanistisch antwoord mogelijk maken, heeft DC Lewis, vast een schuilnaam, ooit gehad met *Mijn Gebed*. Gerrit den Braber schreef de tekst. Een buitenkerkelijke jongeman hoort het orgel en gaat een kerk binnen. Zonder de techniek machtig te zijn, zet hij het op een bidden. Op een jeugdfestival in Stadskanaal stonden wij, Neerlands Hoop, samen met deze Lewis op de planken van schouwburg Geert Teis. Hij trad op begeleid door een bandrecorder. Zoals de meeste Nederlandse zangers was hij geen begenadigd spreker.

‘En dan nu *Mijn Gebed*. Start de band maar Johan!’

Johan drukte op de starttoets. Hij was echter vergeten de spoel vast te zetten; daardoor schoot deze van de recorder en rolde, terwijl de tape zich afwikkelde, het toneel op. DC had zijn positie al ingenomen. In de geest van het lied zat hij geknield op het podium, de microfoon in de gevouwen handen, en zag de spoel voorbij komen. Hij vloekte twee keer hartgrondig.

De directeur duwde mij de bühne op om de zaak te redden. Ik nam de microfoon over en zei:

‘Tot zo ver *Mijn Gebed* over DC Lewis!’

In de achtbaan

Bij de post zat een kaart van tante Klaar. Zij schreef dat haar man tien jaar geleden in Gods heerlijkheid was opgenomen. Ik had oom Harry vlak voor zijn dood nog willen bezoeken, maar, zo bleek uit de kaart, hij was te ziek geweest om mij te zien. Daar kwam bij dat hij mijn werk goddeloos vond. Als ik erop was, ging de televisie uit, schreef tante Klaar en zij was het daar roerend mee eens.

Verder vroeg tante Klaar zich achterop de kaart verbijsterd af hoe ik kon leven in Gods aangezicht zonder gekweld te worden door schuldgevoelens. Tot slot wenste zij mij toe dat het alsnog goed zou komen. Aan haar zou het niet liggen, want in al haar gebeden ging ik standaard mee.

Ik heb die tante Klaar hooguit vier keer in mijn leven gezien. Neefjes of nichtjes heeft zij ons niet geschonken. Zij was, door een zwak gestel, haar hele leven niet in staat enig werk te verrichten. Naast zijn onderwijzerschap op een lagere school met de bijbel, verzorgde oom Harry zijn vrouw en hij runde ook nog eens de huishouding met grote opofferingsgezindheid in de christelijke traditie. Zijn enige liefhebberij was op zaterdagmiddag bij een voetbalwedstrijd met een vlag langs de lijn rennen. Bij baloverschrijding van de zijlijn of bij het minste geringste geval van buitenspel zwaaide hij dan alle frustraties van zich af. Mijn moeder was op zijn begrafenis. In de aula drong het definitieve van de dood opeens ten volle tot tante Klaar door. Zij wierp zich op de kist en riep tegen de inliggende: 'Ik kom gauw bij je Harry!' Waarop mijn moeder tegen haar zuster fluisterde: 'Laat die man in godsnaam even met rust!'

De kersttelefoon

Zoals bekend wil het bisdom Utrecht de desinteresse van de mens voor het Grote Mysterie niet gelaten ondergaan. Een als een kruisraket omhooggeschoten reclamejongen is als Saulus op weg naar Damascus tot inkeer gekomen. Zijn niet geringe capaciteiten, die hij eerst aanwendde om auto's en wasmiddelen aan te prijzen, komen nu ten goede aan Gods Goede Zaak. Was het eerst Who is afraid of God, de gewaagde parodie op het vernielde schilderij van Newman en daarna de pikante adventsposter met de zwangere vrouw, nu krijgt u, als u het telefoonnummer van het bisdom Utrecht draait, het volgende bandje te horen:

Vraagt u zich af waar moet ik met de kerstdagen heen? Toets dan een één.

Heeft u nog steeds geen idee? Kies dan het nummer van de ANWB!

Bent u iemand zonder zonden? Dan bent u verkeerd verbonden.

Wilt u nog voor oudjaar euthanasie? Toets dan een drie.

Kies een vier voor een pastoor, kapelaan of aalmoezenier.

Heeft u meer zin in een lekker wijf? Vijf!

Als uw verlangen meer dan gewoon is, draai dan het 06-nummer van kardinaal Simonis!

Grijpt u dikwijls naar de fles? Zes!

Kies een zeven voor vragen over dood en leven.

Vindt God die bommen goed op Bagdad? Ja, zolang er moslims wonen mag dat.

Heeft u genoeg van ons gezalf? Kies dan acht en een half.

Kies een negen en u krijgt de zegen.

Wilt u God zelf? Toets dan een elf!

Gelooft u niet in God de Heer?

Leg de telefoon dan neer.

Op televisie

'Wat kun je je van het ongeluk herinneren?' vroeg ik een reva-liderende dorpsgenote, die net één van haar krukken in het meer had geworpen, waar een overenthousiaste labrador op af ploeterde.

'Dat er televisie bij was. Ik bedoel een camera,' zei ze zonder aarzeling.

'Raar,' zei ik tot mijn eigen schrik nogal EO-erig.

'Nou ja,' ging ze verklarend verder, 'ik kwam bij uit mijn bewusteloosheid, maar ik had alles helder beleefd. Heel gek. Ik zag het zo weer voor me. Ik reed op de fiets naar huis en opeens kwam dat vliegtuigje recht op me af. Even later deed ik mijn ogen open, zag die camera en dacht: hoe lig ik erbij? Gek, want kort daarna hoorde ik dat mijn been eraf moest, maar toen ik die televisieploeg zag, was mijn eerste gedachte: lig ik er een beetje goed bij? Ik had me wel opgemaakt. Sinds de kinderen de deur uit zijn, heb ik altijd oogschaduw en een beetje rouge op. Maar ja, je weet natuurlijk van tevoren niet dat je op tv komt. Als iemand gezegd had: "Er gaat een vliegtuigje op je neerstorten, je zou wel eens op tv kunnen komen," dan had ik, denk ik, ook wel wat anders aangetrokken. Ik zeg nu ook tegen de kinderen: "Weet wat je aantrekt, want je kan op televisie komen." Als tv je werk is, is het wat anders. Dan reken je erop. Maar bij die reality-tv ligt het anders. Ik was er niet op uit. Ik dacht niet: laat ik daar en daar maar een beetje heen en weer fietsen; misschien stort er wel een vliegtuigje op me neer en dan kom ik op tv. Dat had ik helemaal niet. Dan had ik ook wel wat anders aangetrokken. Want je kunt beter een ongeluk krijgen in een legging dan in een kokerrokje als er tv bij is.'

De wonderschelp

Een man loopt over een verlaten strand. Een door mensen verlaten strand. Zijn blote voeten banen zich een weg langs de lege blikken. Nergens zie je zo veel lege blikken als op een vakantiestrand, denkt hij, en hij stapt op een bijna lege tube antizonnebrand. Die ejaculeert het laatste witte kwakje in een schelp.

Het soort schelp dat je vaak aantreft in het interieur van het soort mensen dat iets met zangers van het soort Frans Bauer heeft, en dat heel erg aan een vagina doet denken.

Een kleurig plastic zakje waarin eens chips zaten, waait knisperend langs.

Dan hoort hij een vreemd zeurend geluid. Eerder klaaglijk. Het komt bij nader luisteren uit de schelp. Hij raapt het zeeslakkenhuis op en houdt het aan zijn oor. Dan hoor je de zee, heeft zijn opa hem geleerd.

Maar hij weet beter. Sprookjes zijn aan hem niet besteed. Toch houdt hij de schelp aan zijn oor. Uitgetreden priesters vouwen in noodgevallen ook nog altijd de handen.

'Gooi mij terug in zee,' fluistert de schelp.

De man is verbijsterd en denkt: ik kijk wel uit! Ik ga met deze wonderschelp de wereld verbazen. Als ik het goed aanpak, word ik schatrijk!

Maar de schelp fluistert niet meer. De man staat voor gek en uit pure frustratie smijt hij de schelp in de gracht. De schelp komt op een rondvaartboot terecht. Een toerist vangt hem op. De man vindt dat zo toevallig dat hij de boot volgt en zijn verloren bezit opeist. Hij houdt de schelp uit gewoonte tegen zijn oor en deze fluistert: 'In de zee, eikel, niet in de gracht!'

Het speet vader dat hij zijn zoon de laatste tijd zo verwaarloosd had. Nu leek het kereltje ook weinig aandacht nodig te hebben. Hele dagen zat hij achter zijn computer. Verdiept in de zwarte gaten in het heelal. Hij wist zo veel van zwarte gaten dat zijn leeftijdgenootjes hem maar een vreemd ventje vonden. Waar je nooit eens lekker mee kon keten.

'Wanneer worden we zeven, knul?'

'Morgen, vader.'

'Dan gaan we zaterdag een knalfeest geven. Nodig je tien beste vriendjes maar uit. We gaan barbecuen! Cola drinken zoveel je wilt. Daarna gaan we vliegeren en als er tijd overblijft een video bekijken.'

Je tien beste vriendjes, knalde het na in het kinderhoofdje. Ik heb geen één vriendje, dacht het kereltje. Maar hij wilde zijn goedwillende vader niet teleurstellen.

De volgende dag op school kon hij zijn gedachten niet bij de les houden. Hij keek taxerend de klas rond. Johan lachte hem altijd uit bij gymnastiek. Kakkie was nog niet zindelijk. Wiebes moeder was net dood. En Wimpie wilde hij er niet bij hebben want die stonk.

Op zaterdag stond vader verkleed als kok de barbecue op te stoken. 'Ik heb flink wat hamburgers ingeslagen. Je kameraden zullen wel trek hebben.'

Opeens barstte de jarige Job in huilen uit.

'Wat is er knul?' wilde vader weten.

'Er komt niemand. Ik heb geen vrienden.'

'Waarom niet, knul?'

'Ik denk dat ze jaloers zijn dat ik hoogbegaafd ben.'

'Wie geen vrienden heeft, is toch juist heel dom?' zei vader belerend.

Waarop zijn zoontje snikte:

'Ja, maar zoiets kun je pas begrijpen als je hoogbegaafd bent.'

Aardbevang

Je ligt in bed. Slaapt. Je hoort een oorverdovend lawaai. Je bed danst door de kamer. Je schrikt wakker uit een wild droompje. Schreeuwt om je moeder. Dan dondert het plafond naar beneden, zakt de vloer weg en storten de zijmuren in. Je hoort een aanhoudend lawaai. Scheuren, kraken, breken, schreeuwen. Je bent drie jaar.

Dan is het stil. Hoe lang? Lang. Kort. Soms duurt het lang voordat je een snoepje krijgt, maar het is snel op. De stilte is nieuw. Er was altijd wel geluid. Van een auto, een televisie, een apparaat. Waar is mama? Als de vraag zich opdringt, begin je te huilen. Waar is mama? De plafondlamp ligt verpulverd naast je oor. Je krijgt het uit. Tot je moe geworden nog wat schokkend ademhaalt. Moet hoesten. Van het stof.

Je gaat je lichaam langs. Je tenen. Zijn ze er nog? Ja, ze bewegen. Alle tien. Knieën? Er is weinig ruimte voor je armen. Je durft niets aan te raken.

Dan begint het lawaai weer. Motoren. Sirenes. Schreeuwende mensen. Gehuil. Waar is mama?

Wachten. Liggen wachten. Dromen dat je met uitgespreide armen danst. Dorst. Je likt je tong langs je droge lippen. En denkt aan de ijskast. Wachten. Er komt een nieuw geluid bij. Alsof ze de straat openbreken. Je zou ook wel wat lusten. Maar liever drinken. Dorst. Herrie. Wachten waarom? Mama.

Je zakt steeds vaker weg. Droomt onbegrijpelijke dingen. Je loopt naast je moeder in een lange stoet mensen naar het licht in de verte.

Het lawaai wordt onverdraaglijk. Een boor schiet langs je hoofd. Even later lig je in de armen van een vreemde man. Die je kust. Camera's wroeten zich naar voren. Je hoort een nieuw woord.

Gered.

Rauw

Je man, je vader, je grootvader is overleden. Als dirigent van de fanfare heeft hij zijn leven lang voor de muziek geleefd. Wat zetten we in de rouwadvertentie? Dromerig fantaseer ik over de brainstormende familie die zich buigt over de vraag:

‘Zijn leven was dirigeren,’ oppert de kersverse weduwe en zij barst in huilen uit.

‘De maat heeft hem geslagen,’ stelt de schoonzoon voor.

‘Na zo veel jaren forte, eeuwige rust,’ snikt zijn vrouw.

Sinds jaar en dag bestudeer ik rouwadvertenties. Aandachtig lees ik de namen van de overlevenden op zoek naar bekenden. Kijk naar de jaartallen en reken. Bezie de functies en de onderscheidingen van de overledenen en trek mijn conclusies.

Soms proberen de opstellers van de rouwadvertentie het nuchtere doodsbericht te verluchten met een tekst.

Het is een groot genoegen met de afstand van de niet-betrokkenen te lezen hoe mensen hun verdriet over een geliefde dode proberen te bezweren. Merkwaardig genoeg zijn de resultaten eerder lachwekkend dan verpletterend. Veelal wordt gegrepen naar een beproefde zin uit het oeuvre van een beroepsdichter: ‘Niet het snijden doet pijn, maar het afgesneden zijn.’

Ook wordt wel eens een tenenkrommende pennenvrucht van de overledene geciteerd:

‘Niet te veel treuren, nu ik jullie niet meer op kan beuren.’

In het geval van de overleden dirigent werd ten slotte gekozen voor:

‘Dit kon zelfs hij niet dirigeren.’

Ik lees de zin in mijn ochtendblad en verbaas me over de hoogmoed.

Even later bedenk ik voor mijn eigen rouwadvertentie:

‘Hier kon hij de grap niet van inzien.’

Wie zich geen raad weet, kan het beste zwijgen.

Lift

De lift laat nog even op zich wachten. De vrouw wipt diep zuchtend van haar hiel op haar tenen. De tas waarvan ze de hengsels in haar handen heeft geklemd, slaat tegen haar knieën.

Haar man, een Indiër, kijkt verlegen langs mij heen.

De deur schuift open en we stappen gedrieën in. De vrouw drukt zuchtend op 7 en kijkt op haar horloge of liever doet alle dingen die nodig zijn om te zien hoe laat het is, maar uit alles blijkt dat ze dit op de minuut nauwkeurig weet. Al jaren.

‘Het is een ramp!’ perst ze tussen haar lippen door.

Hoewel ik onkundig ben van het voorgevallene, twijfel ik geen moment aan de ramp die het tweetal heeft getroffen. Dit ondanks het feit dat de man mij tamelijk kalm via de spiegel staat op te nemen. De spiegel die lichtjes beslaat.

‘Het is een ramp!’ prevelt de vrouw nog maar eens om de twijfelaars in de lift over de streep te trekken.

Ik pieker over wat hun overkomen kan zijn. Het lijkt me gezien de kalmte van de man iets met een gecancelde vlucht of een weggesleepte auto.

‘Het is een ramp!’

Bij elke verdieping herhaalt ze haar weinig genuanceerde conclusie. Waarschijnlijk in de hoop haar man een bevestiging te ontlokken. Moet hij zich schuldig voelen? Zo ja, dan is hem dat niet aan te zien.

De lift stopt. De deur schuift open. Het tweetal stapt uit. De vrouw herhaalt, bevrijd uit de lift, briesend haar wanhoop. Terwijl de lift zich sluit, hoor ik de man uitermate afgewogen zeggen:

‘Maar het is wel een ervaring!’

Verlies

Hoe kan iemand het spelen van een nutteloos computerspelletje zinvol maken?

Door er beschouwend over te schrijven misschien.

Bij Minesweeper moeten 99 mijnen die achter 450 grijze vakjes verstopt zijn, worden opgespoord. Zit een mijn in het grijze vakje waar de speler op drukt, dan ontploft het spel. Omdat hij niet tegen zijn verlies kan, begint hij opnieuw.

Er is een zekere intelligentie voor nodig, in sommige situaties kan men beredeneren in welk vakje de mijn zich moet bevinden, maar in elk spel moet men drie of vier keer gokken. Dat is frustrerend als de gok verkeerd uitpakt, en veroorzaakt, zij het op bescheiden schaal, een zekere verontwaardiging bij de speler dat het lot hem zo slecht gezind is. Tegelijkertijd moet hij erkennen dat die onrechtvaardigheid ook de reden is waarom hij het spel blijft spelen. Het zou snel vervelen als het volledig te beredeneren was.

Als de gok lukt, wordt nauwelijks geëvalueerd. Goed gokken maakt geestelijk lui. Reden waarom de Beurs plotseling instort. Michael Boogerd was na het WK wielrennen een teleurgesteld man. Een klein steentje vlak voor de Bemelerberg, dat volgens ploegleider Knetemann daar al meer dan twee miljoen jaar lag, werd hem noodlottig.

Hij nam niet de kans waar in de finale zijn leuke band er de schuld van te geven dat hij geen wereldkampioen was geworden. Hij betreurde het dat hij zich op de laatste beklimming van de Cauberg niet had kunnen meten met de anderen. Het besef dat het lot een onverslaanbare tegenstander kan zijn, maakte hem een goede verliezer. De winnaar mag de illusie koesteren het lot de baas te zijn. Tot zijn komende nederlaag.

Schaak!

Wanneer zagen zij voor het eerst dat hun zoon hyperbegaafd was? Kwam het met de herkenning van zijn isolement, dat aanvankelijk als handicap werd ervaren? Ouders willen het beste voor hun kinderen.

De grootste schok voor de vader was dat hij, twee dagen nadat hij het kind van vier de schaakregels had bijgebracht, geen schijn van kans meer maakte in een partijtje. Het kind moet gevoeld hebben dat vaders niet willen dat hun zonen de beste zijn. Toch liet hij zijn vader nooit winnen. Welke regels gehoorzaamt de mens die door zijn genius boven de wet staat? Of kon hij simpelweg niet tegen zijn verlies?

Het kind won alles wat maar te winnen was. Zijn ouders trokken de wereld met hem over. Van toernooi naar toernooi, van talkshow naar talkshow. De vader verzuchtte wel eens:

'Had ik hem dat vervloekte spel maar nooit geleerd.'

Waarop de moeder berustte:

'Dan had hij het op een dag zelf uitgevonden.'

Toen hem werd gevraagd of hij vrienden had, zei de wereldkampioen, die geen kind meer was, maar toch een kind was gebleven: 'Wie mij verslaat is mijn vriend.'

Maar hij bleef winnen. Hij kreeg de leeftijd waarop zijn ouders hem niet langer hoefden te begeleiden. De vader, die zijn zoon haatte, vermoordde zijn vrouw. De zoon, die zijn vader haatte, schreef hem: 'Dit verlies telt niet.'

Op een dag liet de directeur van de gevangenis de vader, die volkomen vereenzaamd zijn straf uitzat, op zijn kamer komen. Hij wees de wereldvreemde een stoel. Toen de vader zat, zei hij: 'Uw zoon heeft verloren.'

Aan het gezicht van de vader was te zien dat hij uit alle macht probeerde er een uitdrukking op aan te brengen. Toen zei de gevangenisdirecteur: 'Van een computer!'

Gevaar!

Henk was woest in de kop. Hij kwam eraan! Zijn benen duwden de pedalen rond of een peloton bewakers de jacht had ingezet. Het snot droop van zijn kin. Af en toe hoorde hij een claxonnerende auto langssuizen. Hij moest terug.

Terug naar het dorp. Dat was het enige wat telde. Als een hond die zich had losgerukt van de boom in het verre bos waar hij door zijn baas was achtergelaten. Terug naar huis. Maar wat was thuis? Even stokte het ritme. De gevangenis? Was dat zijn thuis? Moest hij terug naar de gevangenis? Weer tegen die mensen zeggen dat hij het nooit meer zou doen? Wat had hij gedaan? Zijn rechterhand graaide in zijn kruis en duwde zijn beknelde geslachtsdeel naar de andere kant van het zadel. Er trok een siddering door zijn scrotum. Hij ging op de pedalen staan. Hij kwam eraan!

In het dorp ging de mare: Henk komt eraan! Op de fiets. Bezorgde ouders grepen hun jassen van de kapstok en stormden naar buiten om hun kinderen binnen te halen. Ze hadden zo gehoopt dat de nachtmerrie voorbij was nu Henk met zijn ouders het dorp, dat hij met zijn onbeholpen wellust had ontredderd, had moeten verlaten. Therapeuten zetten thee, pastors vouwden hun handen en de burgemeester hing zijn ambtsketen om. De politie lootte wie Henk tegemoet moest rijden. Iemand die liever anoniem wenste te blijven, belde het journaal. Henk komt eraan!

De kinderen, van de speelplaatsen gesleurd, huilden. Doodsbang voor de paniek in de ogen van hun ouders. Ze hoefden niets te vragen. Henk kwam eraan! Waaraan? Aan je plassertje. Aan je spleetje. Aan je bips. Dat doet pijn. Dat is gemeen. Als je Henk ziet, moet je hard wegrennen. En schreeuwen: niet aankomen, ga weg!

Gevaren! We denken ze te bezweren met sloten, gebed en polissen. We hopen ze in te dammen met wetten, beveiliging en therapie. Maar ze gaan niet weg. De gevaren. Ze blijven komen.

Kikkert

Onder het motto *Naaktzwemmen daar kikkert u van op* wekte een folder mij op deel te nemen aan de Open Naturistische Zwem(uren)week. U begrijpt dat ik er als Bekende Nederlander naar snak ook de wat minder bekende facetten van mijn persoonlijkheid onder de aandacht van anderen te brengen.

Aangezien de *Playgirl* mij maar niet belt, behelp ik me zolang met *Natuurvrienden*. Bovendien kon ik me voorstellen dat een hoop remmingen wegvallen als je naakt converseert over koe-tjes en kalfjes. Dat het ivoren torentje waar ik in zit, voor even verandert in een eikenhouten babbelbox, zodat ik naar harte-lust mezelf kan zijn zonder het gevoel te hebben dat voortdu-rend op al mijn slakken zout wordt gelegd. Wanneer kan ik het nou eens over het weer op Kreta hebben zonder dat de men-sen denken dat ik de boel in de maling neem?

Nu is er één probleem: ik heb een hardnekkige schimmel tus-sen mijn tenen en om die te laten genezen heeft mijn huidarts mij geadviseerd voorlopig niet naar het zwembad te gaan, maar met biljarten kan ik gewoon doorgaan.

Dus belde ik NFN of er ook naakt biljarten bestond. Nee, wel darts. Maar dat vind ik eng: bloot met pijltjes gooien.

Dus begon ik de vrouw aan de telefoon uit te leggen wat me zo mooi aan naakt biljarten leek. Ik vertelde over die prachtige stoot waarbij de biljarter op de rand van het biljart zit, met zijn rechterteen op de grond, en de keu achter zijn rug langsgaat. En over piqueren met de knie op het laken naast de ballen. Ze werd steeds enthousiaster.

Ik vroeg quasi onnozel:

‘Wat heeft uw voorkeur als u zou moeten kiezen tussen naakt zwemmen en bloot biljarten?’

Waarop die vrouw spontaan zei:

‘Dat is niet zo moeilijk, ik heb geen keus.’

Klachten

Een van de grote genoegens van deze tijd is een klacht neerleggen bij de PTT (Post). Wij hebben een postbus. Brieven die door onnozelen naar ons huisadres gestuurd worden, kunnen op straf van de PTT rekenen. Ze worden met een paar dagen vertraging in een plastic zakje in ons postvakje gedeponneerd. Wij voelden zin daar eens over te klagen. De PTT-meneer die de klachten verwerkt, had een hoorbare beroepsdeformatie. Logisch, want als hij zich al die klachten persoonlijk aantrok, zou hij zijn vrouw gaan slaan. Met andere woorden: je kon als klager net zo goed tegen een geruimd varken lullen.

We hadden na een kwartiertje klagen recht op een klachtennummer. We zouden er door hem over teruggebeld worden. Toen de telefoon ging hadden mijn vrouw en ik onze strategie terdege doorgesproken. Ze nam op als telefoniste en verbond de PTT-meneer door met de afdeling *Conferencebeheer*. Ik nam de telefoon over en liet hem uitleggen waarvoor hij belde. Wij weten op onze afdeling niets van een klachtennummer, zei ik, waarschijnlijk moet u *Fanmail* hebben. Ik geef u even terug aan de telefoniste.

Intussen had mijn vrouw een verschrikkelijk muzikje opgezet en zei ze met regelmatige tussenpozen: een ogenblikje, u wordt doorgeschakeld. Ik zette de muziek af en mijn vrouw vroeg na een treiterig *goedemorgen* met wie ze sprak. De meneer van de PTT had nog steeds geen erg en maakte zich opnieuw bekend. Hij gaf te kennen dat hij een klachtennummer voor ons had. Hierop wilde mijn vrouw weten of de klacht privé of zakelijk was. De PTT'er antwoordde beleefd dat het geen klacht betrof maar een klachtennummer.

Aha, zei mijn vrouw, dan geef ik u *Klachtennummerververwerking*. Ik nam over en vertelde de postbeambte dat als hij een klachtennummer had, hij dat schriftelijk kon melden. Ik raadde hem aan de brief naar ons postbusadres te sturen omdat brieven aan ons huisadres enige dagen door de PTT achtergehouden werden en vervolgens geseald in onze postbus gelegd.

Story

Ik lig in het ziekenhuis. Net terug uit coma. Mijn dochter houdt mijn hand vast. Er staan twee vreemde mannen in regenjassen bij. Eén die almaar foto's neemt en een met pen en bloknoot die mijn dochter iets in het oor fluistert.

- Ja hoor, hij is nog even leuk als voor het ongeluk, zegt ze tegen de mannen.

Ze leunt voorover.

- Ik zeg net tegen die heren van de Story dat je nog altijd even grappig bent.

Het woord Story begint een zoektocht door wat er van mijn geheugen rest. Achtervolging. IJ-tunnel.

- Twee boeren zitten in de wachtkamer bij de veearts, begin ik aan een mop. Als ik blijf steken en vragend naar mijn dochter kijk, aait ze over mijn bol. Dat heb ik graag. Dat weet ze. Altijd gehad. Mijn moeder kon zo heerlijk over mijn bros strijken. Daar kreeg ik kippenvel van. Later deed mijn vrouw, die bij het ongeluk is omgekomen, het tijdens voor- en naspel en daartussen. Mijn dochter brengt al die zoete herinneringen onbewust terug.

- En hij heeft ook zijn eigen tanden nog! Hè vader?

- Ja, mompel ik, maar ik weet niet precies meer waar.

De mannen van de Story lachen.

- Zie je wel, glundert mijn dochter, hij is al bijna weer de oude. De jonge, wil ik zeggen, maar ook dat blijft ergens steken.

- Die mannen zijn van de Story! legt mijn dochter nog eens uit, die komen hun excuses aanbieden.

Ze geeft me een knipoog en knijpt in mijn hand. Ik moet braken. Als de mannen van de Story weg zijn schud ik mijn hoofd. Dat is eigenlijk zonder t en met een d, maar ik heb een flinke hersenbeschadiging. Het is al heel knap dat ik me dit voorval nog zó kan herinneren dat ik er een samenhangend verhaaltje van weet te maken. Een stuk samenhangender in elk geval dan wat die man van de Story met zijn volle verstand later in zijn blaadje geschreven heeft. Die foto van mijn braaksel kon het niet beter illustreren.

Crash

De jonge vrouw likte aan een ijsje. Dat deed ze niet bijster elegant. Ze moest haar nek tot het uiterste strekken en daarbij haar tong ook nog eens flink uitsteken om een van de drie bolletjes van diverse smaken te bereiken. Dat kwam doordat haar rechterhand, waarmee ze de ijsco vasthield, werd weggetrokken door de lus van de hondenriem, die ze om haar pols had geslagen. De twee Beierse struikrovers hadden ergens lucht van gekregen, wat niet zo vreemd is op een drukke markt, en wilden daar het fijne van weten. Ze kon nog net met haar andere hand voorkomen dat de paraplu, die ze in de knik van haar rechterarm had hangen, op straat viel.

De kinderwagen, die ze met haar zwangere buik voortduwde, was door de plotselinge voorwaartse beweging met het linkervoorwiel van de stoep gereden. Hierdoor werd de kleuter in het stoeltje dat boven de baby was geconstrueerd, met boodschappentas en al min of meer gelanceerd. De kleuter plofte voor de verbaasde honden op straat. Even later gevolgd door zijn ijsje.

De baby, aangestoken door het gebrul van zijn oudere broer, zette alles op alles om hem te overstemmen.

Op dat moment ging haar mobiele telefoon. De vrouw gooide de sigaret die ze al die tijd tussen de wijs- en middelvinger van haar linkerhand had gehouden, op de grond en trapte die zorgvuldig uit. Ze trok de koptelefoon van haar walkman scheef op haar hoofd om een oor vrij te maken.

Daarna drukte ze een knopje in om de GSM gespreksklaar te maken.

'Ja, ik zal ze effe geven,' zei ze opgewekt en smiet de telefoon tussen de blèrende kinderen.

'Hier, jullie vader!'

Leuk

Nog niet iedereen komt winkelen bij Dirk van den Broek. Ondanks 'de A-merken en de spotgoedkope prijzen' (een prijs kan niet goedkoop zijn, Dirk). Dat vindt Dirk jammer. Hij belooft ons in een paginagrote advertentie nog beter zijn best te zullen doen. Daar worden wij achterdochtig van. Deed Dirk zijn best dan niet voordat wij bij hem winkelden? Vonden die oude klanten het goed dat Dirk maar een beetje in de winkel stond te lummelen?

Dirk belooft dat zijn winkels gezelliger worden, zijn aanbod royaler en zijn aanbiedingen spectaculairder. Als klap op de vuurpijl komt hij elke week met een publiekstrekker die zo goedkoop is dat de boekhouder van Dirk er hoofdpijn van krijgt.

Komt u dus vooral even langs, spoort Dirk ons aan, het wordt steeds leuker. Behalve voor de boekhouder dan.

Om echt leuk van start te gaan, krijgt iedereen die deze week bij Dirk boodschappen doet, schrik niet, zes ovenverse (een oven is niet vers, Dirk) krentenbollen voor 99 cent!

Wie is nou met zo'n aanbieding gediend?

Een krentenbol is een luxe-artikel. Wie geld genoeg heeft en trek in een krentenbol, laat de butler er een bij de beste bakker van zijn woon- of verblijfplaats halen. Wie op de kleintjes moet letten, heeft wel andere behoeften dan ovenverse krentenbollen.

Dirk smeert ons zes krentenbollen aan. Voor negenenennegentig cent nog wel. Terwijl iedereen weet dat centen allang niet meer bestaan. Dirk neemt ons in de maling met zijn chique advertentie.

Dat zijn wij niet gewend van Dirk.

Dirk van den Broek moet zich niet aanstellen; daar hebben we Albert Heijn voor.

Call TV

Je weet niet wat je ziet. Zaterdagmorgen een uur of elf. Ik zap. Blijf steken bij Veronica. Juffrouw in decor met ballonnen. Doet een kijkersspelletje. Prijs duizend gulden. Ze toont een dia met een deel van een object. Een asbak. Dat zie je meteen. De kijker moet raden wat het is.

Een asbak dus.

Wie het weet wordt aangemoedigd een zeker telefoonnummer te draaien. Naast mij op de bank ligt een mobiele telefoon. Ik hoef mijn hand maar uit te strekken en ik ben duizend gulden rijker. De juffrouw kijkt smekend in de lens. Spoort de kijker nogmaals aan te bellen. Als die tenminste weet wat de dia voorstelde. Prijs nogmaals duizend gulden! Als de kijker die het weet, tenminste raadt in welke kleur ballon de duizend gulden zit. Nogmaals de dia. Weer die asbak. De juffrouw geeft de kijker een hint.

'Als-ie vol is, stinkt de hele kamer ernaar.'

'Een asbak!' zeg ik hardop tegen mijn dode telefoon.

De juffrouw, aangeslagen doordat niemand belt, geeft nog een hint.

'Wie rookt kan niet zonder.'

Geen reactie. Ik ben kennelijk de enige kijker.

'Ik vraag even aan de jury of ik nog een hint mag geven. Nee, zegt de jury.'

De juffrouw staat het huilen nader dan het lachen.

'Als u het antwoord mocht weten, dan hebt u mij niet horen zeggen dat het briefje van duizend gulden in de blauwe ballon zit.'

Ik zit rechtop op de bank. Dit is spannende televisie.

'Wat heb ik ook met die jury te maken! Je drukt er peuken in uit. Het is een soort bak om as in te doen.'

Mijn telefoon gaat. Ik neem op en zeg:

'Een asbak!'

Misbaar Nederland

Het fileprobleem oplossen door meer wegen aan te leggen, kan dat?

Tot u spreekt Jan Nagel, een van de stuwende krachten achter Leefbaar Nederland, een nog landelijk op te richten politieke partij:

'Fijn dat u die vraag stelt. Het is, naast het weer mogelijk maken van sport op straat, een van de speerpunten uit ons 25 puntenprogram waarmee wij de burgers binnenkort gaan bestoken.

Op zeker moment ontstaat ergens een file. Een handige jongen die de weg weet, pakt een sluiproute. Maar wat doet een handige jongen die de weg niet weet? Die ziet iemand over de vluchstrook rijden en denkt: dat is vast een handige jongen die de weg weet. Hij erachteraan en voor je het weet staat de sluiproute weer tot aan de einder vol met handige jongens. Dat schiet dus geen meter op.

Wat doet dan die domme overheid?

Die maakt het ook nog eens onmogelijk voor handige jongens om de sluiproutes te gebruiken. Om de veiligheid van kinderen te waarborgen die nog op straat willen sporten.

Binnen de kortste keren staan alle handige jongens weer in de file. Onze samenleving draait nu eenmaal op handige jongens. Als handige jongens hun tijd verspillen in de file, is de BV Nederland een dief van zijn eigen creditcard. Te meer daar telefoneren in de auto ook al ontmoedigd wordt. Net als bumperkleven. En als je niet meer mag bumperkleven, worden de files nog langer.

Ons voorstel is dan ook in concreto: meer sluipwegen, die alleen voor handige jongens toegankelijk zijn. En dat zal nodig zijn, want dankzij een van onze andere punten, een gratis laptop voor ieder kind, zal het aantal handige jongens in ons land explosief toenemen.'

Aanpakken!

Tot mijn zorg heb ik moeten vaststellen dat in de meeste commentaren met betrekking tot de wateroverlast een berustende tendens zat. De desastreuze gedachte 'Ach waarom nog worstelen? We komen toch wel boven!' lijkt algemeen aanvaard te zijn.

Het gemiddelde slachtoffer staat er tegenwoordig lacherig bij, in de weet dat de verzekering of de overheid de schade dekt. In plaats van klagend te roepen dat hij deze ramp nooit meer te boven komt. Om op het moment dat we medelijden krijgen, op te veren en woest zandzakken in een gapende dijkwond te gooien.

Hooggeleerden, die beter zouden moeten weten, vinden dat we er maar mee moeten leren leven. Met een overstrominkje eens in de zoveel jaar. We zijn nu eenmaal een laag landje. En de regen hou je niet tegen. En zo verder.

Mag ik als direct betrokkene - twee tantes verdronken bij de overstroming van Zeeland en de Zuid-Hollandse eilanden in 1953 - een verontrust signaal laten klinken? Mag ik de mobilisatie van 1939 of daaromtrent er even bijhalen? Toen kon ons ook niets gebeuren. We waren neutraal.

Nederland let op uw zaak.

Ons antwoord op De Ramp was Het Deltaplan. Wat hebben we daar niet een mooie documentaires aan overgehouden! Wat zijn er niet een linten doorgeknipt!

Het is weer tijd voor een groot plan.

Als hevige regenval een constante in ons weerbeeld gaat vormen, wordt het dan geen tijd om te overwegen Nederland te overkappen?

Dan kan gelijk het dak van de Arena.

En als ons land te laag is, moeten we dan niet eens de mogelijkheden onderzoeken het in zijn geheel op te hogen?

Jaap de Hoop Scheffer, doe jij eens iets!

Amour

Je bent huisvrouw. Behalve je lijn heb je niet veel zorgen. De parkiet speelt met zijn snavelkje harp op de tralies van zijn kooi. SkyRadio valt je nergens mee lastig en de Wehkamp-gids belooft een knusse winter. Je grootste wens van het moment is een weekje Parijs.

De mooiste dag van je leven ligt alweer drie jaar achter je. Twee weken geleden heb je de albums met de trouwfoto's nog weer eens uit de kast gehaald. Samen met je man op de bank gelachen en gehuild om die goeie oom Harry, die op elke foto wel iets mals doet.

'Toen wisten we nog niet dat-ie zo ziek was.'

Om half zeven komt je man binnen. Je ziet meteen aan zijn gezicht dat er iets is. Hij zegt:

'Ik ga bij je weg.'

'Heb je een ander?'

'Nee.'

Wat doe je dan?

Dan bel je SBS6 en vraag je naar de redactie van *All you need is love*. Je vertelt je hele verhaal. Liefst snikkend. U wordt teruggebeld, krijg je te horen.

Een paar dagen later hebben ze je verhaal gecheckt en informeren ze of je zin hebt het in de uitzending te vertellen. Je aarzelt geen moment.

Tijdens de uitzending komt je man van de tribune. De presentator vraagt hem hoe dat nou verder moet. Je man geeft opmerkelijk gauw toe dat hij er spijt van heeft en dat hij eigenlijk best wel veel van je houdt. De presentator vraagt beroepsmatig ontroerd:

'Waar zouden jullie alle doorstane emoties nou eens even rustig op kosten van SBS6 willen verwerken?'

Dan zeg je iets te snel:

'Parijs!'

Taxi!

Er is in Nederland geen beroepsgroep die zich zo snel in het kruis getast voelt als de taxichauffeurs.

Maak een éénrichtingsstraat van een tweerichtingsstraat en je kunt een blikkade verwachten.

Ik kijk op naar mijn scherm en zie dat ik blikkade in plaats van blokkade heb getypt. Bij nader inzien is dat wel een aardige woordspeling. Terwijl ik deze overweging noteer, voel ik dat ik het ongenoegen van de lezende taxichauffeur alweer over me afroep.

Dat als ik morgen op het Leidseplein in een taxi stap, ik voordat ik mijn bestemming heb kunnen melden, het volgende te horen kan krijgen:

'We hadden het toch over taxichauffeurs? Nou, ga dan door!

En begin niet te zeveren over een taalgeintje. Of moeten we je thuis even op komen zoeken om de boel te verbouwen?'

'Oh sorry, het was maar een grapje.'

'Jij moet die rotgeintjes voor je houwen, makker. Als jij leuk wil zijn, dan ga je je gang maar, maar niet ten koste van ons, ouwe. We rijden voor ons brood en we hebben er geen belang bij dat iemand ons te kakken zet, vriend. Wij hebben vrouw en kinderen en als die op straat worden aangeklampt met de vraag wat doet je man of vader en ze zeggen taxichauffeur, dan wil ik niet dat ze het gevoel krijgen dat ik een plebejer ben die bij het minste of geringste met een blikkade, ik bedoel blokkade dreigt en zijn vrouw en kinderen erbij haalt om te zeggen dat hem zijn kostwinning onmogelijk wordt gemaakt door de gemeente, de concurrentie en de media. Nou, waar moet je heen?'

'O, zie maar!'

De taalstrijd

Landgenieten

voortduren. Aangezien de algemene middelen de laatste jaren schrikbarend de pan uitgerezen zijn zonder dat daarbij door de kosten gelijke tred is gehouden, beschouwt de regering de infrastructurele impasse als een vooruitlopen op nader te bepalen maatregelen binnen de beleidssfeer. Omdat ook internationaal de tred geleidelijk naar aanpassingen zweemt, zal de overheid de aanzet geven tot een kritische heroriëntatie van de multiculturele migratiefactoren, mits de rek in de arbeidsmarkt daartoe gelegenheid biedt. Voorts zijn de plannen die er al jaren liggen om het nadenken in al zijn facetten aan te moedigen vanuit de overtuiging dat een samenleving die gevoed wordt door kennis en informatie, niet moet aarzelen slagvaardig te handelen, geschrapt. Omdat niemand al meer luistert, is het misschien wel aardig te vertellen hoe ik die hoed op de kop getikt heb. Wij hebben thuis twee hamers. De voorzittershamer van de Raad van State en een gewone klauwhamer. Toen ik vanmorgen vroeg de hoed veel te laat kreeg thuisbezorgd, er waren problemen in het hoedenatelier geweest omdat ze mijn kop kwijt waren, hoorde ik via via, maar goed om een lang verhaal kort te maken, ik zag meteen dat ding blijft niet zitten. Niets is zo vervelend als een troonrede voorlezen met een wankle hoed op. Bij het bukken om te lezen valt hij naar voren en bij het opkijken kantelt hij weer naar achteren. Ik heb dat een keer bij mijn moeder gezien ergens midden jaren zestig en ik dacht dat zal mij nooit gebeuren. Dat heb ik bij meer dingen die mijn moeder deed gedacht. Maar goed, ik heb dus wat kopspijkers laten komen en de voorzittershamer gepakt en u ziet hij zit als een huis. Het is misschien niet zo'n spectaculair verhaal maar ik wou wel eens zien of op de gezichten van mijn gehoor hier in de Ridderzaal iets van verbazing merkbaar zou zijn. Dat is niet het geval. Precies zoals ik verwachtte. Niemand luistert. Terwijl ook het milieu door zijn spectaculaire groei een grensverleggende metamorfose moet ondergaan teneinde de 21ste eeuw digitaal tegemoet te kunnen treden zonder dat de

Reclameren

Wie van het Vondelpark naar Americain loopt, passeert een snoeptent. Ter aanprijzing van zijn koopwaar heeft de eigenaar een schoolbord op het trottoir geplaatst waarop onder meer staat te lezen: *Lekkere Spekken*. Dat bekt. Ik kan er geen keer langskomen zonder hardop te zeggen: 'Lekkere Spekken!' Als de verkoper mij als achtjarige zou hebben voorgesteld een morgen lang *Lekkere Spekken* te roepen tegen vergoeding van twee Lekkere Spekken, had ik mij de keel schor geschreeuwd. Innig tevreden zou ik na het ontvangen van mijn loon onmiddellijk in de eerste Lekkere Spek hebben gehapt. Terwijl mijn tanden de Lekkere Spek bij de ene punt vasthielden, zou ik met mijn hand net zolang aan de andere punt hebben getrokken totdat de Lekkere Spek bij mijn tanden afbrak. De tweede Lekkere Spek zou ik voor thuis bewaren. Om te tonen dat ik mijn tijd niet had verlummeld. Ik had gewerkt en was daarvoor beloond. Mijn vader zou trots hebben geglimlacht en mijn moeder, even trots, had iets gezeurd over tandenpoetsen en met mijn zusjes delen.

Als de verkoper mij nu zou vragen één keer voor zijn kar *Lekkere Spekken* te roepen, zou ik om te beginnen de tekst weigeren. Want hoe goed het ook klinkt, het slaat nergens op. Het bijvoeglijk naamwoord Lekkere voegt niets toe aan de Spekken, omdat Spekken nu eenmaal van zichzelf al lekker zijn. Lekker zou zin hebben als ook Vieze Spekken bestonden. Maar iedere boerenlul weet dat dat niet verkoopt. En waar geen markt is, is geen waar.

Dit is meteen mijn voornaamste bezwaar tegen reclame. Je leest nooit: van deze drank krijg je dorst, dit wasmiddel veroorzaakt vlekken, deze verzekering brengt nogal wat risico mee. Maar och, de tekst, daar waren we wel uitgekomen. De onderhandelingen zouden naar alle waarschijnlijkheid stuklopen op de vergoeding. Want voor twee spekken zou ik het nooit doen. Ik weet inmiddels wat ik waard ben.

Is het niet treurig?

Pow Tow

Slenterend door een bos kwam ik iemand tegen met veren op zijn hoofd. Ik dacht meteen, ondanks het feit dat hij in driedelig grijs was gekleed: Hé, een indiaan! Spontaan riep ik: Uhg!

- Doeï, klonk onverwacht zijn tegengroet.
- Hoe komt het dat u beschaafd Nederlands spreekt?
- Ik ben met een project bezig, antwoordde hij trots als een pow.
- Dus u bent helemaal geen indiaan, stelde ik met enige teleurstelling vast.

Na een klungelig vechtpartijtje en wat stumperig geworstel met een tow, stond ik enige tijd later aan een boom vastgebonden.

- Wilt u dat soort dingen nooit meer zeggen tegen een socio-antropoloog die in het kader van een project indiaan is, zei de man.
- Maar u praat Nederlands en heeft een pak aan, hield ik moedig vol, want ik wist dat indianen, hoe wreed en meedogenloos ook, een heilig respect hebben voor mensen met karakter.
- Wij onderzoeken hoe een indiaan zich voelt als hij een driedelig pak aan heeft en proberen en passant de beleving mee te nemen van een driedelig-pakdrager die een bos veren op zijn hoofd zet.
- Heeft u al resultaten? vroeg ik benieuwd.
- Daar is een indiaan niet in geïnteresseerd, zei de onderzoeker kalm.
- Maar de socio-antropoloog in u toch wel?

Het had maar weinig gescheeld of ik was gescalpeerd. Later die avond rookten wij de vredespijp en bij het hartelijke afscheid kreeg ik een schrijven mee voor zijn moeder.

Voordat ik hem postte, opende ik de brief en las:

- Mensen die brieven lezen die aan anderen gericht zijn, spelen Columbus zonder hun leven te riskeren. Wie ontdekt wat niet voor hem bestemd is, zal daaraan te gronde gaan.
- Even voelde ik mij roodhuid. Ik bloosde.

Lust

De nieuwbakken buitengewoon hoogleraar seksualiteit H. van de Wiel is bezorgd. Tijdens zijn oratie stelde hij onder meer dat de klacht 'geen behoefte aan seksueel contact' het meest toeneemt.

'We zijn niet in staat de verliefdheid van de eerste drie maanden vast te houden. Dat heeft met angst en tolerantie te maken.'

De wip is van oudsher een primitief genoeg.

Niet meer dan een plank die in het midden wordt ondersteund.

Aan beide uiteinden zijn voor de aspirant-wippers al dan niet enkele veiligheidsvoorzieningen aangebracht. Ga je aan de ene kant omhoog, dan gaat de wipper aan de overzijde naar beneden. Terwijl je op en neer gaat, droom je de gelukzalige droom van gewichtloosheid en word je ondertussen een beetje misserijk.

Een van de moeilijkste onderdelen van het wippen is afstappen, zeker als er geen volwassenen bij zijn om de wip naar beneden te houden. Ik herinner mij dat als mijn voeten de grond raakten, ik er op goed geluk afsprong, waarna mijn vriendinnetje dat boven was naar beneden gesuisd kwam en haar stuitje bezeerde. Soms lukte mijn afsprong niet en bleef ik met één been achter de veiligheidsvoorziening hangen, dat dan mee omhooggetrokken werd. Of ik kreeg een tand door de wip omdat ik voor het omhoog komen niet op tijd weg was.

Om wipangst te voorkomen is het zaak met de partner goede afspraken te maken over op- en afstappen. Dat het desondanks nu en dan misgaat, behoort tot de risico's van het spel.

De moderne jeugd, bang gemaakt voor de ouderwetse wip, staat bij Eurodisney anderhalf uur in de rij voor een spectaculair surrogaat en vindt het dan gek dat de lust haar vergaat.

Privé

Vanmorgen vroeg ging de telefoon. Het weekblad Privé met de vraag hoe het schrijven van een dagelijkse column mij beviel. Ik heb het volgende aan de verslaggever (die anoniem wenst te blijven, wat ik graag respecteer) gedikteerd:

Nu ik door mijn slopende ziekte gedwongen ben het toneel voorgoed aan de planken over te laten, zag ik mijn lieve vrouw te weinig waardoor ik de kinderen veel te kort heb gedaan. Als een huis zag ik ertegenop. Voor de verbouwing. Maar omdat het nieuwe seizoen alweer zijn offers vraagt, ben ik uit mezelf naar de dokter gegaan. Die zelf alcoholist is. Maar dat van Di was natuurlijk een buitenkansje. In het begin is het eigenlijk ook best wel triest en zij was mede de prinses van het volk. Wat ook altijd mijn ambitie is geweest. Dus ik heb wel even een traantje weggepinkt, maar dan moet er ook weer gewerkt worden. Elke dag begrijpt u wel en dan met die slapende ziekte erbij. Ik zag dat wrak en dacht: ik zit de hele week goed. Vooral omdat mijn vrouw met uitputtingsverschijnselen, zo noemen wij onze kinderen, naar Mallorca is gegaan en het fototoestel heeft meegenomen. Nee, een geschenk uit de hemel, maar zoiets gebeurt niet elke week. Jammer genoeg voor de abonnees en mijn slepende ziekte. Vorige week heb ik foto's laten maken. Mamarazzi heette het verpleegstertje. Maar het blijkt achteraf allemaal erg mee te vallen. Ze hadden een knobbeltje gezien. Van mijn talen bleek achteraf. Dus geen slijpende ziekte en ik heb niks met die verpleegster gehad. Al blijft het tragisch dat zij zichzelf op die manier van het leven heeft beroofd. Ik bedoel: daar heeft de Melkunie yoghurt niet voor gemaakt. Dus zolang ze nog boven de grond staat en volgend jaar natuurlijk bij de eerste herdenking. En als haar postume autobiografie uitkomt. Maar voorlopig geen grappen nog. Behalve dan dat Pieter van Vollenhoven naar de begrafenis gaat.

Zo, u weet nu letterlijk wat ik gezegd heb. Benieuwd wat de Privé ervan bakt en welke foto erbij afgedrukt wordt.

Hangen

In de rubriek *Hoe zullen we de onhandelbare jeugd dit keer eens noemen* vandaag: de Hanggroepjongeren.

Hanggroepjongeren zijn jongelui tussen de twaalf en achttien die een jongerenontmoetingsplaats (JOP) in de buurt opeisen waar ze zich ongeremd te pletter kunnen vervelen. Hanggroepjongeren is de verzamelnaam voor: aanhanggroep- (supporters), uithanggroep- (gabbers), verhanggroep- (suïcidalen) en rondhanggroepjongeren (allochtonen). Niet ieder vervelend kind tussen de twaalf en achttien is automatisch een hanggroepjongere. Men is pas hanggroepjongere als men zich al vervelende op de hangplek bevindt. Iemand tussen de twaalf en achttien die zich in de huiskamer verveelt, blijven we gewoon een klier noemen.

Het kenmerk van de hanggroepjongere is dat hij op de hangplek andere mensen tot last is. Liefst mensen die zichzelf ook vervelen, zodat ze zich optimaal aan de hanggroepjongeren kunnen ergeren.

Voor landgenoten die zichzelf of een ander vervelen, heeft de overheid al jaren een speciaal potje van waaruit dat vervelen verder gestructureerd kan worden. De hanggroepjongeren-coördinator (HGJC) heeft tot taak de verveling zodanig in de hand te houden dat het verkeersbordje ombuigen en kinderboerderijtje terroriseren tot aanvaardbare percentages beperkt blijven. De HGJC heeft een chemiecursus gevolgd, zodat hij een xtc-pilletje kan onderzoeken op dodelijke stoffen. Want als de hanggroepjongere zich verveelt, mag hij er graag wat bij slikken. Niets is immers zo vermoeiend als je vervelen.

Ook de mensen die zich storen aan hanggroepjongeren, heeft de subsidiegever iets te bieden, maar dan moet de bezwaarde wel vanuit zijn woning uitkijken op de hangplek. Voor mensen die zich moeten verplaatsen om zich te ergeren, is geen reiskostenforfait voorzien. Een intolerantie-coördinator (IC) die onlangs hanggroepjongeren apen waagde te noemen, is tot vijftig uur dienstverlening veroordeeld. In Artis.

Conference

Omdat de laatste tijd
de wildste verhalen de ronde doen in ons vak
wil ik graag voor alle duidelijkheid
de vraag beantwoorden:
waar gaat het om in ons vak?
Het gaat er in ons vak in eerste instantie om
of je wat te zeggen hebt.
Daar staat of valt de hele zaak mee.
Heb je wat te zeggen?
Zo niet, hou dan je mond!
Je hebt in ons vak veel te veel mensen
die niks te zeggen hebben
en maar doorlullen.
Tuurlijk, je hebt ook collega's
die niks te zeggen hebben
en hun mond houden,
maar daar hoor je nooit wat van.
Ik zou er tenminste niet zo gauw
goeie voorbeelden van weten.
En dat is jammer
want ze geven wel het goeie voorbeeld.
Jammer genoeg zijn er ook collega's die iets te zeggen hebben
en hun mond houden
omdat hun programma niet klaar is.
Gelukkig heb je collega's
die wel degelijk wat te zeggen hebben
en dat ook doen.
Wat is nou het grappige?
Als je wat te zeggen hebt
maakt het eigenlijk niet zo veel uit wat je zegt.
Dat klinkt raar
en dat is het ook.

Boud

Vanmorgen mijn vriend Desi gebeld.

'Momenteel zijn al onze lijnen bezet.'

Ik had hem gelijk door.

'Zit je weer met je vriendjes te snuiven, ouwe hosselaar?'

Hij lachen natuurlijk.

'Je kunt bij mij logeren, hoor,' bood ik hem gastvrij aan. 'Ik wil me ook wel eens veilig voelen in mijn eigen huis.'

'Hoe bedoel je?' vroeg hij lacherig.

'Lekker pilsje drinken met Interpol in de keuken.'

'O ja!' Hij schaterde het uit. 'Brood moet ook komen.'

'Wit Brood of bruin Brood?'

Desi gierde.

'Ik doe je was ook nog. Zelfs de bonte was ik wit.'

Hij weer lachen.

'Ik vind het zo knap dat je van geen wijken weet,' slijmde ik.

'Geen meter!' kraaide hij triomfantelijk.

'Geen decimeter,' grapte ik.

'Waarom heb je die mensen eigenlijk in december vermoord?'

'Hoezo?' vroeg hij, even de lach inhoudend.

'Als je dat in augustus had gedaan, zou niemand ooit over de decembermoorden hebben gesproken.'

Desi schaterde het uit. Ineens vroeg hij quasi ernstig:

'Kan ik echt bij je logeren?'

'Ja, in een tentje op de Veluwe.'

Hij kraaide van plezier.

'Even serieus. Hoe vond je het interview?'

'Boud gesproken! Weet je wat de overtreffende trap van boud is?'

'Mag ik het zeggen?' vroeg Desi, bijna stikkend in zijn binnenpret, en hij proestte het uit:

'Bouterse!'

Bedrijvendokter

Nu het zo slecht gaat met de economie, gaat mijn saneerdersbloed sneller stromen. Mensen, wat wordt een hoop tijd en geld verspild in de wereld!

Als negenjarige ontdekte ik mijn gave meer efficiency te brengen in arbeidsprocessen en organisatiestructuren.

Ik woonde in Zaandam. Een van de grootste Zaanse industrieën was op dat moment Bruynzeel. Vlak bij het Noordzeekanaal lag een enorm fabriekscomplex. Bruynzeel parket, Bruynzeel keukens, Bruynzeel deuren en ook Bruynzeel potloden.

Op een dag had ik een potlood nodig en omdat ik toevallig in de buurt was, belde ik aan bij de potlodenpoot. De bedrijfsleider deed open en ik zei:

‘Heeft u voor mij een niet te hard potlood? Doe maar hb.’

‘U moet hiernaast zijn, dit is de slijperij.’

Hij draaide zich om en liep de slijperij in. Ik kon nog juist zien hoe vijfhonderd man ófwel een potlood zonder punt in een slijpmolentje klemden en aan een zwenkarmpje draaiden ófwel het geslepen potlood uit het apparaat namen en het voorzichtig in een doos legden.

Toen ik even later tegen de chef verkoop mijn verbazing uitsprak over een dergelijke verspilling van arbeid, merkte hij op: ‘U moet niet vergeten dat dit al een revolutionaire vooruitgang is. Nog geen jaar geleden zaten er duizend man met puntenslijpertjes en dáárvoor vijfduizend man met een padvindersmes punten te slijpen.’

Even later legde ik mijn idee voor aan Wout Bruynzeel, die tussen het zeilen door de fabriek runde.

‘Je moet die potloden ongeslepen in dozen doen en er een pak Douwe Egberts bij cadeau geven. Twintig potloden in een doos. De punten zitten bij de koffie.’

Wout begreep mij niet. Douwe wel.

Onzinnen

De chevegten in de draajorcheloorloch die ontstaan is door beperkende maatrechegelen van chemeenteweche, zechchen meer over agterlichchend tollerantiechebreck dan over sosiejaal chevoel en muziekale smaak van de chemiddelde Amsterdamse burcher.

Aanvankelijk zag ik weinig guichelheil in het gegoochel met dicteewoorden.

Doch gedreven door de onlooohenbare drang de goochemste van de klas te zijn jeukten mijn vingers en juichte mijn hart om met het verhaspelen te beginnen.

Door de drogreden te onderkennen dat voor de gebochelde het wichelroedelopen even hachelijk zou blijken als spits en daarbij amechtig lak hebbend aan gewichtigdoenerij van achtenswaardige attachés, vermeed ik de dilemma's die die lemma's normaal gesproken opleveren als ze op schrift staan.

Toch was het louche gedrag van de souffleur niet louter te wijten aan zijn belachelijke grogstem. Het feit dat hij de chef-licht van de ad hoc productie vanuit zijn hokje de wacht heeft aangezegd, verraadde eens te meer hoe huichelgeil hij is.

De inconsequentie van de spellingsregels, die telkens geduchte reputaties van taalpuristen op de tocht zet, geeft aan dat de winnaar van een dicteewedstrijd het beste te vergelijken is met de winnaar van de Playback- of Soundmixshow. Hij kan zich perfect bewegen in het harnas van een ander.

Eén keer per jaar komen de braafsten uit de klas tezamen in de Eerste Kamer om aan te tonen dat als de vorm zegeviert over de inhoud, wartaal het gevolg is.

Dat iemand niet praten kan, zegt niets. Dat iemand niet schrijven kan, nog minder.

Verklaring

'Het gekke was dat hij nooit in de keuken kwam. De keuken was mijn terrarium. Hij wist niet eens dat ik een magneettrommel had. Hij kon nog geen eierwekker koken. Ik kwam ook nooit in de garage, begrijp je wel, de garage was Kootje zijn heiligheid. Hij is me een keer met de krik achterna gekomen toen ik achter de deur vroeg of-ie in de garage was. Dus toen dacht ik al: zou Kootje daar iets doen wat het zonlicht niet verdagen kan? Want hij was altijd bruin en we hebben geen zonnepaneel. Rara. Maar ik ben er het type niet naar om mijn neus in Kootje zijn zakken te steken. Hij is voor mij altijd een goeie ego geweest als man. Behalve dan die ene keer met mijn schoonzuster. Maar dat is uitgepraat. En bovendien, daar kon Kootje niks aan doen omdat zijn broer tot over mijn nek in de problemen zat. Daar heb ik toen nog die wiples aan overgehouden. Waarvoor ik later nog naar iemand van de giro geweest ben. Omdat ik anders uit WAO had gemoeten, omdat ik een minderschiktheidsverklaring moest laten sinjeuren. Maar aan een likwitantie heb ik nooit durven dromen. Als-ie nou zelf nog bloosde of zoiets. Hoe heet dat roken ook alweer van marsipulami of hatjies. Of spoot. Maar hij heeft zelfs nog nooit alcohol gebruikt. Nog geen druppel op een gloeiende plaat! Dus toen ik hem zo voorover in de ketjap zag liggen, rook ik meteen: dit is bloed. Want dat was niks voor Kootje.'

(Annie S.-de W. tegen misdaadverslaggever Peter R. de V. naar aanleiding van de dubbele moord op haar man Kootje S.)

Loopje

Wat is zo fascinerend aan de Vierdaagse? Dit zegt mevrouw B. erover. Ze woont te A., waar de Nijmeegse wandeltocht voor het eerst in 37 jaar weer eens doorheen trok.

‘Al die mensen. Dat vind ik het mooiste. Zonder auto en toch weer in de file, zei mijn zoon twee jaar geleden. Mijn man heeft vanmorgen vroeg de stretchers buitengezet. Ik zeg gisteren tegen mijn zuster, morgen gaan we kijken, en nou is het vandaag, hè? We zaten hier al om zes uur. Mijn zoon loopt ook mee. Al veertig jaar. Dat al die mensen wandelen, hè? Dat vind ik geweldig. Nou ja, de meeste lopen. Het echte wandelen zie je niet veel meer. De ware wandelaar wordt schaars. Komt door de televisie, hè? Er zit geen wandelen in de reclame. Veel hollen. Of joggen en trimmen. Toch? Buitenlanders kunnen helemaal niet meer wandelen. Tenminste niet de buitenlanders die ik voorbij heb zien komen. Het lijkt nog het meeste op vluchten wat ze doen. Steeds omkijken, hè, of ze op de hielen gezeten worden. Wat wil je als er vijftigduizend deelnemers zijn. Niet iedereen kan vooraan lopen. De tippelaar is uitgestorven. Vroeger had je Kees de Tippelaar. Die droeg een knapzak met proviand. Doorlopen, dat is het geheim van tippelen. Behalve als je het voor geld doet. Dan moet je ijsberen. Met kuieren kom je er niet. Als je vooruit wilt komen, moet je marcheren. De eerste twee keer dat mijn zoon meedeed, zat-ie in dienst. Toen marcheerde hij nog. Nu sloft-ie eigenlijk meer. Kijk al die mensen. Hoe dat sjokt. Als je zwaait, dan zwaaien ze terug. Allemaal. Behalve mijn zoon, die zwaait niet terug. Die steekt zijn middelvinger op. Heeft-ie in het leger geleerd.’

Jury

Bij gebrek aan een woordenboek moeten bepaalde woorden die hier op vakantie tijdens het scrabbelen ontstaan, worden verdedigd. Ik slaagde er zondag niet in de jury, bestaande uit mijn vrouw, te vermurwen. Hoewel ik er zeker van ben dat het woord in de Van Dale staat, heb ik me neer te leggen bij de door nood geboren regels.

Het blijft behelpen met de noodregels. Het is in theorie mogelijk een niet-bestaand woord met zo'n overtuiging van een betekenis te voorzien dat de jury zwicht. Is de partij eenmaal gespeeld, dan kan de jury, thuisgekomen en in de Van Dale gedoken, de winnaar niet meer met terugwerkende kracht diskwalificeren.

Want dat is wel de belangrijkste noodregel hier tijdens de vakantie: eens gewonnen, blijft gewonnen.

Het enige wat Scrabble vervelend kan maken, is de bedenktijd van de tegenstander. De producenten van het spel hebben bij Scrabble de Luxe een zandloper gevoegd om de bedenktijd te markeren. Maar onze zandloper is er vandoor.

Volgende keer nemen wij een schaakklok mee. Ideaal als je met zijn tweeën speelt. Ieder krijgt tien minuten bedenktijd. De tijd loopt vanaf het moment dat je tegenstander zijn klok heeft ingedrukt totdat jij je woord gelegd en de score genoteerd hebt.

De seconden die de speler aan het eind van het spel over heeft, krijgt hij bij zijn score opgeteld. De wedstrijd is klaar als de vlag van één der spelers valt.

Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

De jury heeft altijd gelijk.

Zeker in een goed huwelijk.

Nieuwe woorden

Reacties op nieuwe woorden in de dertiende, herziene editie van de Van Dale.

Mevrouw Witlof, presidente Rode Vrouwen binnen de Koninklijke Nederlandse Lawntennis Bond:

Wij zien in de opname van het lemma ballenmeisje een stuk erkenning voor de lange strijd die wij vrouwen binnen de tennissport als mannenbolwerk bij uitstek hebben gevoerd. Het feit dat het gediensig oprapen van ballen niet langer is voorbehouden aan jongens, is een doorbraak in de emancipatieve acceptatie van het meisje als knecht.

Henk Kaal, hoofd opmaak Gay Krant:

Met de erkenning van het woord bilveter is bisschop Eijk een nieuwe slag toegediend. Overigens is bilveter nog niet opgenomen in de roomse editie. Voorts zullen wij blijven vechten om de woorden holtouwtje, eikelring en ballenjongen in een volgende herziene uitgave opgenomen te krijgen.

Frank Rijkaard:

Vorop staat, nu hotsknotsbegoniavoetbal officieel is erkend, niet te verkrampen. De aanvechting bestaat je tijdens het hotsknotsbegoniavoetballen af te vragen: beantwoordt mijn hotsknotsbegoniavoetbal wel aan de omschrijving in de dikke Van Dale? En ik bepaal hoe gehotsknotsbegoniavoetbald wordt en niet het woordenboek.

Uit het persbericht van Holland International:

Om de opname van het woord ramptoerisme in de nieuwe Van Dale te vieren, bieden wij als reisorganisatie het volgende aan: Zeven dagen voor drieduizend gulden all in naar Oost-Timor en drie weken volledig onverzorgd naar Taiwan en Turkije vanaf tweeduizend gulden.

Uit een brief van de heer Scheel, secretaris van de Nederlandse Vereniging van Dyslectici:

Bekandt! Dankzei uw opmane van het wrood bleesblind tomk onze plobretamiek weer snee odner de aantagd. Heldu!

Troonrede 2049

Jongens! Het is elk jaar weer een heidens karwei om die troonrede een beetje vlot uit mijn bek te krijgen. Dat heeft voor een groot deel met de concentratie te maken.

Velen van jullie hebben iets op hun kop gezet wat ze slechts met aanwending van al hun aandacht in balans kunnen houden. Anderen weten dat ze door de camera worden bekeken en worstelen met de beheersing van hun zenuwtrekken.

De zinsopbouw van mijn verhaal is van dien aard dat ik vaak aan een zin begin met het idee: hij gaat die kant op. Maar dan neemt hij plotseling een wending waardoor ik gedwongen ben, wil ik er nog wat van maken, een stembuiging te forceren die bij menigeen de gedachte zal oproepen: ze heeft zich toch wel goed voorbereid? En dat komt de concentratie ook weer niet ten goede.

Daar komt nog eens bij dat ik het idee heb dat de regisseur van de televisieregistratie nauwelijks aandacht heeft voor mijn woorden, maar rusteloos in- en uitzoomt op krampachtig luisterende hoogwaardigheidsbekleders als betreft het een clip voor TMF.

Dit dacht mijn moeder toen zij in 1999 haar troonrede tot ieders verbazing begon met *Mijne Heren*, waarmee haar grootmoeder in 1899 opende.

Leden der Staten Generaal.

We gaan er gewoon met ons allen weer lekker tegenaan het komende jaar. In grote lijnen wordt het beleid van we zien wel, zo niet, ook goed voortgezet. Het gaat lekker. We hebben het nog nooit zo goed gehad. Wat betreft het milieu is het jammer, maar helaas. Maar er is altijd wel wat te zeiken. En voor de rest blijft het bidden om mazzel.

Onlangs werd in de rubriek *Aldus* van Het Parool Klaas Wilting kort ondervraagd over zijn door hemzelf aangekondigde afscheid. Wilting is woordvoerder bij de Amsterdamse politie.

Hem werd de vraag gesteld: hoe oud bent u?

Geen ingewikkelde vraag. Zeker niet voor iemand die al geruime tijd als voorlichter bij de Amsterdamse politie werkzaam is en uit de aard van de zaak gewend is met journalisten te communiceren.

Het antwoord van Klaas Wilting luidde als volgt:

‘...ik ben bijna, zeg maar, ik loop naar de 57 toe. Over anderhalf jaar ben ik zo’n beetje 58, tegen de 59...’

Dat maakte mij zo nieuwsgierig dat ik de heer Wilting zelf ook nog even gebeld heb.

Op de vraag waar hij woonde zei Wilting:

‘Ik woon bijna, zeg maar, in de buurt van het Concertgebouw. Tenminste als je niet te beroerd bent om de halve stad door te rijden met lijn tien. Als je in Noord zo’n beetje rechtsaf slaat en almaar doorloopt kom je vanzelf ongeveer langs mijn huis, als mijn vrouw tenminste niet intussen verhuisd is, want je weet maar nooit.’

Bent u getrouwd?

‘Ik ben bijna, zeg maar, ik heb geen vrouw, dat wil zeggen: ik bezit geen vrouw. Ik deel zo’n beetje een huis met iemand met feminiene eigenschappen waarmee ik het over het algemeen goed kan vinden en die mijn colbertjes koopt en daar zo’n beetje passende dassen bij zoekt.’

Heeft uw werk uw spraakgebruik erg veranderd?

‘Ik praat bijna, zeg maar, ik draai altijd om de waarheid heen, tenminste, er zo’n beetje van uitgaande dat waar behoefte aan woorden is, het beweerde er over het algemeen minder toe doet dan het gezegde.’

Qkeleq

Qkeleq kraait de haan.

Wie dikwijls scrabbelt met dezelfde mensen
ervaart dat iedereen uiteindelijk even vaak
de letter Q in zijn maag gesplitst krijgt.

De verzuchting van de speler die de Q trekt,

Ik trek natuurlijk weer de Q!

getuigt dan ook van weinig inzicht.

Ondanks die constatering

kan ik het niet nalaten te verzuchten,

als ik de Q weer eens heb getrokken:

'Ik trek natuurlijk weer de Q!'

Inzicht leidt niet altijd tot wijsheid.

Oud Chinees gezegde zegt:

de wijze maakt zich niet druk

over zaken waar hij niets aan kan veranderen.

Ik beschouw mijzelf in meerdere opzichten als dom.

Maar of ik daar nou wijzer van word?

Asielzoekers

Woef

Honden mogen van mij best bijten. Daar zijn ze voor. Mijn Veluwse oom zei altijd: 'Een bijtende hond is beter dan een wijf zonder tanden.'

Ik ben nog nooit door een hond gebeten. Ik raad het ze ook af. Als ik terugbijt, laat ik niet meer los. Ik heb van de Wolfman geleerd hoe je een hond de baas kunt zijn.

Maar geen autoriteit is opgewassen tegen het irritante geblaf van de decoratieve hond, zoals die momenteel in zwang is bij de nouveaux riches. Voor iemand die - wil hij wat presteren zoals ik - het van stilte moet hebben, vormen ze een voortdurende bedreiging.

Blaffende honden zijn nergens goed voor. Ja, voor de waak, hoort men wel eens argumenteren. Maar onderzoek heeft uitgewezen dat de waakhond zijn meeste tijd slapend doorbrengt en zijn waaktijd voornamelijk verspilt door het afblaffen van goed volk. Die keer dat een boef angst moet worden aangejaagd, ligt hij voor pampus in zijn mand.

De Gibraltarkeffer is in het welstandswijkje waar ik woon momenteel erg populair. Een fokresultaat van de Andalusische Kwispelaar en de Stratford Bluffer. Bij het fokken is men de aan- en uitschakelaar vergeten, waardoor dit mormel maar op één manier tot zwijgen te brengen is, namelijk door het dood te schoppen. Dit is niet in alle gevallen mogelijk, omdat het beest meestal wordt begeleid door een dierenvriendin. Vrouwen die mensenliefde ontberen en die hun heil bij kip, kat, koe en keffer zoeken.

Er schijnt in Zuid-Italië een hond rond te lopen die hapt naar alles wat blaft. De Albastino, ook wel de Witte Stuc-hond gehe-ten. Die laat ik een tijdje mijn buurtje terroriseren.

Zolang het nog mag van deze minister.

Aanjager

Mogen dierenliefhebbers geitenwollen sokken dragen?

Deze vraag drong zich bij mij op toen ik als fervent tegenstander van de ontwikkeling van Schiphol tot mainport mijn vakantievlucht naar de Bahama's boekte. Ik meende iemand die mij toevertrouwde twee keer per jaar naar de Bahama's te reizen, te moeten kapittelen.

'Blijf dan wat langer en ga één keer,' luidde mijn keiharde milieubewuste suggestie.

Al eerder vorige week voelde ik me ongemakkelijk toen ik in de auto stapte om te tanken. Ik hoefde nergens heen en toch moest ik benzine halen. Uit vrees zonder benzine te staan als ik plotseling ergens heen zou moeten. Want niets is vervelender dan ineens weg moeten en voor een lege tank staan. Dus stond mijn auto met een volle tank voor de deur. Klaar voor een zinloos ritje dat ik, als de tank leeg was geweest, met de fiets had afgedaan of niet.

Waardoor de vraag zich opdrong: waar gaan wij naartoe als we nergens meer heen kunnen?

Want dat is zonder enige twijfel onze toekomst.

Wat zetten we straks op tafel als we niets meer mogen eten?

Waar laat je je afval als je op een vuilnisbelt woont?

De geit is van oudsher de risee van de dierenwereld. De geit is geen schaap, maar ook geen koe. Zij is, om het maar eens cru te zeggen, het D66 van het vee. Een sik, een solextankje van een uier en wol waar de honden geen brood van lusten. Maar zij is wel een bijtertje en zij heeft minder gras nodig dan koe en schaap samen.

Waarom begin ik hierover?

Om een discussie aan te jagen!

Dierendag

Ik moest een tekening maken van iemand in uniform.

Dat wil zeggen: iemand in uniform wilde dat ik een tekening maakte.

Dat hoefde niet per se een tekening van iemand in uniform te zijn.

'Teken wat je wilt,' blafte de man in uniform en zette zijn laars in mijn nek.

Die vrijheid maakte het er niet makkelijker op.

Liever was mij geweest als hij gebluft had: teken een appelboor of een racemodel.

Dan had ik kunnen zeggen:

'Inspirerende onderwerpen. Ik kies voor de appelboor. Zoudt ge uw laars elders willen plaatsen? Ik kan me zo niet concentreren.'

Nu moest ik gissen waar ik mijn opdrachtgever mee kon behagen. Hij haalde zijn laars uit mijn nek, trapte een grote, zwarte kever dood en ging zitten.

Het kraken van het schild ging me door merg en been.

Ik keek hem vertwijfeld aan. Iets te lang misschien. Zijn houding veranderde. Zijn gezag nam af. Opeens drong tot me door dat hij een pose had aangenomen. Gaf hij aan dat hij door mij geportretteerd wenste te worden?

Het zweet brak mij uit. Dan zou het op gelijkenis aankomen.

Ik probeerde me in hem in te leven, maar kwam niet voorbij het beest in uniform. De wolvenkop, de sterren, de onderscheidingen, de epauletten, de gouden knopen, de leren riem, de laarzen.

Na een uur was ik klaar. De man in uniform zat op zijn stoel te slapen. Ik liet mijn potlood op de grond vallen. Hij schrok wakker. Ik toonde mijn tekening, bang dat hij zichzelf in het geüniformeerde beest zou herkennen. Hij was echter zichtbaar ontroerd en vroeg:

'Hoe wist u dat ik een dierenliefhebber was?'

Kat en muis

Bij Tom en Jerry gaat onze sympathie per definitie uit naar Jerry, als de muis tenminste Jerry heet. Want bij Peppi en Kokki dacht ik ook altijd - evenals bij Bert en Ernie - dat Peppi Kokki was en Bert Ernie, terwijl het andersom was.

Bert was Kokki.

Zaterdagmiddag keek ik uit mijn keukenraam; het was even droog en een zwarte kat uit de buurt - wij hebben geen kat - dolde een muis. Het was een chique kat. Zo een die zijn neus ophaalt voor Whiskas.

Hij zat, de staart doodstil recht naar achteren, enige tijd geconcentreerd naar de capriolen van de muis te kijken, om plotseling op te springen en met de rechtersvoerpoot plaagstootjes uit te delen.

De muis buitelde door de tuin.

Ik zat al een paar minuten gebiologeerd te kijken toen ik me begon af te vragen of ik niet eens moest ingrijpen. Het was toch gemeen wat daar gebeurde en vooral, vanuit sportief oogpunt, niet eerlijk. Maar, hield ik mezelf in mijn koffie roerend voor, het is ook de natuur. Gelukkig is die niet ingericht op basis van het opportunistische sociale gevoel van de mens. Niet mee bemoeien dus. Toch bleef het knagen.

Ten slotte pakte ik mijn fototoestel en zoemde ik in. De kat likte zijn rechtersvoerpoot. De muis zijn wonden. Ik wachtte door de lens kijkend totdat het spel opnieuw begon. Dat gebeurde toen de muis dacht te kunnen vluchten. De kat sprong erbovenop en maakte een korte dribble met de stuiterende muis tussen de voorpoten.

Ik klikte en klikte en klikte.

Ik hoop dat de foto's gelukt zijn.

Weer een sprookje

Er was eens een kikker die aardig piano kon spelen. Toen de prinses in het paleis van zijn bestaan hoorde, wist ze onmiddellijk: dat is de prins van mijn dromen!

De koningin, die het een beetje raar vond dat haar dochter een kikker wilde trouwen, vroeg:

‘Weet je dat wel zeker?’

‘Ja,’ antwoordde de prinses beslist, ‘want als ik hem eenmaal heb gekust, wordt het een beeldschone prins.’

‘Ja, en dan?’ schamperde de koningin binnensmonds.

Ze wilde het prille geluk van haar dochter niet in de kiem smoren, maar kon niet laten aan haar eigen ervaringen met een prins te denken, en die waren niet al te rooskleurig.

De kikker mocht tot aan de trouwdag in de koninklijke vijver wonen. Toen werd hij met een glazen koets, sommigen spraken van een aquarium op wielen, opgehaald en naar de kerk gebracht.

De ochtend na de huwelijksnacht zat iedereen vol verwachting aan het ontbijt. De prinses betrad ietwat onzeker de eetzaal, gevolgd door de kikker, die in plaats van goedemorgen ‘kwaak’ zei.

‘Hij is nog steeds een kikker,’ smaalde de prins-gemaal.

De prinses barstte in tranen uit. Ze had zich haar hele huwelijksnacht uit de naad gekust. Zonder resultaat.

‘Wacht maar,’ stelde de koningin haar dochter gerust, ‘ik vraag de minister-president wel of hij hem in de adelstand wil verheffen.’

Ze dacht: eens een kikker altijd een kikker, maar dan tenminste een waar het volk prins tegen moet zeggen.

Na twee weken kwam er een brief waarin de regering negatief besloot: de kikker mocht geen prins worden.

‘Waarom niet?’ stampvoette de prinses.

Waarop haar moeder met ingehouden woede antwoordde:

‘De minister-president gelooft niet in sprookjes.’

Hondbijt

Bij NOVA zag ik twee varkentjes slimmer zijn met een computerspelletje dan een hond. De biggen Omelet en Hamlet wisten de *joystick* zodanig met hun snuit te beroeren dat hen keer op keer langs een glijbaantje de begeerde *M & M* ten deel viel. De Hond, wiens naam niet werd genoemd, kon het klusje niet klaren en werd dus niet beloond. Het was mooi om te zien: de handige varkentjes die zich met zichtbaar genoegenvolvraten aan de gekleurde snoepjes en de domme hond die steeds gefrustreerder met zijn snuit tegen de *pretgreep* drukte.

In het filmpje bleven varkens en hond gescheiden, maar het laat zich raden wat er zou gebeuren als ze in hetzelfde hok zaten. Het hondje, nadat het in de gaten had gekregen op welke manier Hamlet en Omelet beloond werden, zou zijn vruchteloze pogingen het spel door te krijgen snel hebben gestaakt om de varkentjes desnoods met geweld te verdringen van de plek waar ze hun beloning in ontvangst namen.

Zouden de varkentjes, vroeg ik me af, slim genoeg zijn om sociaal te worden en af en toe opzij stappen om de hond een snoepje te gunnen en zich daarmee van zijn dreigende gedrag te verlossen?

Zou de hond beseffen dat hij er beter aan deed niet alle snoepjes te pakken omdat anders de varkentjes, zonder beloning, de lust zouden verliezen hun kunstje te doen?

Wij beschaafde mensen hebben om het snoepgoed eerlijk te verdelen tussen degene die een kunstje kunnen (*varkentjes*) en zij die dat niet kunnen (*hondjes*), een prachtig sociaal-democratisch model ontworpen. Daarin heeft de politie de taak erop toe te zien dat de wetten die ontworpen zijn om de samenleving van de *hondjes* en de *varkentjes* soepel te laten verlopen, wordt nageleefd.

De vraag is: wat moeten de *varkentjes* doen als de *hondjes* de politie bijten?

Wurmen

's Morgens word ik gewekt door vogeltjes die zich in mijn dak hebben genesteld. Ik ben erg blij dat ik iets voor de natuur mag terugdoen, maar ik had graag nog wat langer geslapen. Na een plas duik ik weer onder het dons.

In de tijd die het kost om opnieuw de slaap te vatten, luister ik naar het gekwetter van de pasgeboren vogeltjes. Het is afwisselend enige tijd stil en dan begint het lawaai in alle hevigheid. Als de vader en moeder eropuit gaan om voedsel te verzamelen, houden de kleintjes zich doodstil. Worden ze een saamhorig angstig groepje. Willen we overleven, moeten we ons koest houden, weten ze instinctief.

Zodra de ouders met de bek vol wurmen aankomen, beginnen ze ieder voor zich te krijzen:

'Hier met die wurm! Die is voor mij.'

Het solidaire groepsgevoel is verdwenen. Zodra de veiligheid terugkeert en er buit te verdelen valt, worden ze luidruchtige individuen.

Ik blijf tot diep in de morgen in mijn nest liggen.

De tijd vliegt.

Safari

Ik was eens met mijn vrouw op safari in Zuid-Afrika. Op de valreep van de culturele boycot had Nelson Mandela een groep Nederlandse podiumkunstenaars gevraagd iets volksverheffends te doen. Van de nood een deugd makend hadden we vier dagen geboekt in een riant ressort aanpalend aan het Krugerpark, waar we geheel verzorgd van de natuur in zijn consumabelste vorm konden genieten. Twee keer per dag, tussen de maaltijden door als het ware, gingen we met een open Landrover (de naam zegt het al) langs wilde dieren rijden. Of zoals de folder dat noemt: op safari!

Omdat mijn vrouw altijd op de meest ongelegen momenten moet plassen, was het vanzelfsprekend dat ze het niet meer kon houden toen we juist op het verste punt van ons kamp gekomen waren. Er zat niets anders op dan onder escorte van de zwaar bewapende gids de bosjes in te duiken. Dat wij daardoor onbeschermd achterbleven, leek haar niet te deren. Hoge nood maakt van ieder mens een egoïst.

Juist toen zij met haar bewaker uit het zicht was verdwenen, verscheen een oude leeuw ten tonele die rondliep alsof hij voor een dagje toeristen kijken had gekozen. Hij maakte op een vijftiental meters een rondje om de Landrover, vlijde zich op de grond en begon zijn voorpoten te likken. De mensen waarmee ik opgezadeld zat, volgden hun eerste impuls en maakten een foto, maar ik dacht intussen over het lot van mijn vrouw en dat van die ouwe leeuw natuurlijk, dat daar nu mee verbonden was.

Alle ingrediënten voor een spectaculaire ontknoping leken voorhanden, maar het liep heel lullig af. De leeuw viel in slaap en het tweetal kon ongemoeid instappen. Later vertelde onze gids dat deze oude leeuw zich van de kudde had afgezonderd omdat hij stervende was.

Toch bleef het een staaltje wild-plassen in zijn puurste vorm.

Tsjilp

Een vriend van mij is iets heel hoogs in de natuur.
Hij weet bovendien alles van vogeltjes.
Op een morgen begin mei trokken wij er heel vroeg op uit om
te luisteren.
Hij had mij zich verkneukelend voorbereid op het allermooiste
wat ik ooit in mijn leven te horen zou krijgen.
De vogels zongen maar drie dagen per jaar zo mooi.
Helaas was ik, eenmaal luisterend, niet zo lyrisch als mijn
vriend.
Ik miste het vermogen eruit te halen wat erin zat.
Ik had geen referentie.
Nooit eerder had ik zo naar de vogels geluisterd.
Hun getsjilp was voor mij één pot nat.
Ik had mijn eigen stereotiepe ideetjes over vogels.
Die waren vrij.
Als vogeltjes in de lucht.
Die vooroordelen ontmaskerde mijn vriend één voor één.
Vogeltjes zijn helemaal niet vrij.
Vogeltjes fluiten niet omdat ze het zo naar hun zin hebben.
Vogeltjes leveren elke minuut van de dag een strijd op leven en
dood.
Overal loert de vijand.
De havik, de koekoek, de kraai.
Het is in de vogelwereld continu oorlog.
Ik kan nooit meer een vogeltje zien of horen zonder aan die
vroeg morgen te denken.
Ik heb hun gedrag als het toppunt van beschaving ervaren.
Fluiten uit doodsangst.
Wij mensen fluiten niet als we bang zijn.
Dat laten we aan de kogels over.

De mug

Een boeddhistische monnik in Noord-Vietnam ten tijde van het grote conflict met de Amerikanen heeft zich teruggetrokken in de cel van zijn klooster om op zijn brits te gaan mediteren op het thema oorlog. Hij kan de anders zo snel verworven concentratie niet vatten, gestoord als hij wordt door een rondzomende mug.

In een bede verzoekt de kloosterling de Allerhoogste de rust in zijn cel te doen weerkeren door het insect ergens plaats te laten nemen. Zijn gebed wordt verhoord.

De mug gaat op zijn neus zitten.

De monnik begrijpt de hint en verlaat het klooster om zijn meditatie hoog in de heuvels voort te zetten.

Binnen luttele ogenblikken is de benodigde concentratie daar dieper dan ooit tevoren.

Zo intens zelfs dat hij het miljardvoudig geronk van God mag weten welke monstermug niet hoort. Als hij zijn meditatie heeft besloten, de oorlog heeft teruggebracht tot de consequentie van het materialisme, aanvaardt hij de terugtocht.

Halverwege de heuvels ziet hij hoe zijn klooster is platgebombardeerd door Amerikaanse B-52's.

Hij heeft er vrede mee.

Duif

Er lag een dode duif op het Spui. Voor een bekende boekhandel. De mensen liepen er met een bochtje omheen. Bewoners van de stad weten zich alleen raad met iets doods als het gebakken en wel op hun bord ligt. De meeste passanten zagen de dode duif niet eens. Waarschijnlijk te bezig met overleven en daar kun je de dood niet bij gebruiken.

Ik rende de winkel in en riep nogal luid: 'Er ligt een dode duif voor de deur.' Nu is het zo dat je niet meer over dode duiven kunt reppen zonder herinneringen op te roepen aan een van de grootste creaties van Toon Hermans. Dus werd er besmuikt gegniffeld.

Ik raadde de kassiers van de boekwinkel aan de dode duif te verwijderen, omdat het geen gezicht is, een dode duif voor de etalage; dat zou de boekverkoop in het algemeen en die van mij in het bijzonder niet ten goede komen. Ze reageerden een beetje lacherig dat ik me maar bij de directie moest vervoegen. Even later stond ik met de chef etalage en vitrines buiten naar de dode duif te kijken. De vogel lag er klassiek bij. Op de rug. De pootjes opgetrokken. Het kopje naar links weggezakt.

'Wat gaan we daarmee doen?' vroeg de chef peinzend.

'Haal maar even een plastic tasje,' was mijn door de wol geverfde antwoord.

Even later deponeerde ik de dode duif die in de plastic draagtas zat, in de dichtstbijzijnde vuilnisbak.

De chef zei: 'De zwerver die hier 's morgens altijd uit deze bak komt ontbijten, zal blij verrast zijn.'

Adderengebroed

Op het moment dat ik dit schrijf, is Enkhuizen in rep en roer. Er is een pedofiele slang ontsnapt uit het schuurtje waar hij door zijn eigenaren, die met vakantie zijn, was achtergelaten. Dat deze de slang niet onderweg uit de auto hebben gesmeten, geeft aan dat we met echte dierenvrienden te maken hebben. Het pedofiele aspect werd niet expliciet in het journaal gemeld, waarschijnlijk om de recentelijk ontstane onrust in het pedofielenwereldje niet verder aan te wakkeren. Uit de nadruk die werd gelegd op het in veiligheid brengen van kinderen, trok ik mijn conclusies.

Tevergeefs ging ik bij de telefoon zitten wachten op het belletje van het crisisteam uit het historische stadje aan het IJsselmeer. Ik ben bij uitstek deskundig op het gebied van pedofiele slangen. Dat wil zeggen: ik weet wat van slangen en iets van pedofielen. Toegegeven, er bestaan mensen die slangendeskundiger zijn dan ik, maar hun dossierkennis pedofilie steekt daar pover-tjes bij af en omgekeerd.

Loopt een volwassene gevaar bij de pedofiele slang? Nee, alles boven de 25 jaar laat de adder links liggen. Waarbij moet worden opgemerkt dat als het reptiel lang geen contact met kinderen heeft, het minder kieskeurig wordt en zich wel eens aan een lilliputtertje wil vergrijpen. De *Tyhlops Pedofilicus*, zoals de officiële naam van de kinderlokke-slang luidt, is volstrekt ongevaarlijk in bejaardenhuizen.

Mijn advies aan Enkhuizen luidt: alle bewoners evacueren en Thijs van Leer fluitend vanaf de Westfriese Scholengemeenschap naar de Drommedaris (ontsnapt in 1752, versteend in 1782) laten lopen.

Waarschuwing: voorkom te allen tijde dat de slang het IJsselmeer in glijdt. Denk aan Loch Ness!

Dierenvriend

Betrouwbare kinderen uit de Bijlmer hielden mij een collecte-bus voor. Omdat ik vroeger zelf vaak geld heb opgehaald voor allerlei goede doelen, was ik vertederd. Het was voor de tijger. Wat is er dan met de tijger?

Die sterft uit, meneer.

Prima toch. Het zijn levensgevaarlijke beesten.

Nee meneer, dat is zielig.

Omdat ik nooit geld op zak heb, vertelde ik een verhaaltje.

Er was eens een egel die, omdat het lot zich nu eenmaal met de ganse schepping bemoeit, bij een betonnen rand was aangekomen die tijdelijk als vangrail diende. Hij liep een paar keer heen en weer op zoek naar de nooduitgang, zette zijn pootjes tegen de wand om te zien of er wat te klimmen viel, maar hij zag ten slotte in dat er niets anders op zat dan terugkeren. Op de heenweg was hij zich niet bewust geweest van enig gevaar. Dromerig was hij tussen de voortjakterende auto's doorgewageld. Nu hij terug moest lag dat anders. Jullie weten wie zich bewust is van gevaar loopt meer risico dan de onbevangene.

Hoe liep het af? vroeg een van de kinderen ongeduldig.

Een dierenvriend ging vol op zijn rem staan. Hij werd van achteren aangereden door een vrachtwagen met houten palen die door de cabine naar voren schoten en op de andere weghelft terechtkwamen. Aan beide kanten van de weg ontstonden kettingbotsingen. De dierenvriend werd in kritieke toestand naar het ziekenhuis gebracht. Steeds als hij even bij bewustzijn kwam, vroeg hij: Heeft-ie het gehaald? Niemand in het ziekenhuis begreep er iets van. Ook zijn familie niet. De dierenvriend raakte in coma. Dat krijg je ervan als je dieren probeert te redden, besloot ik mijn vertelling moralistisch.

En heeft-ie het gehaald? vroeg het brutaalste kind.

Die man is een half jaar later aan uitdroging overleden.

Nee, die egel natuurlijk, brulden de kinderen in koor.

De survival of the fittest is dankzij het Wereld Natuur Fonds een gepasseerd station.

Braaf

Ik slenterde, bal aan de voet, door het Vondelpark. De rust was aan het weerkeren. De zon zocht de andere kant van de wereld op, late kikkers kwaakten reclame voor Duinrell en de eerste zwervers installeerden zich voor de nacht. Er klonk een valse gitaar. Het rook naar opgedroogd sperma en natte kranten. De opdracht spookte door mijn hoofd: verkiezingsleus voor het CDA. Deadline morgen.

Ik zag een man die zijn vrouw een paar kunstjes probeerde te leren. Hij wierp een stokje weg en gebaarde haar het bij hem terug te brengen.

De vrouw begreep het niet en omhelsde de man. Hij kneep haar in haar bil, waarop zij een gillette slaakte en een eindje wegliep. Hij riep: 'Fientje!'

Meteen kwam de vrouw voor hem staan en sloeg haar armen om zijn middel. De man wurmde zich los, haalde het stokje op en wierp het opnieuw weg. 'Pak het stokje!'

Fientje keek hem lachend aan en draaide met haar heupen.

De man rende naar het stokje, raapte het op en gooide het voor de voeten van de vrouw. Ze stak haar tong uit. De man haalde iets uit zijn zak wat ik niet kon zien, hield dat zijn vrouw voor de neus en stak het vervolgens zelf in zijn mond.

Fientje knikte en lachte uitbundig. Ze probeerde met haar hand in de broekzak te komen waar de lekkernij inzat. Er ontstond een kleine worsteling, waar een abrupt einde aan kwam toen de man haar met het stokje sloeg.

Ik wipte mijn bal op en liep in de richting van de muziektent.

Ineens voelde ik iets hards tegen mijn achterhoofd. Het stokje.

Ik wilde het oprapen, maar Fientje was mij voor.

Ik keek haar even aan. Ze liet haar tanden zien. Mooie, sterke tanden. In de verte riep de man: 'Braaf!'

Plotseling had ik 'm. Die leus.

Samenleven doe je niet alleen.

Lassie

Van de zomer maakte ik een bergwandeling door het enige jaren geleden nog zo door watersnood geteisterde Zuid-Limburg. Ik wilde juist een wijsje uit mijn kindertijd gaan fluiten, toen daar opeens een hond kwispelend voor mijn neus stond. De hond kwam me bekend voor. Opeens schoot het me te binnen: Lassie! Dat was even schrikken. Zou hij mij herkend hebben? was mijn eerste paniecreactie. Ik probeerde namelijk in een naburig klooster zo anoniem mogelijk gestalte aan een nieuw leven te geven. Zou het de echte Lassie wel zijn, was mijn volgende gedachte. Want ik heb namelijk ooit een ervaring (aanvaring is misschien beter) gehad met een valse Flipper. Over de details later meer, maar het had weinig gescheeld of Harderwijk was zijn Dolfinarium kwijtgeraakt.

Omdat de hond eruit zag als Lassie en mij iets duidelijk wilde maken, dacht ik: dat moet Lassie zijn. Er is namelijk maar één hond op de hele wereld die behoefte voelt de mens te waarschuwen voor naderend gevaar. De rest van de honden zal het een zorg zijn.

Maar, dacht ik toen weer, misschien wil de oude romanticus in mij zo graag dat het Lassie is, dat ik willekeurig hondengedrag interpreteer als pogingen om mijn aandacht te trekken voor in nood verkerende medemensen.

Terwijl ik daar zo in dat prachtige landschap stond te dubben deed de nerveuze hond een plas tegen mijn wandelstok. Zoiets doet Lassie niet! Opeens kwam het ding goed van pas. Ik joeg de ontmaskerde imitator er snel mee weg. Twee dagen later stonden de media bol van een overstroming in Polen, Tsjechië en Duitsland met veel doden, gewonden en materiële schade. Ik zag die geweldige Duitse soldaten, dat mag ook wel eens gezegd, zandzakken zeulen en ik moest tot mijn schande bekennen dat veel leed voorkomen had kunnen worden als ik naar Lassie geluisterd had.

De valse of de echte.

Dat doet er in geval van nood niet toe.

Diana

De leeuw is de koning der dieren. Dat is toch zo?
Dat zeggen ze maar. Om de nieuwsgieren in toom te houden.
Dus het is niet zo?
Het is eigenlijk meer een sprookje.
Met andere woorden het stelt niks voor?
Juist wel. Dat is precies wat het koningschap is:
een voorstelling.
Wil de leeuw dat wel? Acteren?
Ook een koning heeft weinig te willen.
Heeft de koning dan geen macht?
Niet over de sprookjesmakers.
Wie zijn dat?
De jagers.
Maar jagers op leeuwen zijn toch altijd slecht?
Niet als de koning zijn onderdanen minacht.
Maar als de koning geliefd is bij het volk? Wat dan?
Dan spelen leeuw en jager kat en muis.
Waarom laat de jager de koning niet met rust?
Een jager moet ook leven.
Waarom hebben nieuwsgieren behoefte aan sprookjes?
Omdat ze niet kunnen leven bij lijken alleen.
Dus de zoon van de leeuw is de prins der dieren?
En die kiest een prinses om weer een koning te kunnen
maken.
En als zij hem verlaat?
Dan is de jacht geopend.
Hoe lopen die sprookjes meestal af?
Iedereen gaat dood.
Maar wie leven er dan lang en gelukkig?
De nieuwsgieren.
Hoe heet de godin van de jacht ook al weer?
Diana.

Jagen

Volgens een advertentie van de Faunabescherming zou Willem-Alexander in NOVA gezegd hebben: *Jacht is een zeer complexe discussie tussen emotionele en rationele argumenten.* De prins geeft dit complexe antwoord omdat hij tegen de zin van velen wil blijven jagen.

Ik begrijp de discussie niet helemaal. Als onze aanstaande koning niet meer mag jagen, waar zijn we dan met ons allen mee bezig? Staatshoofden zijn toch geen mietjes? Het is al erg genoeg dat we door slampampers worden geregeerd die het verschil tussen slaghagel en hagelslag niet meer kennen. Ik zou er heftig voor willen pleiten dat de vertegenwoordigers van ons koningshuis juist meer jagen. En dan niet zo laf in het geniep op een paar heen en weer rennende wilde zwijntjes ergens op een wildbaantje achteraf. Nee, groots en openbaar. Ten minste één keer per jaar op de Hoge Veluwe de Koninklijke Leeuwenjacht, waarbij de Oranjes de Bourbons, de Van Saxen Coburgs en de Windsors uitdagen. Daar zou de NOS dan rechtstreeks verslag van moeten doen, zodat we er en passant een kijkcijferknaller bij hebben. Commentaar: ritmeester Gruppelaar! Voorts moet de draad van de valkenjacht weer worden opgepakt - waarmee ik natuurlijk niet bedoel dat die kinderachtige Fiod ome Gerrit weer een poot moet uitdraaien. Ik ben van mening dat wij qua entertainment heus wel wat meer van ons koningshuis mogen vragen. We betalen die miljoenen toch niet om er *zo gewoon mogelijk* van te doen! Nog even op de *quote* terugkomend: het huwelijk is ook een zeer complexe discussie tussen emotionele en rationele argumenten. En wat dacht u van de bijslaap? Het koningschap? Het diepe van de uitspraak van onze kroonprins is dat *iedere* discussie tussen emotionele en rationele argumenten in feite op jacht neerkomt. Daarom raad ik de Faunabescherming aan op *jacht* te gaan voor een republiek en als die er is en er is nog wild over, de jacht daarop aan te pakken.

Kattenmepper

Het was me opgevallen dat we meer vliegen in de kamer hadden dan normaal. Ik had al overwogen een kleverige strip te kopen om aan het plafond te hangen. Ik herinnerde me uit mijn jeugd op de boerderij in Friesland de langdurige doodstrijd van vliegen die met een vleugel vastgeplakt zaten aan de milieuvriendelijke insectenbestrijder.

Aanvankelijk probeerde de vlieg onder luid gebrom met zijn vrije vleugel aan zijn kwelgeest te ontkomen. Dan braken steeds grotere tussenpozen van berusting aan. Ten slotte was er de diepe stilte van de overgave. Hoe meer vliegen eraan kleefden, hoe aantrekkelijker de strip voor andere vliegen werd. In die zin verschillen ze niet veel van mensen.

We zaten buiten aan de koffie toen mijn vrouw vroeg of ik niet vond dat het stonk.

‘Het lijkt wel een lijklucht.’

Ja, nu ze het zei, rook ik het ook.

We gingen op zoek. Mijn neus voorop. En troffen een dode kat op de composthoop. Zijn lichaam half weggevreten door wormen die bijna zichtbaar muteerden tot vliegen. De stank deed ons terugdeinzen. Ik groef een gat bij de goudenregen, schoof de kat op de schep en liep met het kadaver vol hongerige wormen en omringd door dansende vliegen van de composthoop naar het graf.

Even later zat ik aan mijn tweede kop koffie.

De stank was al vrijwel verdwenen en er waren ook al meteen minder vliegen. Of was dat verbeelding?

Ik had het merkwaardige gevoel een geweldige inspanning te hebben verricht. Iets van een heldendaad. Ik genoot nog even na, totdat mijn vrouw vroeg of ik mijn handen wel goed had gewassen.

Oud zeer

Een gerucht gaat snel.

De bel.

Een vrouw aan de deur. Ze sprak met gebroken stem. Moeilijk te verstaan. Ze was haar kat kwijt. En nu had ze bij de bakker gehoord dat ik gisteren een kat begraven had. En nu wou ze weten of dat haar kat was.

'Hoe lang bent u hem al kwijt?' vroeg ik.

'Haar,' zei ze.

'Ja, hoeveel jaar?'

'Haar,' zei ze, 'het was een vrouwtje.'

Bij het begraven had ik niet op het geslacht van het kadaver gelet.

'Welke kleur had uw kat?'

'Twee jaar,' zei ze, '3 augustus alweer twee jaar.'

'Was het een raskat?'

'Lapjes.'

'Wat ik begraven heb, was zwart-wit gevlekt.'

'Zo heette ze.'

'Malle naam.'

'Ze kwam altijd als ik riep.'

Ze stond op het punt een luid 'Lapjes' aan te heffen. Leek het.

In de hoop wellicht dat de kat genoeg zou hebben van het dood-zijn, uit het graf zou herrijzen om achter haar baasje aan naar huis te trippelen.

Even later stonden we bij het geopende graf. De vrouw begon te snikken.

'Is het haar?'

Ze schudde haar hoofd.

Ik wilde de aarde weer terug op het kattenlijkje werpen, toen ze mij de spade uit handen nam.

'Mag ik?'

Ik knikte en gaf haar de schep. Plechtig. Ik ben een sentimentele man. Ik houd meer van mensen dan van katten.

Op hol

Een op hol geslagen paard rent langs het bos. Zijn leidsel sleept over het asfalt. Het wordt gevolgd door een wild blaffende bouvier en, enkele tientallen meters verder, zweept in de rechterhand geklemd, zijn berijder.

Ik ben even tevoren in de auto gestapt op weg naar een afspraak en ik bevind mij tussen paard/hond en ruiter.

Er gaat veel door mijn hoofd. Het paard beteugelen is, ondanks mijn haast, een vanzelfsprekend voornemen. Had ik moeten stoppen en de ruiter dichterbij zijn paard moeten brengen? Die kans is verkeken. In mijn achteruitkijkspiegel verdwijnt de holende man uit het zicht.

Ik sla linksaf de Brink op. De hond haakt af. Rond dit tijdstip komen de forensen thuis. In mijn fantasie zie ik het paard tegen een nietsvermoedende automobilist opklappen. Doe ik er goed aan het beest te volgen? Of bereik ik door het op te jagen het tegenovergestelde van het beoogde?

Het paard is linksaf gegaan en dreigt de Dorpsstraat in te hollen. Daar wordt op dit moment druk gewinkeld en lopen veel losse kinderen. Ik moet voor het paard zien te komen om het de doortocht te beletten. Maar als ik harder ga rijden, vorm ik ook een gevaar. Temeer daar het paard midden op de weg loopt.

Ineens is het voorbij. Het uitgeputte paard komt tot staan op een stukje gras voor aan de Dorpsstraat en begint te grazen. Ik zet mijn auto op de stoep en loop voorzichtig, een bezwerend braaf roepend, op het paard toe. Dan komt de ruiter zwaar higgend aangerend en pakt het beest bij zijn holster.

Wij zijn beiden opgelucht dat we er niet toe hebben hoeven besluiten het paard te bombarderen.

Op de zeepkist

Zijn en niet zijn

Vandaag ben ik één dag ouder dan mijn vader toen hij stierf.
Deze zin ligt al zo'n twintig jaar in een laatje met het idee: daar zit wat in.
Nu moet ik er wat mee. Maar wat?
Lucht het me op? Ben ik veel wijzer?
Is het geen misvorming dat ik van alles in woorden wil vatten?
Ik heb er zo'n kleine dertig jaar over kunnen denken.
Toch heb ik meer vragen dan antwoorden.
De dood blijft een mysterie waar de een naar hunkert en dat de ander overvalt.
Hij werd begraven op een warme dag in juni.
Ik droeg een eigengemaakt gedicht voor waar ik me nu voor schaam.
Ik ben vooruitgegaan, maar wat heb ik sindsdien verloren?
Wat zou hij nu als eerste moeten weten?
Dat anderhalve maand na zijn dood Jan Janssen de Tour won?
Dat ik nog geen half jaar later mijn eerste successen vierde?
Dat anderhalf jaar later mijn geluk begon?
Moet hij weten van mijn verdriet? Van mijn ongelooft?
Wat mag ik van hem nooit vergeten?
Zijn schaamtegevoel? Zijn hunkering naar het grote leven?
Zijn integriteit? Zijn geloof? Zijn stem?
Zijn welhaast neurotische dwang om op zondagmiddag halfvijf de voetbaluitslagen te moeten horen?
Mijn dierbaarste herinnering aan hem dateert van februari 1953. Hij was genezende van een ingeklapte long. Overdag beneden in de kamer.
Samen luisterden we naar de radio. Berichten over de watersnoodramp in Zeeland. Veilig huiverend bij vader in bed.
Vandaag ben ik één dag ouder dan mijn vader toen hij stierf.
En morgen alweer twee.

Bijl

We voetbalden op het pleintje.
De bal vloog door de ruit bij Bijl.
In paniek renden we weg.
Bijl heette niet voor niets Bijl.
Hijgend keken we elkaar twee straten verder aan.
Wie had de bal eigenlijk de fatale schop gegeven?
De schutter meldde zich niet, maar iedereen wist wie.
We spraken af dat we het allemaal gedaan hadden.
Geloofden in vriendschap.
Na twee dagen hoorden we van Sandra.
De twaalfjarige dochter van Bijl.
Aan tafel begon mijn broer erover.
Glasscherf in haar oog.
Vader wilde weten of ik er bij geweest was.
Ik schudde heftig van niet.
Het ging niet goed met Sandra's oog.
Het moest eruit.
Als we voetbalden, kwam ze wel eens naar buiten.
En keek naar ons spel met één oog.
Het andere was van glas.
Lood in onze schoenen.
Wij werden ouder en Sandra werd een beeldschoon meisje.
De keeper kreeg verkering met haar.
's Nachts lag ik op de bel te wachten.
Politie en of ik maar mee wilde komen.
'Maar ik heb het niet gedaan!'
'Jullie hebben het allemaal gedaan.'
Ik fluisterde huichelend in het duister.
'Behalve ik.'

Concentratie

Concentratie is het begin van alles wat wij cultuur noemen en gebrek aan concentratie zal vermoedelijk haar einde inluiden. Want het leven zal wel uit cirkels bestaan, of liever ellipsen. Concentratie is waarschijnlijk verbinding vinden met de oorsprong. Het denken van de mens is, denk ik, niet meer dan een onderbreking van de eeuwigheid. Het was niet God die de mens schiep. Er was een dier met vrije tijd dat riep: God! En dat zo stof tot nadenken creëerde.

Zo zal de mensheid, vrees ik, alleen een onderbreking van de eeuwigheid blijken te zijn geweest. De schepper van tijd. Tijd is God. Gedoemd vergeten te worden. Immers als tijd geen rol speelt bestaat herinnering niet meer.

Het is verleidelijk te veronderstellen dat het vermogen om tot concentratie te komen omgekeerd evenredig is aan de hoeveelheid informatie die ter beschikking staat. Toen de mens bijna niets wist, concentreerde hij zich bijna op alles. Nu de mens van alles weet, concentreert hij zich vrijwel op niets.

De concentratie van mensen wordt al lang niet meer gebundeld om doodsangst te bezweren, maar is uitgewaaierd als een roedel wolven op zoek naar prooi.

Wat heeft de eskimo in de kou te zoeken en de aboriginal in de hitte? Is het louter onschuld of moet men om te overleven bepaalde geheimen onaangetast laten?

Niets lijkt onmenselijker vandaag de dag dan te poneren dat iemand uitverkoren zou zijn, omdat hij geen deelgenoot is aan de informatie. Te zeggen: zalig zijn de armen van geest.

Wie zich geconfronteerd ziet met de resultaten van zijn concentratie is vaak verward. Omdat je dikwijls vergeten bent waarnaar je keek toen je luisterde, en wat je hoorde toen je aan het kijken was.

Talent is het vermogen je te kunnen concentreren. De één vindt het buskruit uit, de ander schrijft een gedicht. Waarom de meeste mensen liever naar het lawaai van een geweer luisteren dan naar de stilte van poëzie, blijft een raadsel.

Beste meneer Kok

Voor

de nieuwe rijke die in België gaat wonen
de allochtoon die onze taal niet spreekt
de kraker die beweert dat de gemeente speculeert
de parlementaire verslaggever die van bron en monding weet
de student die zich suf studeert
de satiricus die voor een lach de woede beteugelt
de rechter die meer op de vorm dan de inhoud moet letten
de politieagent die popelde om te mogen demonstreren
de voetbalhooligan die in eigen doel schiet
de WAO'er die ziek wordt van de herkeuringen
de onderwijzer die moet leren wat nederigheid is
de columnist die als een hond op zoek naar zijn staart is
de junk die airmiles bij de heroïne wil
de varkensboer die minder speelruimte heeft dan zijn varkens
de rekeningrijder die lid is van de ANWB
de soldaat die niet voor de vrede wenst te sterven
de sportman die van de zenuwen niet meer kan plassen
de milieuactivist die vindt dat Schiphol genoeg banen biedt
de ingezonden-brievenschrijver die in dit rijtje niet voorkomt
hoeft u niet te vrezen.

Zij allen hebben nog altijd

ondanks alles

en om uiteenlopende redenen

een oneindig vertrouwen in de overheid.

De enigen die een klein beetje beginnen te twijfelen

of de overheid zijn zaakjes nog wel beheerst

zijn de illegalen.

Vals

Een jaarlijks terugkerende storm in een glas water betreft de puntentelling van het songfestival. Omdat homoseksualiteit maatschappelijk volledig geaccepteerd is, mag je er niets van zeggen. Van de puntentelling van het songfestival. Kan daar niet eens een parlementair onderzoek naar komen? Naar de punten van het songfestival. Er doen als dames verklede mannen aan mee. Of mannen die in een verkeerd lichaam zitten. Met de goeie stem. Er nemen ook vrouwen aan deel die hele verbouwingen achter de rug hebben. Aan het songfestival. Terwijl Pamela Anderson qua borstomvang al weer op de weg terug is, laten allerlei geblondeerde stukken nog steeds een erkertje aanbouwen. Dat komt natuurlijk door die lange wachtlijsten. De trend is kleinere borsten, maar je hebt die vergroting nu eenmaal afgesproken.

Soms doen normale vrouwen mee. Meestal komen die uit Nederland. Behalve toen Ronnie Tober hem was.

De jury bestaat uit louter homoseksuelen die, zoals we weten, een heel andere smaak hebben dan heteroseksuelen. Maar daar mag je niets van zeggen als je geen Gerrie van der List heet. Vandaar dat er elk jaar een winnaar uit de bus komt waar ik als heteroseksueel de ballen van snap.

'Kijk dan niet,' zegt mijn schoonvader, die zelf ook heteroseksueel is.

Maar daar los je niets mee op.

Dan steek je je kop in het zand. Wat heel gevaarlijk is met homoseksuelen in de buurt.

Nou zo kan-ie wel weer.

Oorlog-estafette

Nu de oorlog in Joegoslavië zijn einde nadert, lijkt het zinvol nieuwe doelen vast te stellen. Het succesvolle bestrijden van de barbaarse mentaliteit van Milosevic en de zijnen smaakt naar meer. Willen we een rechtvaardige wereld voor iedereen, is er nog heel wat werk aan de winkel. Misschien moeten we de verdwaalde bom op de Chinese Ambassade in Belgrado dan ook als een vingerwijzing Gods zien.

Alsof Hij zeggen wil:

'Prachtig werk Navo, maar nu doorzetten en China aanpakken!' Hoe lang lapt het communistische regime de oppositie immers al niet aan zijn laars? Wie herinnert zich niet De Grote Sprong Voorwaarts, de Culturele Revolutie en het staatsbezoek van onze koningin, met alle onmenselijke gevolgen van dien? Trouwens, we hoeven alleen maar naar het hysterische protest van de opgezweepte Chinese bevolking te kijken en vooral naar de lakse houding van de politie om te weten dat we goed zitten. Je reinste barbaren!

Natuurlijk haastten de Navo en Clinton zich te beweren dat de bom een ongelukje was, maar wij weten na zeven weken oorlog ook wel dat een leugentje om bestwil een van de gewiekste strijdmiddelen is.

We moeten overigens niet vergeten te leren uit de Balkan-oorlog.

Ruwe voorspellingen geven aan dat we met zo'n kleine tweehonderd miljoen vluchtelingen te maken krijgen. Gezien de bereidheid waarmee ons land Kosovaren heeft opgenomen, mogen we ons door dergelijke getallen niet laten afschrikken. Liefdadigheidsacties lijken hun doel voorbij te schieten. De druppel is al verdampt voordat hij de gloeiende plaat bereikt heeft.

Strategisch gezien staan we voor het grootste probleem. China bestoken met kruisraketten is een mug op een olifant afsturen. Misschien moeten we dit keer eens op de grond beginnen.

Op leven en dood

Met afschuw zien wij hoe in de wraakcultuur het ene delict het andere uitlokt. Schokschouderend van ongeloof staren we naar het fanatisme waarmee de in zwarte pakken met oranje sjerpen gesierde protestanten in Noord-Ierland hun katholieke burens het bloed onder de nagels vandaan marcheren. Gelaten wachten we op de weerzinwekkende reactie van de IRA. Israël en de Palestijnen is ook al zo'n bloedig vervolghet verhaal, waarin de dood van iedere Israëliër per definitie moet worden vergolden. Iets wat de Palestijnen weer niet over hun kant kunnen laten gaan.

De Kosovaren, nog geen half jaar geleden de underdogs van de Balkan, ontpoppen zich teruggekeerd op hun geboortegrond voor de ogen van hun bevrijders als bloeddorstige eigen rechters.

Op Ambon strijden moslims en christenen. In Oost-Timor voorstanders van de onafhankelijkheid en pro-Indonesische militieën. In de grote Amerikaanse steden bevechten straatbendes elkaar op leven en dood.

In ons land is dergelijk fanatisme uitgestorven.

Bijna.

Er is nog één groeperinkje dat hardnekkig bereid blijkt in het belang van de eigen geschiedenis zuiverend op te treden.

De Indië-veteranen.

Verbittert over de zinloze strijd die ze hebben gestreden, gefrustreerd over de wandaden die toen zijn gepleegd, kwaad over de miskenning van hun financiële eisen door de overheid, dreigen ze Poncke Princen bij terugkeer te zullen 'afschieten'. Zij denken hiermee hun destijds tevergeefs gesneuvelde kameraden een dienst te bewijzen.

Landverraad verwijten de oud-strijders de door hersenbloedingen vrijwel gesloopte Princen, die ooit de kant van Soekarno koos. Zelfs als dat oordeel klopt, wat discutabel is, deugt het vonnis niet.

Geen misdaad rechtvaardigt wraak.

Verkijken

In het nieuws rond de verschrikkelijke aardbeving in Turkije kregen wij een interview met een slachtoffer te zien. Het was een vrouw. Of liever, een moeder. Haar kind, dat het er niet levend van had afgebracht, lag tijdens het vraaggesprek in haar armen. Voor iemand die zojuist een zware aardbeving had meegemaakt, maakte ze een stabiele indruk. Natuurlijk, de dood van haar kind was haar niet in de kouwe kleren gaan zitten, maar ze gaf nuchter antwoord op de emotionele en vooral suggestieve vragen van de verslaggever.

Ik wist niet waar ik kijken moest.

Niet alleen is het leven van de kijker ingrijpend veranderd door wat hij zoal te zien heeft gekregen, de spectaculairste verandering die heeft plaatsgegrepen, is volgens mij de volledig geaccepteerde alom aanwezigheid van de camera.

Onlangs zag ik, door de vingers, bij de EO twee lilliputters over het scherm scharrelen die al hun gène overboord hadden gegooid en ons schaamteloos deelgenoot maakten van hun intiemste belevenissen.

Het is onmogelijk wetenschappelijk te onderzoeken hoe de wereld eruit zou zien zonder televisie. Net zo onmogelijk als hoe de wereld eruit gezien zou hebben als de Tweede Wereldoorlog niet was uitgebroken. Het is zelfs onmogelijk wetenschappelijk te onderzoeken hoe de wereld eruit zou hebben gezien zonder de wetenschap.

Het verhaal van de zondvloed stamt uit een tijd dat men nog niet wist dat de wereld rond was. Omdat het leefgebied van de slachtoffers onder water stond, stond de hele wereld onder water. Een paar duizend kilometer verderop wisten de mensen van niks. Ze voelden zich niet schuldig, boden geen hulp en maakten geen geld over. Ze dachten dus ook niet: na ons de zondvloed.

Ontwikkelingshulp

De vakantiefoto's gehaald. De fotovakman keek me bij het afrekenen veelbetekenend aan. Wat zo veel betekent als: pikante fotootjes! Ik was me van geen kwaad bewust.

In 1978 zijn we eens met het gezin drie weken naar een nudistenkamp geweest. Om onze fotovakman niet te compromitteren, heb ik toen zelf een donkere kamer met alles erop en eraan ingericht. Juist op het moment dat ik de filmpjes uit de rolletjes haalde, kwam mijn vrouw om de hoek van de deur vragen of de foto's gelukt waren. Niet dus.

Nieuwsgierig maakte ik thuis de envelopjes open. De meeste foto's kwamen mij bekend voor. Ik zal de lezer niet verder vervelen met het Arubaanse landschap, al lijkt het op de foto nog heel wat.

Opeens kwamen een paar raadselachtige plaatjes tevoorschijn. Lachende jongemannen in een café. Geen bekenden. Ook de kroeg was mij vreemd. Was niet op Aruba in elk geval. En ook niet in Nederland, leek me.

Lachende soldaten met blauwe helmen bij een jeep.

Kapotgeschoten huizen. Vrouwen met hoofddoekjes en slechte gebitten. Vijf mannen die rommelig op de grond lagen.

Waarschijnlijk dood. Mannen in burger erbij met kalasjnikovs.

Eén ding was duidelijk: deze foto's waren niet door ons genomen. Ik vroeg aan mijn vrouw of een van de kinderen het fototoestel nog geleend had. Nee.

We stonden voor een raadsel.

Maar zoals met alle vreemde foto's die we in de loop der jaren schoten of per toeval in ons bezit kregen, hebben we ook deze in albums geplakt en van leuke onderschriften voorzien.

Veel woordspelingen op De Grave.

Benieuwd wanneer **NOVA** belt.

Middenweg

In zijn column in *de Volkskrant* schrijft Kees Schuyt over de oorsprong van het begrip Derde Weg in de politiek.

Begin jaren vijftig liet een groepje intellectuelen, voornamelijk PvdA-leden, zich onder die noemer vangen.

In de eigen periodieken *De Vlam* en *De Nieuwe Stem* nuanceerde men de voorgestane koers. Die was, grofweg gezegd, zowel anticommunistisch als antikapitalistisch.

Het opgerakelde bracht herinneringen aan mijn vader, die zich, zoals vele predikanten (Buskes, Strijd), zeer verbonden voelde met deze denkrichting.

De politionele acties in Nederlands-Indië vielen ook al niet goed bij deze socialistische pacifisten, waaruit later de PSP voortkwam. En hield koningin Juliana niet een toespraak voor de Verenigde Naties waarbij zij De Derde Weg propageerde? Ik realiseerde me dat het standpunt dat ik innam tijdens de Kosovo-crisis, terugvalt op dat gedachtengoed. Het willen doorbreken van de wie-niet-voor-mij-is-is-tegen-mij-mentaliteit, zoals Schuyt het noemt.

Sinds het vallen van de Muur is het niet langer mogelijk kritiek op het buitenlandse beleid van de Verenigde Staten te nuanceren door ook het machtsstreven van Rusland af te wijzen.

Hierdoor wordt degene die bedenkingen heeft tegen de wijze waarop de VS zich in de wereld menen te moeten manifesteren, vaak simpelweg als anti-Amerikaans, en zelfs antidemocratisch, terzijde geschoven.

Rusland verkeert in staat van verval, de Balkan broeit, het conflict in het Midden-Oosten sleept zich voort, Irak wordt uitgehongerd, Indonesië valt bloedig uit elkaar, Afrika is afgeschreven.

Dat lijkt weinig op de Nieuwe Wereldorde waar president Bush van repte toen het staatscommunisme had afgedaan.

Wij zijn vrij, maar h e - dat bepalen de Verenigde Staten.

Pol Pot is dood

Hij lag er vredig bij, de rat.
Niets leek op geweld te wijzen
bij de kleine massamoordenaar.
Twee slippers stonden klaar
voor mocht hij uit de dood herrijzen.
Wat niet te hopen is voor mensen uit de stad.

Voor woede lag hij daar te ver.
Ik betrapte mij op de gedachte
dat dit weer een communist zal zijn
van wie Frits Bolkestein
vergeefs op een excuus moet wachten.
Wat deed Het Vrije Westen aan de Rode Khmer?

Rode bloemen als laatste eer
namens de Hollandse bloemisten.
Paus'lijk gezegend op 't Pietersplein.
Mag zo het einde zijn,
o Heer, van alle aardssadisten?
Wanneer wordt die Karadzic eens gearresteerd?

Zo op zijn brits, door God en iedereen verlaten,
leek Pol Pot nog van zijn killing fields te dromen.
De ogen toe, twee watjes in de neusgaten,
opdat de dood hem niet meer de neus uit zou komen.

Op herhaling

In een plattelandsgemeente kwam door een aardverschuiving een gezin uit de Balkan wonen. Moslims. Bij aankomst werd het nog door de middenstand op manden levensmiddelen getrakteerd, maar bij het inleveren van de lege flessen kregen ze al geen statiegeld meer.

Door hun leefgewoonten werden ze snel het onderwerp van roddel en verdachtmaking. Toen de oudste zoon van de familie Srebrenica door vier Hollandse jongens op een stille dijk van zijn fiets was getrokken, had hij er één zodanig in de buik getrapt dat deze in het ziekenhuis moest worden opgenomen. Uit angst voor vergelding durfde het Moslim-gezin de straat niet meer op.

Hierop nam wethouder Joris Goedbloed het moedige besluit twee agenten voor de deur van de Srebrenicaatjes te posteren om erop toe te zien dat hun geen haar gekrenkt zou worden. Een week later overleed de knaap in het ziekenhuis, waarop een snel groeiende groep raddraaiers optrok naar het zwaarbevaakte huis.

Er zouden zeker doden zijn gevallen als Goedbloed niet de tegenwoordigheid van geest had gehad zijn agenten in allerijl met een politiewagen uit hun benarde positie te ontzetten. De twee kwamen met de schrik vrij en werden door Goedbloed met promotie beloond voor hun onbaatzuchtig optreden.

Tegen de pers sprak Goedbloed van een tragedie die goddank nog goed was afgelopen. Op de vraag of de agenten niet meer hadden kunnen doen voor het gezin-Srebrenica dat in de vlammen van hun brandende huis was omgekomen, antwoordde de heer Goedbloed:

‘De minister van defensie had ons steun uit de lucht beloofd. Toen die uitbleef om reden van geluidshinder, hebben we moeten kiezen voor eigen volk eerst. Mocht zich echter weer zo’n geval voordoen dan zou ik precies zo handelen.’

Geruggensteund door die klare taal nam kort daarop het gezin Kosovo zijn intrek in deze plattelandsgemeente.

Help!

Je bent in ons land pas een slachtoffer als je als zodanig bent erkend door het KNSV (Koninklijk Nederlands Slachtoffer-verband). Trots toonde voorzitter A.U. de Nood het sinds gisteren door de overheid officieel erkende slachtofferpaspoort aan de pers.

Daarmee hoopt men een einde te maken aan het te pas en te onpas gebruikte predikaat slachtoffer. Want slachtoffer zijn is in. En zo dreigde het slachtoffer het slachtoffer van zijn eigen succes te worden.

De heer De Nood:

'We hadden het gevoel dat meer dan de helft van de Nederlandse bevolking op de een of andere manier slachtofferpretenties koesterde. Dat kon natuurlijk niet. Het was vooral ook een onhoudbare situatie voor de echte slachtoffers. Denkt u zich maar eens in, u bent slachtoffer en krijgt dan van een ander te horen: ik ook. Dat doet pijn. Bovendien bestaat de kans dat de slachtoffers tegen elkaar op bieden. Met ons paspoort hopen we nu een eind te maken aan de wildgroei en tevens het fenomeen slachtofferhulp wat professioneler te structureren, want er wordt wat afgebeunhaast.'

Bent u niet bang dat hier grappen over worden gemaakt?

'Eén van onze voornemens is cursussen te geven waarbij slachtoffers leren zich te laten kwetsen. Wij hebben daarvoor enkele gerenommeerde cabaretiers carte blanche gegeven. De weerbaarheid van het slachtoffer staat bij ons voorop. Je bent slachtoffer en daar mag je best trots op zijn. Elk individueel slachtoffer zich die beleving eigen laten maken is ons uiteindelijke doel.'

En als dat niet lukt?

'Dan moet het slachtoffer zich afvragen of hij of zij wel echt slachtoffer wil zijn. Zo niet? Ook goed. Voor hem tien anderen.'

De hoed

Zo noemden we de jongeman die aan het eind van de straat woonde. Een apart figuur, vonden wij jongens.

Door die hoed.

Oudere mannen droegen een hoed. Zij het minder en minder. Op foto's van een vol stadion zag je nog veel mannen met hoeden. Een hoed gaf status.

Op oude foto's stikte het van de mannen met petten. Een pet was armoe. Behalve als je heel rijk was. Dan werd een pet dragen sportief.

De hoed liep met de handen op de rug. Dat werd ook niet gedaan door jongeheren. Handen op de rug hoorden bij kuieren. Kuieren deed je pas na je zestigste. Met de kleinkinderen. Op een vroege herfstdag joeg een windvlaag de hoed van zijn hoofd. We zagen hem er achteraan rennen. De handen gestrekt naar voren. Alsof hij de wol nog ophield voor iemand die er met de knot vandoor ging.

De hoed rolde over straat en veerde nu en dan op. Leek vreugdesprongetjes te maken. Eindelijk vrij. Nooit meer op die duffe hoedenplank. Weg bij die engerd.

Ineens nam de hoedenloze een reuzesprong. Hij plofte neer op zijn hoed. Onze jongensmonden stonden open van ontzag. Wat een sprong!

De man bleef erg lang op zijn hoed liggen. Hij zou hem toch niet knuffelen van blijdschap? Daar moesten wij het onze van hebben.

Na een minuut of vijf kijken op gepaste afstand durfde ik te opperen dat hij wel eens dood kon zijn.

Hij was dood.

Ook iets wat je niet deed voor je vijftigste.

Doodgaan, daar heb je levenservaring voor nodig.

Pedofiel

Dan zit hij binnen te lezen in zijn stoel bij het raam en dan hoort hij gebrom. Hij leest nog wel door, maar neemt geen woord meer op. Dan legt hij het boek naast zich neer en is niet eerder tevreden dan wanneer de vlieg, de veroorzaker van dat gebrom, weer buiten is.

Dan staat hij op. Geduldig volgen zijn ogen het brommende insect. Zodra het stil wordt, loopt hij naar de plek waar de vlieg zit uit te rusten en dwingt het beestje met een wilde handbeweging zijn vlucht voort te zetten. Het duurt soms wel drie minuten voor de vlieg tegen de ruit opvliegt en heftig zoemend door het glas probeert te ontsnappen. Daar wil hij de vlieg hebben. Tegen het raam.

Dan pakt hij het rode velours gordijn en sluit de vlieg in. Dan komt het moeilijkste. Vlieg tussen raam en gordijn houden en tegelijk het venster openen.

Dan begint hij de vlieg toe te spreken. Allerlei bemoedigende woorden aan het adres van het onnozele dier te richten. Hoog op te geven over wat hem buiten te wachten staat, als hij zo verstandig is de weg door het open venster te kiezen. Soms, als de vlieg te lang een uitweg zoekt waar die niet is of hem ontkomt en terug de kamer invliegt, kan hij ongeduldig worden. Dan scheldt hij het eendagsschepsel de huid vol. Dat lucht hem op, lijkt het.

Maar hoe zijn geduld ook op de proef wordt gesteld, hoe hardnekkig het insect ook weigert te geloven dat deze mens het de vrijheid wenst terug te geven, hij blijft beheerst.

Hij heeft zijn leven lang nog geen vlieg kwaad gedaan.

Westerbork

Je bent even bijzonder als een ander. Of net zo saai. Het leven gaat aan je voorbij. Je neemt het zoals het is. Dat is niet al te nauw. Ongeluk overkomt de ander. Dan treft het jou.

Je staat verbaasd over hoe snel het kon gebeuren. Dat geweld gewoon werd en brutaliteit de norm. Dat wat heilig leek zo snel verdween. Tot voor kort kon je uit tien partijen kiezen. Nu nog uit één.

Er ligt een bericht. Je moet je koffer pakken. Je had gerekend op een waardig afscheid van je vrienden. Bij het vertrek staat er niet één. Het is zinloos je moeder aan te roepen. Je staat alleen.

De trein is vol huilende kinderen. Je staat je plaats af aan iemand die ouder is dan jij. Je kijkt glazig naar de mensen om je heen. Normaal heb je duizenden gedachten. Nu niet één.

Ver weg van huis tussen je lotgenoten op een tussenstation, de treinen komen en gaan. Je weet het en toch vraag je: waar gaan ze heen? Eens kon je alle kanten op. Nu nog maar één. Keer op keer kun je de dans ontspringen. Je bent onmisbaar in de revue en op het voetbalveld. Je minacht je gesjacher en gebiets. Je zag veel vrienden die je maakte, al vertrekken. En je deed niets.

Jij zou het lot trotseren. Maar op een dag zijn jouw papieren doorgescheurd. Geen stempels meer en pasjes. Het is je beurt. Je stapt op de trein die zo vaak zonder jou is vertrokken. Kijkt je bewakers recht in de ogen. Het geloof verloren in de mensheid en in God. Je illusies over een vrije wil gingen verloren. Dit is je lot.

Het perron is leeg. De laatste treinen zijn vertrokken. Voor de zekerheid boog men de sporen om. Monument voor een te laat bezworen gevaar. Maar terwijl men hier blij is dat het hier voorbij is, gebeurt het dáár.

Closet

In het urinoir stond een man voor de spiegel met Brasso het ringetje door het tussenschotje in zijn neus te poetsen.

'U lijkt me een homo,' viel ik met de deur in huis. Ik moest erg nodig, maar hield mijn plas nog even op. 'Toch is het fijn dat we er zo open over kunnen praten.'

'Hoe bedoelt u?' vroeg de man en hij likte het aarsje dat kunstig op zijn rechterbovenarm getatoeëerd was.

'Dat ik niet om uw homoseksualiteit hoeft heen te draaien.'

'Pardon?'

'Nou, ik zie u hier zo met uw uiterlijke kenmerken in de weer en denk: hé, een homoseksueel! En aangezien ik graag zeg wat ik denk, zeg ik: hé, een homoseksueel! Want je zal ze de kost moeten geven die hé, een pedofiel! denken en zeggen: hé, een homoseksueel!'

'Nou en?'

'U weet nu dat ik weet dat u homoseksueel bent. Dat lucht op. Dat ik niet door middel van een onverkwikkelijk kruisverhoor uiteindelijk tot de conclusie moet komen dat u homoseksueel bent. Of erger nog, dat ik het meteen zie en zwijg. Zodat u zich afvraagt: hij zal toch wel zien dat ik homoseksueel ben? Want ik heb wel eens gehoord dat de meeste homoseksuelen het liefste hebben dat je het maar meteen doorhebt. Dan zijn ze ervan af. Vandaar dat ze zich vaak zo homoseksueel uitdossen.'

Om mijn blaas soelaas te geven begon ik een indianendansje.

'U lijkt me ook niet helemaal normaal,' zei de man lacherig.

'Durft u misschien niet uit het closet te komen?'

Ik kon het niet langer ophouden.

'Wat is dan uw probleem?'

'Ik kan niet plassen waar homoseksuelen bij staan.'

Tegen

Stel:

Ik ben ergens mordicus tegen. Dat heb ik van mijn vader. Die was er ook tegen. Hij had het weer van zijn vader. Het is, zeg maar, historisch zo vergroeid. Ik heb er heus wel over nagedacht. Want CNN is overal. Daar ben ik nou juist onder andere zo tegen. Als ik er niet langer tegen zou zijn, zou me dat vervreemden van vader, volk en vrienden.

Ik merk dat ik meer aanzien krijg als ik nog erger tegen ben dan mijn vader, die datzelfde ooit moet hebben ervaren ten opzichte van zijn oude heer. Het Tegenzijn was, omdat er een oplossing gezocht werd, in een beslissend stadium gekomen. Ik gaf me op als vrijwilliger. De mensen die leiding gaven aan Het Tegenzijn konden altijd wel een extremistje gebruiken, want de Voorstanders zaten ook niet stil.

Op een dag belt iemand van de organisatie op of ik langs wil komen. Ik word op het geheime hoofdkwartier hartelijk verwelkomd, krijg instructies, een riem met explosieven en een strippenkaart. Voor een spiegel schik ik mijn kleren zodanig dat niemand kan zien dat ik opblaasbaar ben.

Even later sta ik bij de bushalte samen met mensen waar ik mordicus tegen ben. Er staat een oud vrouwtje met een jongetje aan de hand. We knikken elkaar afstandelijk toe. Het jongetje is iets ouder dan mijn jongste broertje. Een soldaat leunt tegen de abri. Dat is straks mooi een minder, denk ik. Ondanks dat denken in dit stadium me afgeraden is door de leiding. Ik begroet de soldaat onderdanig. Dat heeft hij graag. Wie bevestigd wordt in zijn ijdelheid is niet gauw achterdochtig.

De bus kan ieder moment arriveren. Er komt een jonge vrouw aanlopen met een boodschappentas. Ze knikt naar me. Niet uit de hoogte. Aardig. Ze heeft mooie ogen. Ik geef haar een knipoog die ze beantwoordt met een glimlach. Twee weken geleden heb ik voor het laatst met een meisje gedanst. Daar is de bus. Als we instappen raak ik haar even aan en ga naast haar zitten. Een minuut later ontploffen we.

Stel.

Natuurlijk

Tot iemand tegen hem zei: 'Waarom begin je niet bij jezelf?' De wereldverbeteraar walgde van het cliché, maar kon na een nacht woelen niet anders dan toegeven aan de platte hint. Hoe kon hij zijn strijd voor het behoud van het regenwoud langer verantwoorden als hij zijn eigen geranium liet verpieteren? Ooit had hij de geranium gekregen uit waardering voor zijn niet-aflatende strijd om het groene hart van Nederland te laten kloppen. De plant stond al anderhalf jaar op een bijzettafeltje. Zo'n tafeltje waar meestal mannen hun benen op leggen bij het televisiekijken. Daar had hij geen tijd voor gehad. Het wel en wee in de wereld hadden zijn volledige inzet gevraagd. Hij kocht het boek *Ik kan geraniums verzorgen*. Bij het open-slaan ervan viel er een inschrijfformulier uit voor de jaarlijkse geraniumwedstrijd. Ineens werd de winnaar in hem uitgedaagd. Hij liet de wereld de wereld, begon te lezen, kocht een gietertje en schreef zich ten slotte zelfverzekerd in. De krant werd nog slechts gebruikt om de geranium van een teveel aan zonlicht te vrijwaren en de televisie stond alleen aan als er een kamerplantenshow was. De wedstrijddag naderde. De plant groeide en bloeide. Geen foto in het boek toonde een indrukwekkender geranium dan de zijne. De nacht voor de wedstrijd sliep hij onrustig. Nacht-merrietjes betreffende het vervoer van de plant werden afgewisseld door malle droompjes vol glorie en victorie. Toen hij droomde dat de geranium door het dak groeide, schrok hij wakker van de herrie die dat veroorzaakte. Of was het iets anders geweest? De volgende morgen trof hij de geranium geknakt op de vloer aan. Het bijzettafeltje was door zijn poten gezakt. Houtworm.

4 mei

Het was niet de eerste keer dat ik de bejaarde vrouw in het bos vlak bij mijn huis zag scharrelen. Toen ik nog een hond had, kwam ik er elke dag. Er staan een paar fantastische bomen in. Ze drentelde in de buurt van één van die oude reuzen. In dienst van mijn werk, begluurde ik haar op gepaste afstand. Ik zag hoe ze de boom probeerde te omarmen en haar hand over de bast liet glijden.

De tweede keer dat ik haar zag, liep ik naar haar toe. Voorzichtig, ik wilde haar niet aan het schrikken maken. Mijn vraag waarom ze hier telkens terugkwam, bracht haar letterlijk uit haar evenwicht. Ze liet zich door mij opvangen. Pakte me gretig vast. Even later wandelden we arm in arm het bos uit.

Onderweg vertelde ze hoe ze hier halverwege de oorlog afscheid had genomen van haar vriend, die moest onderduiken. Bij die gelegenheid hadden ze hun namen in een boom gekrast. Hij was na de oorlog niet teruggekeerd. Sindsdien kwam ze elk jaar begin mei naar het bos om die boom te omhelzen. Het werd haar elk jaar zwaarder.

Ik vroeg of ze niemand had die haar kon brengen. Deborah, zo mocht ik haar noemen, zweeg. We spraken af dat ze voortaan zou aanbellen. Dan kon ik haar begeleiden op het hobbelige bospaadje. Tot mijn verbazing deed ze dat het jaar daarop. Ze wees me de plek in de boom waar hun initialen stonden, die door de tijd onleesbaar waren vergroeid.

Dit najaar is de boom, door ziekte uitgehold, geveld. Eén van de houtvesters heeft het stukje bast met de initialen uit de boom gezaagd.

Het ligt op mijn bureau te wachten. Deborah heeft zich dit jaar nog niet gemeld.

Legaal

Terwijl ik mijn auto parkeerde ergens in Amsterdam-Noord, waar je trouwens heerlijk kunt parkeren, stapte een gezin in een Toyota waar de rode glans van af was. De vrouw droeg een wit hoofddoekje en een kind van niet veel ouder dan drie. De man een zwarte snor.

Zij ging voorin naast de bestuurder zitten en nam het kind op schoot. De man startte de motor.

Omdat ik van mening ben dat ik mijn heilzame werk voor de mensheid niet moet beperken tot de grote voor de hand liggende onderwerpen, stapte ik op de Toyota af en tikte ik op de zijruit.

De reactie van de ouders was er een van paniek, moest ik tot mijn schrik vaststellen. En dat terwijl mijn bedoelingen zo nobel waren.

Schichtig draaide de vrouw het raampje een paar centimeter naar beneden.

‘Spreekt u Nederlands?’ luidde mijn openingsvraag.

‘Niet zo goed,’ zei de vrouw.

En gelet op haar uitspraak was dat antwoord naar waarheid.

‘U moet niet voorin gaan zitten met dat kind op schoot.’

Ze keek mij vol argwaan aan.

‘Als uw man plotseling moet remmen, slaat het kind tegen de voorruit!’

Die zette zijn Toyota in zijn achterruit en gaf gas. Ik had niet de indruk dat mijn boodschap was doorgekomen. Zelfvoldaan dat ik in elk geval had geprobeerd preventief te handelen, draaide ik me om. Dan moesten ze het zelf maar weten!

Toen werd vanuit de auto op een ruit getikt.

Ik draaide me om en bukte bij het raampje, dat nog steeds op een kier stond. De bestuurder boog zich zo dicht mogelijk naar het open venster en zei:

‘Wij wonen al acht jaar in Nederland.’

Goed kwaad

Stel dat Goed en Kwaad bestaan.

Ik schat dat wij onszelf, u lezer en ik, tot Goed mogen rekenen.

Let wel, ik beweer niet dat we volmaakt zijn. Goed.

Wij geloven in de liefde. Wij houden van de natuur. Wij vinden kinderen het mooiste wat bestaat. Wij dromen van geluk. Wij zijn tolerant. Wij zijn trots op ons culturele erfgoed. Wij hebben gevoel voor humor. Ons grootste goed is onze vrijheid. Wij zijn tegen geweld. Zeker zinloos. Wij zijn solidair met de onderdrukten.

Wie vertegenwoordigen Kwaad?

Mensen die meer dan één miljoen gulden aan harddrugs verdienen per maand. Zij die vanwege het belastingklimaat naar België verhuizen. Ouders die hun eigen kinderen verkrachten. Oorlogsmisdadigers. Machthebbers die etnische zuiveringen uitvoeren. Sporters die doping gebruiken.

Wapenhandelaars.

Wat zou de boventoon moeten voeren in de wereld: Goed of Kwaad?

Goed natuurlijk! Wat wil de lakens uitdelen in de wereld?

Kwaad natuurlijk! Goed kan op grond van zijn solidariteitsbeginsel niet toestaan dat Kwaad onschuldigen terroriseert.

Kan Goed Kwaad de baas door louter goed te zijn?

Dat is een naïeve gedachte.

Het door zichzelf benoemde Goed kan het door hemzelf benoemde Kwaad niet anders bestrijden dan met kwaad. Een mens heeft maar twee wangen.

Welke wapens heeft Goed?

Dezelfde als Kwaad, anders kan hij het wel schudden.

Mag Goed die wapens gebruiken?

Ja, zolang het doel heilig is, neemt de mantel der liefde de plaats van de doofpot in en mag Goed even kwaad zijn.

Hoelang kan Goed kwaad zijn voordat hij voorgoed bij Kwaad hoort?

Mondeling

Natuurlijk is er te veel geweld op de televisie, meneer. Neem alleen al *Studio Sport*. Met dat voetbal. Zinloos geweld. Ik ben er pas nog twee minuten stil voor geweest. Dat heeft geholpen. Heeft u daarna nog gehoord dat er mensen zijn doodgetrapt op straat? Ik niet. Nou ja, wel eens een stomp misschien of een zet. Zinloos zeker, maar dat je nou zegt geweld? Dan kan helemaal niks meer. Maar daar gaat het nou niet om.

Waar gaat het dan wel om?

Nou kijk, meneer, je hebt dus die anticampagnes. Om minder geweld te stimuleren. Onze staatssecretaris wil zelfs een anti-geweldschip invoeren. Nee geen schip, een chip! Dat zodra ze gaan schieten, de televisie automatisch overschakelt naar een openhartoperatie bijvoorbeeld. Of zoiets. Hopelijk niet naar de EO. Want als ergens zinloos geweld wordt gebruikt, dan is het wel in de bijbel. Jezus. Moest dat nou zo? Maar daar gaat het niet om.

Waar gaat het dan wel om?

Dat zal ik u zeggen, meneer. Ik heb nooit geweten wat orale seks was. Dat was iets, hoe zal ik het zeggen? Daar spraken wij thuis aan tafel niet over. Wij prakten de piepers en sneden ons vlees en één keer in de week haalden wij Chinees. Snapt u wel? Het positieve eraan is dat ik eindelijk weet wat oraal betekent. Mondeling. Ik ben gezakt voor mijn oraal Boekhouden. Maar het is ook op het jeugdjournaal! Schande! Die kinderen, de mijne zijn zes en acht, die dat nu al om hun oren krijgen. Papa, wat is orale seks? Die kleine van zes. Je kon erop wachten. Kan mama dat ook? Dat is pijnlijk meneer, als je vrouw een hazenlip heeft. Maar daar gaat het nou niet om.

Waar gaat het dan wel om volgens u?

Dat de jeugd weet wat oraal is, voor ze weet wat moraal is!

Iets zinnigs

Iemand zegt iets zinnigs. Dat is bijzonder. Bij toeval wordt het zinnige door een camera geregistreerd. Dan wordt het nieuws. Het zinnige haalt daarop door toedoen van een eigenwijze redacteur Het Journaal. Onder de noemer Kort Nieuws wordt gemeld dat de heer *Die-en-die* tijdens het jaarlijkse *Doet-er-niet-toe-congres* te *Weet-ik-veel* iets zinnigs heeft gezegd. Mooi, denkt de positieve kijker. Blij als hij is dat iemand weer eens iets zinnigs heeft gezegd. Omdat het *item* in Het Journaal van acht uur, twaalf uur, zestien uur, achttien uur, twintig uur en tweeëntwintig uur zit, kan het niemand in dit land ontgaan zijn dat door *Die-en-die* iets zinnigs is gezegd. Het is nu in elk geval zodanig bekend dat de actualiteitenrubrieken er niet omheen kunnen. Eerst krijgen we in *Netwerk* een herhaling van het zinnige dat gezegd is. Dan volgt bij *NOVA* een korte profielschets van degene die het zinnige beweerd heeft. Daarna stelt de presentatrice van het *Hart van Nederland* vragen aan een deskundige. Deze betoogt dat het beweerde misschien wel zinnig was, maar niet erg realistisch. Einde interview.

De volgende dag staan alle kranten bol van het gezegde zinnige. Mooie foto van de spreker erbij, of van iemand die ademloos naar hem luistert, of van de spreker die door de een of ander gecomplimenteerd wordt met het feit dat hij iets zinnigs heeft gezegd. De commentaren wagen zich aan voorzichtige analyses waarvan de tendens is dat er in het verleden wel vaker iets zinnigs is gezegd, maar dat de praktijk van het leven ervoor gezorgd heeft dat het onzinnige altijd weer kon triomferen en dat daarom extra waakzaamheid geboden is.

Het is, zo blijkt een dag later, ook de columnisten niet ontgaan dat iemand die iets zinnigs heeft gezegd, niet moet denken dat hij iets zinnigs gezegd heeft.

Na een week pleegt de man die wij hebben leren kennen als *de man die iets zinnigs gezegd heeft* zelfmoord.

Een komiek roept: Hij heeft de daad bij het woord gevoegd.

Enzovoorts

De theologen hebben ons het geloof in God ontnomen is hetzelfde als: door de voetbalanalyse kan ik geen voetbalwedstrijd meer zien of: door het cabaret is mijn gevoel voor humor afgenomen.

Deze openbaringen schoten door mijn hoofd toen ik vanuit de richting Purmerend komend naar Amsterdam wilde.

Vroeger, dat wil zeggen de vorige keer dat ik dat voornemen had, moest ik dan ernstig afremmen omdat een scherpe bocht genomen moest worden waar ik bij te hoge snelheid uit zou vliegen.

Die hoek die je moest maken, is vervangen door een schitterende glijdende iets schuin oplopende bocht waardoor je nu in één keer door kunt scheuren. Terwijl ik dat deed, verscheen ineens een verlicht signaal waarop te kennen werd gegeven: U rijdt te hard!

Hallo, waar zijn we nu eigenlijk met ons allen mee bezig?

Dichters drukken in hun gedichten gevoelens uit die ze aan anderen kenbaar willen maken. Hun grootste goed is het uitdrukking geven aan hun allerindividueelste gevoelens. Vervolgens luidt de klacht: de belangstelling voor de poëzie neemt af.

Overal in de wereld is het een gigantische puinhoop omdat wij met ons welvaartspeil van geen ophouden weten. Wij worden steeds rijker, de rest van de wereld steeds armer. Dus wat doen de mensen uit de rest van de wereld? Die komen onze kant op. En wat roepen wij? We zijn vol!

Jaren hebben we het gezag ondermijnd en iedereen belachelijk gemaakt die trachtte te wijzen op vervaging van waarden en normen en nu roepen we om meer blauw op straat.

Eerst moeten we zonodig een jaartelling hebben. En dan krijg je een millenniumprobleem.

Enzovoorts.

Geven en nemen

Dankzij mijn fortuin ben ik tot op zekere hoogte in staat mensen materieel te ondersteunen. Meerdere malen is het voorgekomen dat de geholpene mij te kennen gaf niet de verplichting te voelen mij daarvoor eeuwig dankbaar te zijn. Wat hij of zij bedoelde te zeggen was:

‘Je moet niet denken dat je mijn ziel hebt gekocht met die lening. Je bent misschien wel goed, maar daarmee nog niet beter dan ik.’

Was dat mijn bedoeling dan?

Nee, natuurlijk niet. Maar maak dat maar eens duidelijk. Wij zijn in ons materialistische denken inmiddels zo ver doorgeschoten dat we ons niet kunnen voorstellen dat iemand iets voor niets doet.

Alle caritas wordt ontmaskerd als mooi verpakt eigenbelang. Dat houdt in dat degene die goed doet, er niet vanzelfsprekend op hoeft te rekenen dat hij goed ontmoet. Dat heeft dan weer tot gevolg dat het immateriële genoeg van de weldoener vrijwel tot nul wordt gereduceerd. Hierdoor neemt zijn lust om goed te doen af. Erger nog, hij dreigt onverschillig te worden voor de noden en behoeften van anderen.

Bij het rondgaan met soep en broodjes langs daklozen merkte ik enkele weken geleden het verschil bij het in ontvangst nemen van de spijzen op. De een straalde zijn angst uit voor het aantasten van zijn onafhankelijkheid, terwijl de ander zonder meer dankbaar was.

Het is duidelijk dat ik als soepschenker door de laatste meer plezier in mijn werk kreeg dan door de eerste.

Gevers en nemers hebben in meerdere opzichten iets aan elkaar te geven en iets van elkaar te nemen.

Het is een kwestie van loven en bieden.

Aandacht

Dé verworvenheid van de dakloze is vrijheid.

Vandaar dat de hulpverlener niet vanzelfsprekend op een warm onthaal hoeft te rekenen. Zolang deze soep en broodjes komt brengen is er niets loos, maar een gesprekje loopt al snel stuk op achterdocht. Soms duurt het leggen van een contact maanden. Des te merkwaardiger vond ik het dat Jan, de chauffeur van het busje waarmee we de soepronde reden, zo recht op zijn doel afging.

‘Je kunt toch niet tot je pensioen blijven rondzwerven,’ was meestal zijn suggestieve openingszin.

Die werd dan beantwoord met stilzwijgen. Of met: ‘Ach man rot op!’ Een jongeman met een Duits accent tekende de cirkel waarin hij was terechtgekomen.

‘Stelen, gebruiken. Stelen, gebruiken.’

Hoe wou hij die doorbreken?

‘Als ik eerst maar woonruimte heb.’

‘Daar moet je wel wat voor doen!’ zei Jan, die laten bedoelde.

Waarop de dakloze berustend zijn schouders ophaalde.

Jan putte erg veel hoop uit de dialoog. Ik werd er erg moede-loos van.

Later op de avond maakte ik me zorgen om iemand die zei dat hij de avond daarvoor twee keer in zijn been was gestoken. Ik vroeg of hij bij de eerste hulp was geweest. Hij schudde zijn hoofd.

‘Ik wil geen operatie!’

Meteen daarna hoorde ik van iemand die in dezelfde portiek bivakkeerde, dat dat van die messteken wel meeviel. Aandacht-trekkerij.

Doordat enkele van onze klanten onder een brug sliepen met uitzicht op het Amstel Hotel, kwam ik tot de bekentenis dat ik er wel eens geluncht had. Dat vond men decadent.

De twee daklozen die er op uitnodiging met de kerst mochten dineren, haalden het toetje niet. Te veel gedronken.

Dat is pas decadent.

Kaart

Ze had een paar jaar voor de kinderen van onze vrienden gezorgd. Op Oost-Timor. Waar de man iets humanitairs had gedaan voor een non-gouvernementele organisatie.

Lang voor het escaleren van de onafhankelijkheidsproblemen waren ze teruggekeerd. De band met het kindermisje werd onderhouden. De kinderen vroegen vaak naar haar en uit de korte, in gebrekkig Engels geschreven, briefjes bleek dat ook zij naar de kinderen verlangde.

Onze vrienden slaagden erin haar over te laten komen toen bleek dat ze moest vluchten.

Het was op Schiphol een even hartelijk als onwennig weerzien. Wellicht waren de verwachtingen wederzijds te hooggestemd. De kinderen waren ouder, hadden hun eigen besognes en bleken niet van zins veel tijd te steken in de moeizame conversatie.

Onze vrienden poogden haar naar vermogen op haar gemak te stellen, maar haar gedachten waren waarschijnlijk te zeer bij de achtergebleven familie.

Ze keek haar ogen uit in de nieuwe omgeving en noteerde in een schriftje alles wat nieuw voor haar was. Waardoor onze vrienden zich eens te meer realiseerden hoe vanzelfsprekend wij omgaan met onze exorbitante luxe.

Tijdens een bezoekje aan Amsterdam gaf ze aan dat ze haar familie een kaart wilde sturen. Minuten draaide ze wikkend en wegend aan de molen waarin de ansichtkaarten in alle maten en soorten stonden. Ten slotte nam ze een kaart uit het rek.

Onze vriendin vroeg of ze het zeker wist. Ze knikte overtuigd. Zonder het te kunnen weten had ze een condoleancekaart uit het rek genomen waarin met sierlijke letters boven een in reliëf gedrukt boekje stond geschreven:

Met innige deelneming.

De bal is vierkant

De bal is vierkant

Miljarden jaren geleden lang voor de grote knal
Was het nog aardedonker niemand zag een bal
Er was toekomst noch verleden er heerste eeuwigheid
Er was nog niets gevonden want niemand was iets kwijt
De lucht was nog niet luchtig de zee was nog niet nat
De bal had vierkant kunnen zijn en de aarde plat
God hing in de hemel en riep door het open raam
Scheppen is alleen maar het geven van een naam

De mens eenmaal op aarde ontdekte de bal al vlug
Adam schoot naar Eva zij legde handig terug
Doordat ze zich verveelden met dat eentonige gebal
Gingen ze experimenteren dat werd de zondeval
Toen Abel jaren later geen bal naar Kaïn schoot
Werd Kaïn boos op Abel en schopte Abel dood
Eva vroeg aan Adam wat hij daarvan vond
Adam sprak filosofisch Eva de bal is rond

Over een aantal jaren pak weg een miljoen of drie
Maakt een reuzenknal een einde aan de voetbalhysterie
De bal werd opgeblazen de spanning veel te groot
Alles leek gepermitteerd zolang de scheids niet floot
De wereld was geasfalteerd op een paar voetbalvelden na
En dreigde er ergens oproer dan kwam er een WK
Als de mensen zijn verdwenen roept God zo dat was dat
Nu mag de bal weer vierkant zijn en de aarde plat

De middenstip

De middenstip ligt midden in de cirkel
Dat is in de regels zo bepaald
Bevindt hij zich achter de doelen
Heeft de terreinknecht zeer gefaald
Bovendien geeft dit meetkundig teken
Het midden aan van de middellijn
Geen scheids zal het ooit controleren
Omdat hij geen Piet Lut wil zijn

Ze trappen er af met de bedoeling
Snel terug te keren op die plek
Meestal de twee centrumspitsen
Soms een in de war geraakte back
Die ene die in goud belegd heeft
Of die andere met die bovenlip
De trainer roept dan de dug-out uit
Zak weg daar bij die middenstip

Al is de middenstip hoogst zelden
Het middelpunt van al dat geschiet
Kalm ligt hij op zijn beurt te wachten
Want om hem heen kan 't voetbal niet
Pas als het veld eindelijk leeg is
Trekken je ogen er vanzelf naartoe
Dat zijn momenten van bezinning
Waarop je denkt waarom waartoe?

De hoekvlag

Fier vlaggen zij gevieren
Op de vier hoeken van het veld
Doen zij dat onverhoopt gedrieën
Heeft de terreinknecht zich verteld
Door de week bergt hij de vlaggen
In een hoekje van een kast
Omdat een nodig hondje anders
Tegen een der stokken plast

Is het windstil op de velden
Neemt de hoekvlag ook haar rust
Stormt het daarentegen heftig
Wappert zij naar hartelust
Zij kwam pas uit de verdomhoek
Toen een oude spits uit Kameroen
Na het scoren van een doelpunt
Zijn vreugdedans om haar kwam doen

Hoor je soms een luide pijnklacht
Die door een speler wordt geslaakt
Blijkt vaak dat bij het corner nemen
Hij de hoekvlag heeft geraakt
Als ik als leerling stout geweest was
Moest ik in de hoek gaan staan
Zodat ik met de vraag blijf zitten
Wat de hoekvlag heeft misdaan.

De kleedkamer

Spelers komen opgewonden binnen
Smijten er hun voetbaltassen neer
Niemand wil nog van de wedstrijd weten
Van het belang laat staan de eer
Pas als de trainer bij het schoolbord
Nog één keer de tactiek uitlegt
Gaan de koppen naar beneden
En wordt er weinig meer gezegd

Spelers grijpen de thee dorstig
Vloeken er wat en blazen uit
De trainer begint aan zijn tirade
De masseur masseert een kuit
Noppen krassen op de tegels
Bij het urinoir ontstaat gedrang
Iemand op de perstribune denkt
Goh wat duurt de rust weer lang

Op de vloer liggen er pleisters
Kluiten modder repen tape
Aan een haak hangt een enkel hempje
In de douche drijft een stuk zeep
Aan de wc-bril kleeft de kauwgom
Die de rechtsback van de trainer kreeg
Iemand vergat zijn scheenbeschermer
Maar de kleedkamer is verder leeg

De zestien

Als voetbal een kruitvat is zoals men hoort beweren
Dan smeult in de zestien continu een lont
Deze rechthoek maakt het laagste los in heren
Botten breken spieren scheuren tanden vliegen in het rond
Er is in dit gebied geen grasspriet te bekennen
Men kopt er in de lucht en schopt er in de grond
Als voetbal oorlog is zoals beweerd door kenners
Dan bevindt zich hier zeker en vast het front

Ze proberen het geweld wel in te tomen
Maar veel effect heeft dat tot nu toe niet
Want de strafschoep is nog niet genomen
Of even later fluit de scheids hetzelfde lied

Dat voetbal niet voor mietjes is moet ik weerleggen
Zie zo'n spits eens in de zestien draaien met zijn kont
Maar wat ze binnen de beruchte lijnen durven zeggen
Snoert menig *civilisé* voorgoed de mond
Het is na een genomen hoekschoep voorgekomen
Dat men een losse knieschijf in de doelmond vond
Als voetbal oorlog is wat algemeen wordt aangenomen
Dan bevindt zich hier in elk geval het front

Je kunt die anarchie hekelen en laken
Maar regels werken niet hier helpt geen straf
Wie voetbal een gezonde sport wil maken
Schaffe vandaag nog het strafschoepgebied af

Het doel

Omdat achter een bal aan rennen
Als kijkspel niets te bieden had
Moest men er een doel aan geven
Dat werden twee palen met een lat
Maar één doel was niet voldoende
Vond het bestuur der NVB
Zij vergaderden zodoende
En sindsdien zijn het er twee

Komt de bal tussen de palen
En tegelijk onder de lat
Roept men die zit onder het juichen
En als men weer gezeten is die zat
Wie voor het eerst van zijn leven
Naar een potje voetbal gaat
En wil weten hoeveel er zitten
Kan het beste vragen hoeveel het staat

Omdat niemand de bal wil halen
Als er een doelpunt is gezet
Bevestigt men aan lat en palen
Ter opvang van de bal een net
Als een spits dikwijls wil scoren
En hij komt om raad bij mij
Wijs ik hem meestal op de kruising
Want daar kan geen keeper bij

Als je vanaf de middellijn
Het doel niet meer ziet staan
En het is niet mistig
Moet je naar de oogarts gaan

De kenner

Als Hoeheettieookalweer was doorgeschoven
En Dieëndie op rechts was blijven staan
Dan valt er op links een gat niet te geloven
Waardoor Dingetje zomaar had kunnen gaan
De keeper had die bal nooit mogen vangen
Want omdat Dieëne die zijn broer verving
Achter Hoeheettieookalweer was blijven hangen
Was het achteraf maar goed dat Dingetje niet ging

Als Kroatië tot de laatste minuut blijft strijden
En die scheidsrechter tegen Chili eerder fluit
Kan Japan de hoofd- van de bijzaken scheiden
Ligt niet Jamaica maar Italië eruit
Maar omdat Engeland vergat te scoren
En Chili dom van Kameroen verloor
België achteruit ging in plaats van naar voren
Kon Zuid-Afrika naar huis en ging Nigeria door

Je kunt ze wel naar Engeland terug laten roeien
Of ze samendrijven op de Champs Elysées
Ze zonder tussenkomst elkaar uit laten roeien
En dat rechtstreeks uitzenden op de tv
Maar niets zal baten tegen die voetbalhonden
Doordat hooligans ongevoelig zijn voor straf
Maar geef ze een clubkaart liefst persoonsgebonden
En je bent in één keer van het gelazer af

Waarom kan de leek zelf geen antwoord vinden
Terwijl de kenner een verklaring heeft bij elke stand
Laat de leek zich te veel door het lot verblinden
Of zet de kenner het toeval naar zijn hand

De balafpakker

Grenzend aan ons voetbalpleintje
Woonde een man die niets om voetbal gaf
Belandde de bal per ongeluk in zijn tuintje
Dan stormde hij naar buiten en pakte hem af
Wij jongens stonden beteuterd te kijken
Aan de verkeerde kant van het hek
Dan nam hij de bal geheid mee naar binnen
Sneed hem door voor het raam of beet hem daar lek

Die man was een balafpakker
Dat ballen afpakken dat kon hij heel goed
Maar hij wist niet dat zodra je de bal hebt
Je die bij de spelmaker inleveren moet

Op een dag toen het weer eens zo ver was
Pakte hij de bal met een sierlijke duik
We begrepen dat hem iets mankeerde
Toen hij bladstil bleef liggen kop in een struik
Voorzichtig deed ik het tuinhekje open
En knielde naast hem neer op het mos
Toen wou ik de bal uit zijn armen trekken
Maar zo dood als hij was liet hem niet los

Ze begroeven de balafpakker
En onze bal ging met hem mee in zijn kist
Op de steen staat hier rust de balafpakker
Die niet van spelmaker en inleveren wist

De stand

Sinds mijn jeugd ben ik gek op copuleren
Ik begon ermee vlak na mijn twaalfde jaar
In de speeltuin met een klasgenote
We wipten wat zij heette Klaar
Sindsdien deed ik het met ontelb're meisjes
Hartstochtelijk maar nimmer dominant
Omdat ze wisten dat ik hield van variatie
Vroegen zij benieuwd wat is de stand?

Dan riep ik de tussenstand bij wijze van begin
Dat was er een aan elke kant en ik er tussenin
Soms deed ik de middenstand met een meisje van plezier
Voor hoeveel laat ik in 't midden want ik blijf een kruidenier
Een keer met de eindstand heb ik me vergist
Dat deed een beetje pijn want zij bleek een sado-masochist
Ook riep ik wel de brilstand zuiver voor de flauwekul
Vroeg iemand wat de brilstand was dan zei ik bijdehand nul-nul

Van de weeromstuit kwam het feminisme
En dat merkte ik terdege want
Het liep niet meer van een leien dakje
Ik voelde plotseling tegenstand
De laatste jaren wordt het allemaal wat minder
Ik doe het hooguit nog een keer of twee per jaar
Kijkt een vrouw zaadvragend in mijn richting
Denk ik bewust doe mij de ruststand maar

De nederlaag

Hij ligt uitgemergeld op bed
Staat met nog maar kort te spelen
Met 2-1 voor
Iedere vezel van zijn lijf doet zeer
Hij kan niet meer
De kinderen sporen hem aan uit plicht
Zijn tweede vrouw bet zijn bezweet gezicht
De zege kan hem nauwelijks meer ontgaan

In de eerste helft van zijn leven
Wist hij de schade te beperken
Een scheiding wat geruzie over geld
Na de rust heeft hij zich goed hersteld
Door voor de kleinkinderen opa te zijn
Maar zoals Mart Smeets al zei
Het is met kanker als met Duitsers

Een gelijkspel is pure winst
Voor wie terugkomt na een achterstand
Maar voor wie de overwinning gloorde
Is het gelijk een nederlaag
Wie de balans opmaakt zoekt meestal evenwicht
Kloppen doet het hart rijmen een gedicht

Monitoren piepen infusen druppelen verpleegsters polsen
Het is toch tijd
Wie maakt een einde aan deze ongelijke strijd?
De scheidsrechter lijkt te zeer buiten adem
Voor een genadig eindsignaal
Is er een dokter in de zaal?

De rustdag

Eerst dacht ik ik ga een lekker stukkie fietsen
Maar mijn band was lek en de solutie op
Dus moest ik van lieverlee de hele dag wel nietsen
Ik ben niet zo'n komiek van ieder uur een mop
Zo om een uur of vier begon het plots te jeuken
Ik deed mijn gewone rondje pissen op de plee
Pilsje pakken blokjes kaas afsnijden in de keuken
In mijn stoel neerploffen tv op Nederland 2

Nou moet u weten dat ik geen hekel heb aan tennis
Dat komt mijn vader had een vriend die heette Piet
Die had een zwager en daarvan weer een vage kennis
Heeft Tom Okker nog gekend meer zeg ik niet
Op Tom Okker is als mens niets aan te merken
Een nette kerel veel op de baseline weinig bij het net
Wat mij ergert aan die sport is dat netwerken
Je voelt je als voetbalfan vaak buitenspel gezet

Dat ingehoudene op Wimbledon begon mij te frustreren
Mijn vrouw zag me verzuren verdween naar 'n vriendin
Toen bleef alleen de televisie over om op af te reageren
Die ontplofte mijn fles sloeg als een ace van Krajiceck in
Nog een dagje rust vandaag maar daar kan ik mee leven
'k Ga een tv uitzoeken met een speciale knop voor sport
Waar de verkoper de garantie bij moet geven
Dat Oranje er straks wereldkampioen op wordt

Op de wijs van De Voetbalmatch van Louis Davids

De ballenjongen

Dichterbij dan zeer belangrijke personen
Kijkt hij zondag uitverkoren langs de lijn
Zelf vindt hij zijn positie heel gewoon en
Trouwens waar zou de bal zonder hem zijn

Het komt wel voor dat ballenjongens falen
Dus oefent hij op straat al weken als een gek
Korte sprintjes trekken bukken bal ophalen
En vooral het correct opgooien naar de back

Het spel is dood de spits ligt op de grond
Staat hij midden op straat te dromen
Het stadion scandeert massaal zijn naam

Het is zijn moeder door het open raam
Het eten is klaar en hij moet binnenkomen
Vlug anders is zijn gehaktbal voor de hond

Op reis

Vakantiedagen (1)

In 1980 gingen we met het hele gezin drie maanden naar de Verenigde Staten. Een maand rondvliegen en twee maanden rondrijden met een camper.

Op onze rondvlucht kwamen we terecht in het noordwesten. De staat Washington. We reden langs de kust omhoog op zoek naar een motel. Het bleek het drukste weekend van het jaar. Er was een Democratische Conventie gaande en bovendien was het uitgerekend het weekend waarin het graven naar clams was toegestaan.

Laat in de avond, de kinderen slapen vast op de achterbank, kwamen we bij een motel aan dat onmiddellijk de naam Hitchcock in de auto deed vallen. Flikkerende neonletters meldten *vacancies*.

Ik vroeg toen we ons inschreven bij een vrouw van een jaar of zestig met een bril aan een parelketting of ze nooit bang was. Ze was kennelijk blij met de vraag, want ze stak van wal met een angstaanjagend gedetailleerd verhaal.

Zagen we dat huis daar? Daar was vorig jaar iemand gewurgd. Zagen we die bosjes? Iemand verkracht, drie maanden geleden. Die cottage? Iemand doodgeschoten in 1978!

Haar verhaal, dat nog lang geen einde kende, werd onderbroken door een hond die zelf de hordeur open had geduwd en ons begon te besnuffelen. Even later gevolgd door een smoezelig type dat wilde weten of dat onze hond was.

De vrouw zei dreigend: 'Ricky, je had beloofd dat je hier nooit meer zou komen!'

Hij keek haar aan als een boef zijn rechter en maakte dat hij wegkwam, gevolgd door de hond.

Op onze verbaasde blikken reageerde de vrouw achteloos: 'Hij was betrokken bij die moord daar en die verkrachting.'

Ik kon die nacht de slaap niet vatten.

Vakantiedagen (2)

Iedere ouder die met zijn kinderen op vakantie gaat, weet dat je dat pas leert appreciëren als je niet meer met je kinderen op vakantie gaat. Zonder kinderen worden vakanties schier onoverbrugbare perioden.

Een van de laatste keren dat mijn broer en ik met mijn ouders op vakantie gingen, was eind jaren vijftig. Via een pastorieruil waren we in het Schwarzwald beland. We maakten eindeloze boswandelingen tijdens welke de natuur tot vervelens toe werd geprezen. Ik bouwde in die tijd een fikse weerzin op tegen alles wat uit de grond omhoog kwam zonder dat de mens daar een hand in had gehad. Mijn broer en ik werden met de dag onhandelbaarder. Het enige vertier bestond uit een potje midgetgolf eens per drie dagen. De baan bevond zich enige dorpen verderop.

Onderweg gedroegen mijn broer en ik zich zo onverdraaglijk, dat mijn vader ons uit de auto zette en zei dat we verder maar moesten zien hoe we waar kwamen.

Wij beseften als jongens van een jaar of zestien, zeventien donders goed dat onze ouders ons nooit zouden achterlaten op deze provinciale weg in Duitsland. Wijs geworden door de sprookjes van Grimm besloten we ze een lesje te lezen. We verlieten de weg en verschuilden ons in het struikgewas in de berm.

Ons geduld werd snel beloond. Daar kwam de Opel Rekord met vader achter het stuur al op volle snelheid langs. Even later uit de andere richting op half tempo. Na weer een tijdje passeerde de auto ons kruipend. Moeder tuurde uit het open zijraam. We konden haar horen zeggen: 'Ik weet zeker dat we ze er hier uitgezet hebben.'

Mijn zusjes op de achterbank huilden.

Vakantiedagen (3)

Omdat vakantie ook het kopen van een nieuw jurkje is, bewogen we ons tussen de rekken van een exclusief modewinkeltje in een van de hippe badplaatsen onder San Francisco.

Afgezien van het gegiechel van twee meisjes die met een paar sterk afgeprijsde kokerrokjes in een pashokje waren gekropen, werd de ruimte gedomineerd door een tweetal middelbare dames die wat te besteden hadden.

Hoewel ze een provinciale inslag hadden, verschaften ze zich door hun omvang en onbevangen kooplust een zekere allure. Ze lieten schaamteloos merken dat ze ook best de hele winkel konden kopen.

Hun enthousiasme was hartverwarmend.

Het ene compleetje kon nog op een uitgelatener blijk van instemming rekenen dan het andere.

'Oh my gosh, look at this! Isn't it classy!'

Ze keek me, de deux-pièces ophoudend, zo overrompelend aan, dat ik het wel moest beamen.

'Is that your wife?' vroeg ze ongegeneerd wijzend.

Ik knikte bedremmeld.

'Then you must be a great husband.'

'And a great lover!' flapte ik eruit.

'Oh isn't he cute! You must meet our men.'

Ze pakte me kordaat bij de arm en trok me mee de winkel uit naar het naburige hotel. Daar in een kamer die een deur naar de straat had, zaten twee heren aan de rode wijn.

'What's your name? Where you from? What do you do for a living?'

De heren hielden koeien voor de melk. Een van beiden ging bellen en drukte me de hoorn in handen.

'Here, one of your former countrymen!'

Ik sprak met Rob. In 1947 op tweejarige leeftijd met acht broertjes en zusjes uit Rotterdam naar Amerika vertrokken. Boert prima.

'Nice talking to you, Rob.'

Vakantiedagen (4)

Omdat vakantie bovenal lekker loom luieren is, lag ik op een stretcher aan de rand van het zwembad. Ik probeerde nergens aan te denken. Dat viel niet mee. We waren even tevoren in een elektrisch karretje naar ons appartement gereden door een jongeman die beweerde in zijn vrije tijd *bail-loaner* te zijn. In Californië kan een verdachte op borgtocht worden vrijgelaten. Als hij of zij de borgsom niet kan betalen, leent hij of zij het geld bij een bail-loaner.

'It's easy money,' zei de bellboy verrukt, na onze vraag of hij dit werk uit medemenselijkheid deed.

Er dreef een kindje in het zwembad op twee opblaasbare plastic armbandjes. Het peuterde met zijn mondje aan een dopje dat in het ventiel gedrukt zat.

De moeder zat op de kant in een stretch-oefening verwickeld. No lifeguard on duty, las ik.

Om even niets te doen, had ik mijn boek in het appartement laten liggen, maar mijn ogen snakten kennelijk alweer naar letters.

Het kindje was erin geslaagd het dopje uit het ventiel te trekken. De lucht ontsnapte hoorbaar. Het lichaampje kantelde. De rechterarm zwaaide door de lucht. Het hoofdje ging even onder. Ik zag een voetje. Nergens, in lichaam noch in geest, ervoer ik ook maar de geringste aandacht om in te grijpen. Het vakantiegevoel had mij volledig verlamd.

Kinderen onder de veertien mogen niet zonder toezicht in het zwembad. De moeder zat zodanig in de knoop door haar oefening dat ze zichzelf niet meer kon losmaken.

De ogen gelukzalig half toegeknepen keek ik naar het onmachtige, met het water worstelende kind dat tergend langzaam wegzakte.

Ik schrok wakker van een plons.

Vakantie maakt dromerig.

Vakantiedagen (5)

De gewaarwording van vergeten zaken maakt de eerste dag van de vakantie meteen tot een van de moeilijkste. Zo zie ik het fototoestel op het aanrecht liggen en herinner me glashelder het moment waarop ik het er neerlegde. Nu ligt het daar in het verlaten huis, even nutteloos als alles waardoor het wordt omgeven.

Na het ontwaken wil ik meteen beginnen met genieten. Maar genieten laat zich niet dwingen. Ik maak het de laatste jaren steeds vaker mee dat ik denk: waarom geniet je nu nóg niet? Stampvoeten helpt niet.

Genieten overvalt je.

Simon Vinkenoog bijvoorbeeld is levenslang gijzelaar van het genieten. God, wat heeft die man al wat genoten van het leven! En er komt maar geen eind aan.

Opeens moet ik aan de twee dichtbundels denken die ik bij mijn stapeltje vakantieboeken had gevoegd. Ik wilde mijn tanden weer eens in Kouwenaar zetten. Een uurtje turen naar zijn poëzie maakt dat je opeens van de kleinste dingetjes kunt genieten. Maar ik ben alle boeken vergeten. Ook op het aanrecht laten liggen.

Ik doe de gordijnen open en zie de zon. O ja, denk ik, zo zag die eruit. Vervolgens weet ik precies waar mijn zonnebril ligt. Naast het fototoestel en de boeken.

Het laatste nieuwtje uit Nederland kleeft aan mijn gedachten. Willem-Alexander naar de Tour de France. Daar had een mooi stukje in gezeten. Blauw-bloeddoping... Ho! Het is vakantie! Waar is mijn vrouw? Toch ook niet op het aanrecht laten liggen?

Nee hoor! Die heeft al gezwommen. Om haar nek hangt het fototoestel. Ze zag alles op het laatste moment liggen en heeft het nog gauw ingepakt!

Vakantiedagen (6)

Dit is de dag van tobben over dingen die ik wèl bij me heb maar eigenlijk beter thuis had kunnen laten. De sleutels. Misschien komt het door mijn beschermde jeugd - moeder zat altijd met thee op mij te wachten - dat ik niet volwassen kan omgaan met sleutels. Ze zijn altijd zoek. Soms zitten ze na een latertje nog in de voordeur. Dan weer in een broek die Coba zojuist naar de stomer heeft gebracht. Ook liggen ze weleens in de ijskast. In elk geval hangen ze nooit aan het haakje dat we speciaal door Nico ergens in het huis hebben laten maken. Als je je sleutels niet nodig hebt, zijn ze voortdurend hinderlijk aanwezig. Ik zak lekker in mijn strandstoel onderuit, mijn gezicht tegen de zon beschermend met de laatste Kouwenaar, als ik een gedempt plofje hoor. Dan, nu het grote genieten op het punt staat me te overvallen, realiseer ik me dat mijn sleutelbos in het zand is gevallen. Terwijl ik deze aan het opgraven ben, loopt een stelletje landgenoten langs. 'Gaan we taartjes bakken?' vraagt de brutaalste. 'U bent zeker de leukste thuis?' Ja, knikt de badgast overmoedig. 'Hier in het buitenland is het een stuk minder!' Geen reactie. In de vakantie werkt mijn humor niet. Paniekerig merk ik dat ik de sleutels eerder be- dan opgegraven heb. Wild begin ik het zand weg te scheppen met mijn handen. 'Kijk, hij moet poepen!' roept de leukste thuis. Gierend van de pret rent het groepje naar zee. Wild spetterend wekken ze mijn op haar luchtbed drijvende vrouw. Ze komt met het opgeblazen ding onder haar arm aangelopen en gaat in iets scherps staan. De sleutels.

Vakantiedagen (7)

Het eerste wat wij doen als we arriveren op een nieuwe vakantiebestemming is ruiken. Ruiken wij opgewarmd frituurvet moeten we verder. Bierlucht belooft ook weinig goeds. Ruiken wij knoflook moeten we oppassen voor vampiers. Het liefst ruiken wij de vrije natuur. Toch moet je daarmee oppassen. Een wind is puur natuur, maar brengt niet de verlangde lucht.

Daarna gaan we luisteren. Horen we mechanische muziek kunnen we beter rechtsomkeerd maken. Levende muziek is te verdragen mits ze een hoog folkloristisch gehalte heeft of door een wereldact gebracht wordt. Popmuziek wordt meestal ingezet door een radeloze middenstand die weet dat de jeugd op lawaai afkomt. Barst iemand vlak bij onze hotelkamer in religieus gezang uit pakken we gelijk onze biezen. Wij snakken naar stilte. Dat wil zeggen de stilte van de natuur. Een krekel mag. Een wind niet.

Vervolgens gaan we kijken. Het eerste wat opvalt is dat fotografen die de foto's voor een vakantiefolder verzorgen een optimistisch beeld scheppen. Sommigen weten een *shopping-mall* te fotograferen of het een nationaal park is. Zien wij een overvloed aan moderne reclameborden zijn we verbaasd. Zien we een file zijn we in Nederland. Wat we willen zien is de natuur in al zijn ongerepte pracht. Al moeten we er natuurlijk wel met de auto bij kunnen komen. Als laatste gaan we voelen. Het liefst op ons gemak. Voelen is de hoogste vorm van objectief waarnemen. Het gevoel is niet zo voor misleiding vatbaar als oog en oor. Maar niet alles is voelbaar. Een wind ontglipt aan zijn waarneming. De wind niet. Het proeven bewaren wij tot we ons gezetteld hebben. Want wat zou vakantie zijn zonder over smaak te twisten?

Verre Reizen

We zitten aan een bar in Oranjestad.
Hoe we er op kwamen, weet ik niet meer.
O ja, dat je als kind het drielandenpunt een sensatie vond.
Wat hebben onze ouders nou gereisd?
Hij, man van mijn leeftijd, ging op zijn vijftiende naar Italië.
Met zijn ouders.
Voor het eerst naar het buitenland.
Met de slaaptrein.
Zijn broer en hij waren net zo opgewonden als hun ouders.
Ze bleven de halve nacht doorklieren.
Passagiers uit hun slaap houden.
Hun ouders tot wanhoop drijvend.
Tot de conducteur zelf aan de noodrem trok.
'Eruit met die kinderen!'
Vader slaagde er in de conducteur om te praten.
De zonen snapten dat ze te ver waren gegaan.
De rust keerde weer, iedereen sliep.
Toen kwam de paspoortcontrole.
In de trein.
Vader lag, diep in slaap, op het geld en de waardepapieren.
De oudste zoon durfde zijn vader niet te wekken.
De douanier werd ongeduldig.
Hij porde vader wakker.
Deze schrok, dacht dat het gedonder opnieuw begon.
En gaf de douanier een geweldig klap voor zijn kop.
Even later stond de trein weer stil.
Het viertal bleef achter.
Op een perron in Zwitserland.

Toekan

Het Van der Valk-concern kent zijn pappenheimers. Bij de ingang van de St. Annabaai heeft de familie op het lelijkste hotel hier op Curaçao haar toekan, het symbool van het bedrijf vanwege zijn grote bek, geplaatst. Het soort toeristen waar Van der Valk op mikt, kun je na een vlucht van tien uur overal drop-pen; zolang Curaçao op de T-shirts staat, denken de vakantiegangers dat ze daar ook zijn.

Van de honderd kaarten voor mijn voorstelling die de organisatie bij de receptie van het Van der Valk-Plaza had neergelegd, waren er vier verkocht.

Het kwartet had zich op de eerste rij in het Sentre Pro Arte geïnstalleerd en een knappe jongen die hun avond ging bederven. Het gelach vooraf was tot in de kleedkamer te horen.

Niets is zo desillusionerend voor een komiek als publiek dat al voor de voorstelling lacht. Het geeft immers te kennen de humorist helemaal niet nodig te hebben om zich te amuseren. Vanaf het moment dat ik opkom, beginnen ze tegen me te praten alsof ik de televisie ben.

'Moet je die schoenen zien!' Ik had rode lakschoenen aan.

'Dat blauw doet zeer aan mijn ogen!' Ik droeg een blauw pak.

'Lekker wijf op die das!' Ik had een wijnrode das om met een Vargas-pin-up.

Het blijft een lange tijd stil, al is er bij elke toespeling op seks wel enige beweging. Bij het verhaal over een kind dat op opa's verjaardag moet kiezen uit een doos gemengd gebak, som ik verschillende soorten taartjes op.

'Negerzoen!' oppert mevrouw Van der Valk ongevraagd.

Ik laat mijn broek zakken en we maken er nog een dulle boel van.

Onrust

Ach wij waren jong.
Natuurlijk waren wij roekeloos.
Het einde van de weg was niet in zicht.
Dus was de weg eindeloos.
We zwierven tot we tegen de grenzen botsten.
Nooit hadden we het idee dat er iemand bezorgd over ons was.
Zou kunnen zijn.
Zich afvroeg waar ter wereld wij ons zouden bevinden.
Nooit dachten wij aan zeven sloten tegelijk.
Wat onze ouders wel deden.
Nu zijn we ouder.
En onze kinderen trekken de wereld in.
Waar zijn ze?
Elk telefoontje lucht op.
Een vlaggetje op de wereldkaart.
Dan opeens stukt het contact.
Wie toont als eerste zijn bezorgdheid?
Vader of moeder?
Waar zijn ze?
Ze hadden toch allang moeten bellen?
In Yosemite zijn pas nog vijf mensen vermoord.
De rem van hun huurauto was niet je dat.
Geen nieuws is goed nieuws.
Ze zullen ons wel niet kunnen bereiken.
Wanneer zouden ze thuiskomen?
Wat is hun vluchtnummer?
Waar zijn ze?

Morgen even mijn moeder bellen om te zeggen dat ik leef.

Geraffineerd

Vlak bij de olieraffinaderij ligt Baby Beach. Een baai zoals de Carib die graag bezingt in zijn lichtjes wiegende calypso. De onderwaterliefhebber kan er naar hartelust snorkelen. Hier wordt ook jaarlijks het carnaval gevierd. De achtergebleven restanten bieden in hun halfvergane staat weinig houvast om een indruk te krijgen van hoe vrolijk het feest geweest moet zijn. In deze baai komen 's nachts de Colombianen in snelle speedboten hun illegale genotmiddelen dropen. Op een steenworp van Baby Beach staat een splinternieuwe gevangenis, KIA genaamd, Korrektie Instituut Aruba. Door een lichtstoring branden de lampen overdag, maar daar staat tegenover dat ze 's nachts uit zijn. De verslaafden, chollers, zullen er eendaags vlakbij hun opvangcentrum betrekken. In een oud sporthotel dat leeg stond sinds de laatste Koninkrijksspelen. Binnen de driehoek Baby Beach, KIA en opvangcentrum bevindt zich de huisdierenbegraafplaats. Het meest aandoenlijke plekje van het eiland. Her en der staan kruisen van op de knie gebroken latjes. Op de dwarslat de naam van de dode. Als de mens in staat was de liefde die hij voor zijn huisdier koesterde, evenzo voor zijn medemens te voelen, zou de wereld er anders uitzien.

Onze gids vertrouwde ons toe dat hij na zijn crematie daar zijn as uitgestrooid wil hebben. Ik raadde hem aan alvast een paar proefstrooiingen te houden in verband met de onberekenbare wind. 'De junks zouden de indruk kunnen krijgen dat een pak cocaïne bij een luchtdropping is opengesprongen en gaan door de knieën om jouw resten door hun neusgaten op te snuiven.' 'Niet leuk,' zei hij. 'Mooi zo,' zei ik dolgelukkig, 'zodra mijn grappen niet meer leuk zijn, is de vakantie pas echt begonnen.'

Gokje

Door schade en schande wijs geworden ging ik voor de voorstelling in het Stardust Theater op Aruba naar de wc in het naastgelegen Crystal Casino.

Van de Heren komend passeerde ik een zigeunerorkestje, dat de goklustigen niet probeerde te hinderen met zijn interpretatie van het wereldrepertoire. De muzikanten stonden weggedrukt op een verhoging naast een kolossale bar en keken niet alleen uit op de speelzaal, maar ook op een tiental beeldschermen. Omdat ik gek ben op beelden, bleef ik even naast de primas staan om te checken wat allemaal werd vertoond.

Damesvoetbal, honkbal, reclame, een soap, een talkshow en op het scherm vlak voor onze neus: reality tv.

Een auto was in een kolkende rivier terechtgekomen. Aan de overzijde van de camera probeerde een groepje mannen wanhopig met een touw de wagen op de kant te sleuren. Door het zijraampje zagen wij de bestuurster in pure doodsangst haar gezicht tegen de ruit drukken.

De muzikanten gingen moeiteloos van *Strangers in the night* over op *Stormy Weather* en keken met mij verbijsterd naar de onvermijdelijke ontwikkelingen op het scherm.

We werden nog getrakteerd op een grofkorrelige uitvergroting van het door angst verwrongen gelaat van de vrouw voordat we de Toyota meegesleurd zagen worden in de ziedende stroom. Als vanzelfsprekend pasten de muzikanten het tempo van de muziek aan de dynamiek van de beelden aan.

Uiteindelijk werd de vrouw gered. Hoe kregen we niet te zien. Ze lag in bed in een ziekenhuis en sprak in een voorgehouden microfoon. Wat ze zei was niet te horen. De muziek zwol aan. In de verte spuwde een trekautomaat muntjes uit.

Gejaagd door de wind

Op het vliegveld van Curaçao wordt mijn oog gevangen door twee kolossale glimmende bekers. Hoofdprijzen. Mijn nieuwsgierigheid wil de winnaars weten en het waarom.

De aangesprokenen kennen mijn taal niet. Gebroken Engels wel. De jongeman tegen wie ik begonnen ben, weet een mooi meisje tegen zich aangevlijd.

Ik raad. Gewonnen met windsurfen. Beachvolleybal. Vissen.

No. Beautycontest.

‘You won?’ vraag ik het mooie, nurks kijkende meisje.

Ze haalt haar schouders op met de verveeldheid die de natuurlijke schoonheid zich denkt te kunnen veroorloven. Haar vriend kust haar lui.

Ik vraag niet verder. Een beetje beduusd door zo veel dédain ga ik bedremmeld schuin tegenover het schoonheidsstel zitten wachten op mijn boarding-call. Steeds glijdt mijn blik schichtig van het boek naar het meisje en de twee bekers. De een net iets groter dan de ander.

Tegenover mij zit een Zweeds echtpaar van een jaar of zestig. Ze kijken onafgebroken naar de kopjesgevende jongelui. Met een meewarige ontroering. Wijze berusting. De ene mens heeft een bochel, de andere is mooi. Schoonheid vergaat, de bochel blijft.

Bij de laatste oproep voor de Avenza-vlucht naar Caracas duikt een nog mooier meisje op om de grootste beker te pakken.

‘You won?’ vraag ik oenig.

Ze glimlacht ontwapenend als een ware winnaar en loopt adembenemend lenig naar Gate 13.

Nu begrijp ik het chagrijn van de ander. Tweede worden bij een schoonheidswedstrijd. Dat is de verkeerde kanskaart trekken bij Monopoly.

Dames en Heren

In een populaire gelegenheid in Stockholm stond ik onder aan een trap bij de garderobe op mijn jas te wachten. Ik had mijn leesbril in mijn jaszak laten zitten. Terwijl de ouvreur met mijn nummertje naar de rekken liep, draaide ik mij om. Op hetzelfde moment ging de deur van het damestoilet open en dicht. Hierdoor werd mij een korte blik in de Dames gegund. Het was een overrompelende, bijna bedwelmende ervaring. Zeker tien jonge vrouwen verdrongen zich voor de wastafels. Frunnikend aan hun haar. Nagels lakkend. Lippenstiftend. Handenwassend. Neuspoederend. Wroetend in tasjes. Trekkend aan truitjes. Sjorrend aan rokjes. Daarbij keken ze heel kritisch naar zichzelf en enigszins spiedend naar elkaar in de spiegel. Ik fantaseerde opgewonden door op dit hok vol heerlijke geheimen.

Hoe anders was het even later bij de Heren.

Ik probeerde tegen een drijvende peuk te plassen. Het richten wordt minder. De kracht is uit de straal. Als je wat ouder wordt, heb je al je aandacht bij je werk nodig. Het is dat de openbare toiletpotten nog smeriger zijn dan de urinoirs, maar liefst ga ik tegenwoordig zitten.

Er kwam iemand naast mij staan die boerend zijn geval zocht en vervolgens diep zuchtend tot klaterend wateren overging. Prompt stokte mijn plas. Ik kon me er niet meer op concentreren. Zijn afzwengelen liet hij gepaard gaan met een windje. Ik morste een paar drupjes in mijn onderbroek en ging naar de wastafel. Zonder zijn handen te wassen, liep hij naar buiten. Terwijl hij mij passeerde, troffen onze blikken elkaar in de spiegel. In de Dames mogen we niet, dacht ik, maar dat wil nog niet zeggen we heren zijn.

De thuiskomst

Omdat de jetlag tegenwoordig dankzij het wondermiddel melatonin, de viagra van het bioritme, te verwaarlozen valt, sloegen we stante pede aan het acclimatiseren. Ieder doet dat op zijn manier.

Zo rent mijn vrouw het hele huis door en rust niet voordat ze een paar kakkerlakken heeft betrapt die tijdens onze afwezigheid hun kans schoon zagen.

Zelf duik ik liever in de post.

Behalve een hartelijke brief van een vroegere stagiaire, die mij zwoer dat zij wat wij ooit samen hadden in de stallen van Carré, nooit aan welke openbaarheid dan ook zal prijsgeven, zat er een ansichtkaart bij. De volledig zwarte voorkant meldde in een sierlijke handschriftletter Groeten uit Srebrenica.

De hint naar het onderontwikkelde filmrolletje leek mij een tamelijk flauwe variatie op de vaak in showmolens van souvenirwinkeltjes aangetroffen zwarte kaarten met opschriften als Paris by night, Dark room in Amsterdam of Arie en Gerrit van der Valk geld tellend.

Ik draaide de kaart om en las:

Zal de soldaat die de oorlog overleeft, in vrede sterven?

Omdat er geen afzender bij stond, wilde ik niet te lang over de vraag nadenken. Ik nam plaats achter de in weken onbespeelde vleugel, sloeg een paar akkoorden aan en zong Dobbe Dobbe Dobbe.

Opeens stonden twee feestelijk in de veren zittende kippen in de woonkamer, die door de openstaande tuindeuren binnen waren geslopen. Vermoedelijk ontsnapt uit de ren op de Brink, waar het gemeentebestuur ten behoeve van de Muiderbergse kleuter wat sierpluimvee heeft ingesloten.

Mijn vrouw kwam gewapend met een plumeau de kamer binnen en begon gelijk te gillen toen ze de kippen zag:

‘Kijk uit! Kakkerlakken in camouflagepakken!’

Enquête

We rijden in een bus over vliegveld Schiphol. Stoppen even voor een JAL-jumbo. Wij zijn op weg naar Wenen.

Vlak voordat wij door de douane wilden gaan, bleek mijn paspoort verlopen te zijn. Op een drafje spoedden wij ons naar de Koninklijke Marechaussee. Vijf minuten bij een automaat wachten totdat hij vier fotootjes uitspuugt, kan lang duren. Voor f56,95 mocht ik het land uit en wat belangrijker is: straks mag ik er weer in!

Staand bij gate B16 kregen wij de mededeling dat enige vertragting dreigde doordat er nog geen bus stond die ons naar het vliegtuig kon brengen. Op het bushoofdkwartier bleek niemand te weten dat er een bus bij B16 moest zijn.

Bij het vliegtuig meldt de purser zich via de busluidsprekers om te vertellen dat de bemanning nog niet uit Zürich is gearriveerd. Hij mag ons op grond van de reglementen niet tot het toestel toelaten. Ik kan het woord kist niet uit mijn bek krijgen. Er zit niets anders op dan weer terug te rijden naar gate B16.

Een juffrouw die er meer van weet, vertelt mij dat door het noodweer zes vliegvelden om Schiphol potdicht zitten. Ze voegt er nog aan toe dat het vliegveld van Wenen slecht bekend staat. Het is zo mooi dat dagjesmensen er kijk rondjes rijden. Onlangs stond een toeristenbus met een leuke band op een landingsbaan.

Nu zit ik weer in de vertrekhal. Bij gate B16. De KLM-juffrouw vertelde ons dat we over tien minuten opnieuw een poging zouden wagen. Daarvan zijn er inmiddels ruim twintig verstreken. Kan iemand hier alvast Kamervragen over stellen?

Weeuwte

Ik verliet u met de constatering dat we wat geduld moesten tonen bij Schiphol's gate B 16. Onze crew liet nog even op zich wachten.

Na ruim een halfuur werden we weer van onze kuipstoeltjes gecommandeerd. Vlak voordat we de trap wilden afdalen, ging het hekje dicht en riep een juffrouw paniekerig van beneden dat er geen chauffeur in de bus zat die ons naar ons vliegtuig moest brengen.

Op dat moment kon ik het niet nalaten te vragen of men überhaupt zin had ons naar Wenen te vliegen. Als het niet van harte ging, kon men het beter laten. Vriendelijk werd me verzekerd dat we de Oostenrijkse hoofdstad nog voor de volgende dag zouden bereiken.

In het vliegtuig kregen we eerst in vele talen ontelbare excuses aangeboden. Het weer dit en de veiligheid dat. Geen mens viel gelukkig iets te verwijten. Vervolgens werd ons meegedeeld dat ijsafzetting op de vleugels was geconstateerd, die verwijderd diende te worden. Dat akkefietje zou niet meer dan dertig minuten in beslag nemen. Een halfuur later berichtte de captain dat de kist weldra naar de plek zou taxiën waar men de vleugels ijsvrij ging spuiten.

Kort na het opstijgen zie ik bij de motor, ik zit bij het raam, een blauwe lichtflits. Gevolgd door een gedempte knal. Het bloed vlucht voor even uit mijn hersenen.

Na een paar minuten stelt de gezagvoerder ons gerust. Het was een blikseminslag. Lightning. Donnerwetter. Op zijn apparaat valt niets zorgwekkends af te lezen.

Mijn vrouw zit naast mij ontspannen te lachen. We zijn op weg naar Wenen om daar een voorstelling van *Die Lustige Witwe* bij te wonen.

Happy Hour

Mijn eerste *gelukkige uur* beleefde ik in de Verenigde Staten. Ik logeerde in het Ramada Inn Fort Worth (Texas). In de lobby stond een rubberen bordje op een verchromde poot. In de horizontale gleuven had men witte plastic lettertjes gestoken: *Happy Hour 17-19*.

Omdat ik nogal avontuurlijk ben ingesteld, begaf ik mij om zeven over vijf, om niet de eerste te zijn, naar de hotelbar. 'Good evening, sir, how are we doing? What may we do to please you?'

'Gimme a double Johnny Walker on the rocks,' zei ik om op een man te lijken.

Op de barkeeper na was ik de enige in de bar, die me nogal somber maakte omdat hij de parodie op de imitatie van een pub leek. Ik had met mijn zitvlak de lucht nog niet uit een barkruk gedrukt of er stapte een juffrouw met een gitaar op een podiumpje. Er floepten twee lampen aan, waardoor ik kon vaststellen dat ze de parodie op de imitatie van Dolly Parton leek. Vooral haar linkerborst.

Ik nam een slok whisky. Ik had nog nooit whisky gedronken. Maar het was maar één keer *Happy Hour*, dus wilde ik er alles aan doen om het *Hour* zo *Happy* mogelijk te maken. De ober poleerde een wijnglas aan gruzelementen en de zangeres had het met haar repertoire op het glazuur van mijn tanden voorzien. Daardoor nam ik nog een slok en nog een glas.

De barkeeper verstond de kunst van het waarnemen zonder te kijken uitstekend en hij bleef superieur onderdanig. Ook na mijn vierde rondje voor de hele zaak.

Ik werd erg dronken en sloeg om vijf voor zeven de gitaar stuk op het hoofd van de zangeres. Kort hierop werd in Texas het *Happy Hour* verboden om het zinloos geweld in te nemen. Het feit dat haar gekerm nauwelijks van haar zang verschildde maakte echter het geweld zinloos. Niet de drank.

Daarheen

Het is hier in New York een drukte van belang. Toeter en sirene zijn niet van de lucht. Je vraagt je als neutrale toeschouwer op vijftientig hoog wel eens af waar dat allemaal heen moet.

Van de gillende ziekenwagens neem je aan dat ze op weg zijn naar het ziekenhuis of een ongeluk, zoals de brullende brandweer bijna zeker op weg is naar de brand. Piepende politieauto's reppen zich naar de plek van de misdaad of spoeden zich naar een verkeerscalamiteit. Maar de gele taxi's?

In de *avenue* waar ik op uitkijk, krijg je de indruk dat er *uptown* een pot goud staat waaruit je, als je er maar op tijd bij bent, een enorme greep kunt doen. Wat ik echter weet is dat op de beide *avenue's* één blok verder de gele taxi's met dezelfde gedrevenheid *downtown* rijden. De *avenue's* worden gekruist door genummerde straten. Zijn zij die daar rijden het spoor bijster? Of op weg naar *downtown* tot de conclusie gekomen dat ze *uptown* moeten zijn? Of omgekeerd. Onder de grond is het helemaal een gekkenhuis. Mensen rennen kriskras door elkaar. Treinen rijden af en aan in richtingen die je slechts kunt raden. Meestal fout.

Wie tegen je aanloopt, zegt: '*Excuse me.*' Als je je om wilt draaien om uit te leggen dat het geen punt is en dat zoiets iedereen kan overkomen, is de aanstootgever alweer onvindbaar opgenomen in de massa.

De enigen die geen haast schijnen te hebben, zijn slordig geklede en slecht gekapte mannen en vrouwen. Ze duwen een winkelwagentje vol karton of blikjes voort. Of liggen te slapen in een portiek. Hun bestemming is duidelijk.

Nieuwsbreuk

Het nieuws zoals men dat hier in Amerika voorgekabeld krijgt, verschilt nogal van het Nederlandse. Vooral de lokale zenders weten van een scheet een explosie te maken.

Ik kijk naar een verontwaardigd negergezin dat het slachtoffer is geworden van een politie-inval op het verkeerde adres. Bij hun advocaat nemen ze de mogelijkheden door om een proces tegen de staat te beginnen. Een politie-inval heeft in Amerika niet het gezellig-onderdanige karakter van bij ons. Het wij-zijn-van-de-politie-zoudt-u-zo-vriendelijk-willen-zijn-ons-binnen-te-laten-opdat-wij-uw-huis-naar-wapens-en-drugs-kunnen-doorzoeken is er niet bij.

Geen detail van de inval blijft ons bespaard. Het saillantste detail geldt de zwakzinnige dochter die naakt onder de douche vandaan gesleurd is. De vader vertelt het snikkend aan de advocaat.

Net als ik er eens voor ga zitten, wordt de reportage, tot mijn ergernis, ruw afgebroken. *Breaking News* staat knipperend op het scherm te lezen. Ik zie een politieauto met zwaailichten half op een stoep staan. Wat ik vanavond leer, is dat voor *Breaking News* alles moet wijken.

De camera staat zo ver bij zijn onderwerp vandaan dat de politieauto een beetje op en neer gaat. Dat verhoogt de spanning. Een verslaggever weet met opgewonden stem te melden dat hier zojuist een agent zwaargewond is afgevoerd naar het ziekenhuis omdat hij een bloempot op zijn hoofd heeft gekregen. Men zoekt nog uit of de bloempot van drie- of van vierhoog kwam. Ook hangt nog in het onderzoek of opzet in het spel was of dat we hier te maken hebben met een kwajongenssstreek. Vier commercials later kijk ik weer naar de klagende vader die pathetisch uitroept:

‘Wat kan ik tegen de politie doen?’

Ik weet het.

Bloempotten gooien.

In de kinderschoenen

Telegramstijl

Een telegram! Ik had de voordeur geopend en daar stond een man met een pet en een zwartleren schoudertas, die met zijn rechterhand een tot envelop gevouwen brief in mijn richting stak.

‘Weet u wel zeker dat het voor ons is?’ vroeg ik bedremmeld.

Een telegram bevatte namelijk altijd mededelingen van een zodanige prioriteit dat de tijd vrijwel ingehaald moest worden. Ik kon mij niet voorstellen dat wij tot de categorie mensen behoorden die ooit voor een dergelijke geldverslindende manier van communicatie in aanmerking zouden komen.

Het bleek voor oom Frans bestemd te zijn, die een halfuur later met de auto arriveerde. Ook al zo’n onbereikbare moderniteit.

Het duizelde me. Waar moest dat heen met de wereld? Uit de achteloze manier waarop oom Frans het telegram openscheurde, las, verfrommelde en in de prullenbak gooide, had ik mijn conclusies moeten trekken. Daar stond niks bijzonders in. Heb je die prop niet uit de prullenbak gehaald? vraagt u zich af. Nee, zoiets deed je niet in die tijd. Dat heette stijl.

Een aantal zomers later had ik mijn eerste vakantiebaantje.

Telegrambesteller. De vrijbuiters van de PTT werden ze genoemd, de telegrambestellers. Je kreeg namelijk fooi. Per ongeluk struikelde ik eens een trouwreceptie binnen en plofte ik neer voor het bruidspaar, het gelukstelegram in mijn rechterhand geklemd. Ik kreeg van de vader van de bruid, die de lachtranen uit zijn ooghoeken veegde, een tientje fooi. Dat werd vanaf toen mijn vaste entree met een gelukstelegram. Totdat ik mijn pols brak en de rest van de vakantie met mijn rechterarm in het gips zat.

En de Ziektewet gold niet voor vakantiekrachten.

Ballonnetje

Als kind heb ik één keer aan een ballonnenwedstrijd meegedaan. Een ballonnenwedstrijd komt in het kort hierop neer: honderd kinderen laten tegelijk een met helium gevulde ballon op waar ze een kaartje met hun naam aan bevestigd hebben. Op dat kaartje staat tevens een verzoek in vele talen gericht aan de vinder dat kaartje terug te sturen naar de organisator van de wedstrijd. In mijn geval banketbakker Landsdaal, Westzijde 146, Zaandam, die dan uitzocht welk kaartje het verst gekomen was. Behalve dat je bij voorbaat verloren was als de vinder het verdomde je kaartje terug te sturen was een van de lulligste kanten van de ballonnenwedstrijd dat je als deelnemer volledig afhankelijk was van de elementen. Je mocht je naam op het kaartje invullen en daarmee had je aan je sportieve verplichtingen voldaan. Dat meisjes ook mee konden doen, zei genoeg. Je zag nog wel een enkele uitsloover met het puntje van de tong tussen de voortanden proberen zijn naam zo aërodymanisch mogelijk te schrijven, maar mijn vader, die naast me stond - ik was een van de weinige deelnemers met een coach - haalde zijn schouders op. Daarmee te kennen gevend dat dergelijke finesses in de ballonnenwedstrijdsport, die hij van haver tot gort kende, als aanstelleritis werden afgedaan.

Ook bij het loslaten van het touwtje zag je sommige deelnemers de raarste fratsen uithalen, om vervolgens hun ballon in de eerste de beste boom te zien stranden.

De winnaar van de zespersoons-slagroomtaart werd na een maand bekendgemaakt. Zijn ballon was in een dakgoot te Purmerend beland. Mijn kaartje is nooit teruggestuurd. Ik heb nog jaren gedroomd dat mijn ballonnetje ergens aan de andere kant van de wereld in de wind danste en op een dag in onze eigen tuin zou landen.

Het komt voor dat een deelnemer aan een ballonnenwedstrijd zo geobsedeerd raakt dat hij, rijk geworden, zelf aan een ballon gaat hangen om te zien of hij non-stop de wereld om kan varen.

In de tent

Kamperen in eigen tuin. Voor mij als kind bestond er nauwelijks iets gelukzaligers. Je ervoer tegelijkertijd het kleine genoeg van op eigen benen staan en het grote gemak van beschermd worden. Het kon je overkomen op warme dagen als de grote vakantie bijna voorbij was en de tent nog niet op zolder lag. Het was de kunst moeder net zolang voor de voeten te lopen tot ze met een extreem idee kwam om je van zich af te schudden. Waarom ga je de tent niet even opzetten? Klonk het dan geïrriteerd, die moet toch nog gelucht voor die de zolder opgaat. Dan bij vader zeuren tot hij het ermee eens was dat je er de nacht in doorbracht. Een snel uitgesproken *mama vindt het goed*, was vaak al voldoende om hem een ongeïnteresseerde hoofdknik te ontfutselen. Je snoof de geur van de nacht, hoorde het langzaam wegsterven van de geluiden, de buurman die een plas in zijn tuin deed en zag het licht aangaan in de kamer waar je ouders zaten. Die onvoorstelbare zekerheid waar je als kind niet genoeg van kunt krijgen.

Toen ik de tent uitging om te plassen tussen de rozen, zag ik moeder even stiekem door de gordijnen loeren.

Nu de nachtmerrie. Midden in de nacht word je door een vreemde vent wakker gemaakt. Hij gebaart dat je je aan moet kleden. Je kijkt bliksemsnel door de spleet van de voortent of het licht beneden in de kamer nog brandt, maar het is donker. Je kleedt je aan. Eenmaal buiten blijkt het ouderlijk huis verdwenen. Sterker nog, je staat op een plek die je aan niets herinnert. Je schreeuwt eerst om je moeder en daarna om je vader. Dat levert een angstaanjagende echo op, waarna een dwingende stilte valt. Dan fluister je timide tegen de man die je gewekt heeft: Ik wil naar huis. Hij kijkt je aan met een glimlach en zegt vlak: Je bent uitgeprocedeerd.

Natuurbeleving

Waar wij vroeger als kind het meeste tegenop zagen als we met vakantie gingen, was de natuur. Dan gingen we naar een houten huisje met vijf bedden in de keuken. Op de Veluwe. Elke dag een fietstocht. Na een uurtje fietsen kwam bij een zandverstuiving de thermosfles met koffie uit de fietstas. Tijdens het koffiedrinken gingen we van de natuur genieten. Dat viel niet mee. Wij zagen zand en struiken. Die we zeker over het hoofd gezien zouden hebben als onze ouders ons er niet opmerkzaam op hadden gemaakt. Wij konden het schone aan het gewone nog niet afzien. Wij schommelden ons liever misselijk. In de Belgische Ardennen werden we voorzichtig vertrouwd gemaakt met wat de natuur nog meer in petto had. Een grotje. Een watervalletje. Een afgrondje. Onweer.

'Geniet nou. Straks ben je weer thuis,' luidde stevast het advies. We deden wat we konden, maar kregen meestal de slappe lach.

Zwitserland was de volgende stap. Bergwandelingen in de Alpen. Doodsangst bij de ouders. Het liefste had vader ons de hele vakantie aan een touw gebonden. Zwemmen in een wild riviertje was verboden. Zittend aan de kant mochten we onze voeten even met het water laten meeslepen. Mits we elkaar goed vasthielden.

Later begreep ik dat onze ouders de natuur respecteerden. Uit ontzag voor haar geheimen. Die geheimen hebben wij ontraadseld. Wij spelen met de natuur en beschermen wat van haar rest naar vermogen. Onze jeugd is alweer een stapje verder. Zij daagt de natuur uit. Als jagerskinderen die met puntige stokken in de lendenen van een gewonde wolf prikken.

Soms valt de wolf nog een keer uit. En bijt een kindje dood.

Taart

Een van de grootste beproevingen waar je als kind voor gesteld kon worden, was een keuze maken uit een voor je snufferd gehouden doos gemengd gebak. Het ene taartje zag er nog lekkerder uit dan het andere. Het gekwek van de ouders, opa's en oma's, ooms en tantes en neven en nichten, die niet aan de beurt waren, schoof naar de achtergrond. Je betrad schoorvoetend het walhalla waarin verwennen gewoon was.

Het geheugen werd afgetast omdat je je nog herinnerde dat je vorige keer verkeerd had gekozen. Dat je broer, die na jou kwam, de moorkop eruit had gehaald en aan zijn gezicht te zien was die veel lekkerder dan jouw keus. Dat slagroomgebakje was eigenlijk alleen maar groter geweest. Je had het niet eens helemaal opgegeten en 's avonds de rest uitgekotst.

Pech, de moorkop was al weg. Je spiedde de kring rond om te kijken wie de gelukkige bezitter was. Je oudste nicht twee stoelen voor je. Waarom begonnen ze altijd bij de verkeerde?

'Ik ben geen uithangbord hoor!' bitste de tante die je de gebaksdooz voorhield. Je daarbij en passant een blik in haar décolleté gunnend. De borsten leken door de kanten rand van haar bustehouder ook net twee gebakjes.

Als de uitdeelster ongeduldig werd, moest je het hoofd koel houden. De tompouce is te gewoon. Het slagroomgebakje te groot. De vruchtenpunt is fruit met cake. De hoorn des overvloeds!

'Die heeft opa al besteld en die is jarig.'

Het hele gezelschap keek nu op je vingers.

'Nou, komt er nog wat van?' gebod je vader.

Je pakte ten einde raad maar weer het slagroomgebakje.

'Weet je dat wel zeker?' vroeg je moeder.

Je liet het uit je handen vallen. Op het kleed.

'Ja, eet het nou maar op,' zei oma.

Hongerstaking

Mijn broer was, evenals ik, geen liefhebber van lof. Onze vader wel.

Wij aten warm tussen de middag. Op een dag, ik moet een jaar of tien geweest zijn, weigerde mijn broer de voorgeschotelde lof te eten. Terwijl ik de bittere groente zonder veel kauwen doorslikte, schoof hij demonstratief zijn bord weg.

Eerder had vader zich bij protesten van mijn broer tegen lof vreselijk druk gemaakt, nu leek hij te berusten. Toen de lege borden naar de keuken werden gebracht, moest mijn broers bord echter blijven staan. Hij kreeg geen vla. Na het dankgebed mocht hij wel van tafel. Zijn bord met de lof bleef achter.

Vol ontzag stapte ik naast mijn twee jaar oudere broer naar school. De volgende keer zou ook ik mijn lof laten staan. Zeker weten!

's Avonds bij de broodmaaltijd stond de lof weer voor zijn neus en, omdat hij ervan weigerde te eten, bij het ontbijt weer.

Onderweg naar school bood ik mijn broer een boterham aan die ik voor hem mee gesmokkeld had. Trots schudde hij zijn hoofd. Mijn bewondering voor hem kende geen grenzen.

'Die jongen moet toch eten,' hoorde ik moeder 's avonds wanhopig tegen vader zeggen.

'Ja,' zei vader star, 'eerst die lof!'

Ik kon er niet meer van slapen en had opeens wat te bidden.

's Nachts hoorde ik het kraken van de trap. Ik kroop mijn bed uit om te kijken of mijn broer naar beneden was gegaan. Een paar minuten later zag ik vader naar boven sluipen.

Bij het ontbijt bleek het bord van mijn broer leeg. Hij kon weer eten. Mijn gebed was verhoord.

Lof zij de Heer!

Bloedkoraal

Het was aan! Mijn hand duwde in de rug van de zojuist veroverde. Ik was geen Don Juan, maar deze stranddag moest ik onweerstaanbaar geweest zijn. Niemand liep er zo onbevangen de branding tegemoet als ik zeker. Of waren het mijn oren? Je wist waarom het niet lukte bij de meisjes. Niet waarom wel. Zij hilde hartverscheurend. Niet alleen de plotseling opgestoken felle tegenwind maakte de fietstocht zwaar. De krachten waren uit haar lichaam gevloeid. Uit pure doodsangst. Ik zocht naar troostende woorden, maar ik had al mijn adem nodig om de trappers rond te krijgen.

Van Domburg naar Goes.

We hadden, om niet de hele tijd als twee Maagdenburger bollen met de monden op elkaar geplakt te zitten, wat gestoeid. Pas bij het omkleden had ze het gemerkt. Haar bloedkoralen Zeeuwse kettinkje. Weg. Tijdens dat stoeien natuurlijk. We ploegden het halve strand om. Tevergeefs. Het was een eenvoudig kettinkje, een strengetje. Wel met een zilveren slotje. Was nog van haar oma. Die was verdronken tijdens de Ramp. Ze dreef in de slaapkamer. Kettinkje in de hand geklemd. Ze begon over haar moeder. Die nog zo had gezegd: laat thuis! Dat kettinkje. Haar vader zou haar vast slaan. Of ik niet met haar mee naar binnen wilde?

Ineens blokkeerden mijn benen ook. Ik moest kokhalzen. Van de inspanning waarschijnlijk. We stonden in de buurt van Lewedorp. Had ik over een geladen pistool beschikt, dan zou ik mijzelf een kogel door de kop hebben gejaagd. Nu restte mij niets anders dan te zeggen dat ik helaas niet aan haar verzoek kon voldoen, omdat ik beloofd had voor het eten thuis te zijn. Waarop zij het uitmaakte.

Oorlof

Toen ook de nieuwe generatie schoolkinderen 'moordenaar' naar hem begon te roepen, was Hielke Workum ontvlucht. Veel had het niet gebaat. Vanaf half april sloop een lichte prikkeling zijn lichaam binnen. Zoals een paar mieren altijd voorboden zijn van horden soortgenoten. Tegen de tijd dat het Koninginnedag was, lag hij óf geheel verkrampd, zwaar onder de antidepressiva in bed, óf ter observatie in Santpoort. Om onverklaarbare reden zakte na de twee minuten stilte op 4 mei de ergste spanning en vanaf de tiende van die maand was hij als postbode weer deels inzetbaar.

Het was Koninginnedag 1955 gebeurd. Bovenmeester Hielpen had het plan opgevat zijn toneelstuk *De laatste uren van Willem van Oranje* op te voeren. Toneel was in die tijd voor de Friezen wat schaatsen nu nog voor de Belgen is.

Omdat ik goed uit mijn hoofd kon leren, kreeg ik de rol van Marnix van Sint Aldegonde, die inhield dat ik als Willem de Zwijger zijn beroemde laatste woorden had gesproken, het Wilhelmus moest opzeggen. Integraal. Want Hielpen hield niet van half werk.

In zijn gretigheid een van de hoofdrollen te bemachtigen, had Hielke zijn vinger opgestoken, vlak voordat de bovenmeester de bijbehorende naam had genoemd. Zo werd hem Balthasar Gerards in de maag gesplitst.

Terwijl ik couplet na couplet van ons volkslied stond te declameren aan de voeten van de zojuist vermoorde Willem, was in Rehoboth, het evangelisatiezaaltje waar het stuk werd opgevoerd, de nodige commotie ontstaan. Verontwaardigde Workummers wilden hun woede over de laffe daad van Balthasar Gerards wreken op de onschuldige Hielke. Slechts door persoonlijk ingrijpen van burgemeester Oppedijk van Veen kon de knaap die avond ongedeerd thuiskomen. Maar zijn verdere leven was geruïneerd.

Poppenkast

Op het partijtje ter gelegenheid van mijn tiende verjaardag hadden mijn ouders een speciale verrassing in petto. Dominee Bandebroek, een zendeling uit Afrika die voor een paar weken bijbelstudie over was, zou de kinderen komen vermaken.

Toen de collega van mijn vader zijn geleende poppenkast had opgezet en alle kinderen op de grond zaten, vroeg hij om een vrijwilliger. Dat woord kenden wij kinderen niet.

‘Wie komt mij helpen?’

Omdat ik al heel vroeg met de theaterbacil was besmet en bovendien het jarigst was, stormde ik achter het triplex paneel en keek de amateurpoppenkastspeler zo vrijwillig mogelijk aan. Ik ging gekleed in een blauw geruiten overhemd en een korte kaki broek met vrij ruime pijpen. Onderbroeken hadden in die tijd nog niet het wegberggemak van de moderne Sloggy-slip. De gulpjes gaapten en de pijpjes lubberden. In mijn onschuld had ik geen erg in de vorsende blik van de op de grond gezeten predikant. Wel voelde ik, toen ik met mijn twee handjes Jan Klaassen en Katrijn boven mijn hoofd hief, de hand van de zendeling langs mijn dijbeen omhoog kruipen en onder mijn zakje kietelen. Mij deerde het niet. Ik was helemaal in mijn element nu de kinderen geboeid naar mijn poppenspel keken; bovendien was het gevoel in mijn kruis niet onaangenaam. Ik had op dat moment zelfs het idee dat de hand van dominee Bandebroek in mijn broek mijn handjes in de poppen bestuurde. Terstond begreep ik wat een vrijwilliger was.

Enkele weken later was de consternatie groot toen bleek dat dominee Bandebroek helemaal geen zendeling was, maar een bedrieger. Die zich bovendien aan kinderen vergreep. Het was voor het eerst dat ik de woorden pseudo en pedofiel hoorde. Zodat toen oom Jan een paar weken later aan tafel vroeg *wat was die Bandebroek eigenlijk voor iemand?* ik eruit flapte: ‘Een pseudofiel.’

Sneeuwbaaleffect

De meisjes van Verkade liepen naar hun werk over het Westzijderkerkplein. Meestal gearmd in rijtjes van twee of vier. In totaal een stuk of dertig, veertig.

Wij jongens van een jaar of twaalf hadden een uitgesproken mening over deze meisjes, louter gebaseerd op vooroordelen. Zij kwamen uit Amsterdam, dat was voldoende achtergrondinformatie om onze conclusies te trekken. In Amsterdam had je namelijk de Wallen. Daar zaten hoeren. Meer hoefde je niet te weten om vast te stellen dat alle Verkademeisjes snollen waren.

Na hun werk namen zij dezelfde route terug. Rond kwart over vijf verschenen ze om de hoek bij apotheker Romeijn. Incidenteel kwam het tot woordenwisselingen tussen ons en de meisjes. Wij riepen dan dat zij in die hoerenstad moesten blijven waar ze thuishoorden, waarna zij op hun beurt stelden dat wij terug mochten komen als onze lul net zo groot was als onze bek. Een enkele keer kwam het tot handtastelijkheden. Ook daalde wel eens een handtasje neer op een van onze brutale knapenkoppen.

In de winter van 1956 hadden wij een reusachtige stapel sneeuwballen geprepareerd om de dames een lesje te leren. Geduldig wachtten wij totdat ze verschenen. Ze waren laat. Tien voor half zes kwamen de eerste twee de hoek om. Ongeduldig geworden begonnen wij meteen te werpen. De dames vluchtten terug de Westzijde in. Wij erachteraan. De handen vol sneeuwballen. Omdat ze onvindbaar waren, sjokten we terug naar onze verlaten stellingen, die tot onze verbijstering door ruim dertig Verkademeisjes waren betrokken, die ons vervolgens de volle laag gaven.

Waaruit ik mijn eerste strategische les leerde: denk liefst twee, maar ten minste één stap vooruit.

Sinterklaas

We woonden in Workum, een van de twaalf Friese steden (Oudehaske Meubelstad meegerekend), toen ik mijn eerste geloofstrauma opliep. Op onze kleuterschool kwam Sinterklaas op bezoek, qua impact misschien nog het best te vergelijken met de voorgenomen visite van de paus aan Cuba. Wij kleuters hadden ons de blaren in de handen getekend, geprikt, gepun- nikt en gevouwen om de goedheiligman het kwijl over de tab- berd te laten stromen van genoeg.

Mijn broer en ik werden als eersten geroepen om bij de Sint te komen. Wat aan bewustzijn in onze kleuterkoppen smeulde, werd verdoofd door de confrontatie met deze grootheid, die niet alleen alles scheen te weten, maar die vooral verlangens kon materialiseren.

Sint wilde van ons weten of het waar was dat onze vader tij- dens de zangsessies bij de kachel wel eens voor de grap had gezongen: *Sinterklaas moest vissies vangen, bleef met zijn neus aan het haakje hangen.*

Ik barstte in huilen uit en begon, omdat ik meteen inzag dat ontkennen geen zin had, door mijn gesnik heen details te ver- tellen over het subversieve gedrag van mijn vader, in de hoop er zelf genadig af te komen. Mijn broer gaf me een stomp, maar het was te laat. Huilend rende ik na mijn bekentenis in de gespreide armen van mijn, zelfs dat verbaasde me niet, lachen- de juf, terwijl mijn broer verder werd verhoord door de oude bis- schop.

De Sint deelde mee dat hij 's avonds wel even langs zou komen. Wij waren ervan overtuigd dat vader de zak in moest en naar Spanje zou worden afgevoerd. Op de terugweg naar huis vertelde mijn broer vastbesloten dat hij vader zou voorstel- len voorlopig onder te duiken, zodat hij de kerstdagen zou kun- nen preken.

'Sinterklaas ziet alles,' zei ik en ik huiverde.

Sinterklaas (2)

De spanning was de rest van de dag te snijden. Zingend bij de kachel probeerden mijn broer en ik nog te redden wat er te redden viel, maar toen mijn vader opnieuw in de fout ging door *De zak van Sinterklaas lijkt wel een varkensblaas* te zingen, lieten wij alle hoop varen.

Vlak voor etenstijd ging de bel en mijn broer en ik vluchtten de trap op naar de zolder, waar tot onze verbazing een mand met pakjes stond. Beneden hoorden we mijn vader schreeuwen:

‘Nee, ik wil niet in de zak! Ik wil niet naar Spanje!’

Ten slotte kon mijn broer het niet meer houden; hij rende naar beneden en ging aan mijn vaders been hangen, terwijl Piet aan vaders arm trok en met de zak zwaaide. Halverwege de trap volgde ik alles met bonkend hart.

‘Waar is Frekie?’ hoorde ik een bekende stem vragen.

Wat deed de notaris hier?

‘O,’ zei iemand met een raar accent, ‘die kan het zeker niks schelen dat zijn vader naar Spanje gaat.’

Nu was ook tot mij de ernst van de zaak doorgedrongen en ik stormde de kamer in om het andere been van mijn vader te omarmen. Daarbij liet ik met lange uithalen van verdriet mijn emoties de vrije loop. Het maakte kennelijk indruk op de Sint.

‘Wacht eens even Piet, dominee De Jonge heeft het wel niet verdiend, maar omwille van deze twee brave kinderen die zo van hun vader houden, moeten we de hand maar over het hart strijken.’

Korte tijd later zaten vader en Sint aan de sigaar.

Sinterklaas (3)

Terwijl mijn broer en ik de cadeautjes uit de mand, die van zolder was gehaald, uitpakten, werd de Sint steeds gezelliger.

Ik dacht aan die arme kinderen in Workum - verder reikte mijn fantasie nog niet - die nu op hun pakjes zaten te wachten, terwijl Sinterklaas bij ons maar zat te roken en te slempen of zijn taak erop zat. Naarmate de avond vorderde trok de goedheiligman meer en meer uit en toen hij ten slotte zijn baard afdeed - ik heb nog jaren gedacht dat alle baarden afneembaar waren - leek hij ineens verdomd veel op de notaris.

Het wás de notaris en de Sint op de kleuterschool bleek mijn vader zelf geweest te zijn.

Vele novembers daarna werd dit verhaal onder grote hilariteit verteld en nu, na jaren, begint beetje bij beetje de ware betekenis tot mij door te dringen.

Mijn vader, dominee nota bene, ondermijnde met zijn ridiculiseren van Sinterklaas mijn kinderlijk vertrouwen en vooral mijn bereidheid het onmogelijke te geloven, als er maar een beloning, een mand vol cadeautjes, tegenover stond. Zo heeft hij de kiem gelegd voor mijn ongeloof en de behoefte geschapen ondeugende liedjes te zingen.

In die zin kan ik het lied *Leven na de dood* ook niet anders zien dan mijn versie van *Sinterklaas moest vissies vangen, bleef met zijn neus aan het haakje hangen*.

Versteckerchen

Het was tien jaar na de oorlog. Wij woonden in de pastorie in Zaandam. Er kwam een jongetje uit Oost-Berlijn logeren. Hoe het precies zat weet ik niet meer, maar de kerk zal er wel iets mee te maken hebben gehad. Misschien was het een zoontje van een collega van mijn vader. Heinz was elf. Net als ik. Het was winter, doch hij had alleen korte broeken bij zich. Dus kreeg hij een plusfours van mij. Hij bad langer dan wij voor het eten. We gingen verstoppertje spelen. Versteckerchen. We hadden Heinz zo goed en zo kwaad als het ging de spelregels uitgelegd. Mijn broer was hem. War lhn. Die stond met zijn hoofd tegen de voordeur van de Bullekerk en telde met een arm voor zijn ogen bis hundertzehn wer nicht fort ist, ist gesehn. Ich komme.

Na drie dagen, een nieuw record verstoppertje spelen, vonden we Heinz in het tuingereedschaphok van het park. Totaal verkleumd, uitgehongerd en verdwaasd.

De volgende dag bracht mijn vader hem met de trein terug naar Berlijn. Bij thuiskomst had vader weinig te vertellen. Heinz had de hele reis gezwegen. Zijn ouders stonden bij Checkpoint Charley en terwijl hun zoon de controlepost passeerde, zwaaiden ze dwars door het IJzeren Gordijn naar mijn vader. Heinz had niet meer omgekeken. Toen Oost-Duitsland met 4-3 van Nederland won, na een 3-2 achterstand, zal Heinz nog wel even aan zijn Hollandse avontuur hebben teruggedacht.

Ik droomde bij het bouwen van de Muur van Heinz. Dat hij er met een arm voor zijn ogen tegenaan geleund stond, tot honderdtien telde en 'Ich komme' riep.

Na het vallen van de Muur, wilde ik in een opwelling naar Oost-Berlijn om Heinz te zoeken. Maar ik zag er van af, omdat ik wist dat ik hem nooit zou vinden.

Afvalrace

Vroeger was het leven vakantie. Ik was twaalf. We waren met ons tien. Spichtige jongens bij de badhokjes. Het was eb. Plotseling renden we naar de zee. Wie als eerste bij de branding was.

Ik koos het kielzog van de koploper. Keek om en zag hoe de Kleinste viel. Een meelijwekkende schreeuw ebde weg. We hielden door. De Dikste botste tegen een man die zure bommen verkocht. Een explosie van vloeken volgde. De Lange met de x-benen bleef achter een scheerlijn van een windscherm steken. Een damesgil overstemde een transistorradio. Door renden we, door. De Rooie trapte in een roestige spijker die uit een aangespoeld stuk hout stak. De Witte kreeg een hond achter zich aan en werd gedwongen een andere route te kiezen. De overblijvers waren bij het harde zand aangekomen. De Slimste was als eerste bij het binnenmeertje en juichte. De Sterkste riep buiten adem: Tot de branding, eikel!

We waren nog met vier. Het tempo zakte. We beloerden elkaar. Ik kreeg steken in mijn zij. De Sluwste trapte op de enkels van de Sterkste. Per ongeluk expres. Ze trokken elkaar in de val mee. We renden nu nog met ons tweeën. Ik en mijn vriend, de Snelste. Dat wist ik ineens zeker. Alles in me gaf op. Tweede van de tien is ook mooi. Hij is veel sterker en heeft langere benen. Zijn zwembroek lubbert niet zo.

Mijn beste vriend dook als eerste de branding in. Uitlopend voelde ik het schuim onder mijn voeten komen. Ik zag zijn hoofd uit de eerste golf steken. Hij crawlde soepel van me weg. Ik liet me voorover vallen. Verdoofd lag ik, plat op mijn buik en ik liet de lauwe golven over mijn rug stromen.

Toen ik weer bij zinnen was, zag ik mijn vriend niet meer. Ik schreeuwde zijn naam. Tevergeefs. Ik loop nog altijd terug naar de badhokjes.

De togakoffer

Mijn vader hield van stijl. Hij droeg zijn toga in het volle besef van de metamorfose die hij erin onderging tot dienaar des woords. De witte bef werd niet achteloos met twee vetertjes achter zijn nek vastgeknoopt, nee, hij hanneste zo met een losse boord en een paar boordenknoopjes dat de ouderlingen wel eens bezorgd naar mij keken of het allemaal wel goed kwam voor aanvang van de kerkdienst. Na afloop ging alles keurig opgevouwen in de togakoffer die, nadat vader hem op slot had gedaan, aan mij werd toevertrouwd. Tien jaar heb ik die togakoffer mogen dragen.

Op een zondagmorgen moest mijn vader in Krommenie preken. Wij reden erheen met de trein. Bij het station stond een ouderling of diaken met een extra fiets. Ik sprong met de togakoffer in de hand bij vader achterop.

Wat in de trein precies gebeurd is weet ik niet, maar op het moment dat ik achter op de fiets sprong en de koffer op mijn schoot zette, kreeg ik het angstige gevoel dat ik de verkeerde bij me had.

Geheel volgens de codes van die tijd hield ik mijn mond. Ik durfde mijn vader en de notabel niet in hun gesprek over het rechtzinnige fundamentalisme binnen de gereformeerde bond te storen.

Toen mijn vader de koffer, die tot zijn verbazing niet op slot zat, in de consistoriekamer opende, bleek deze een paar voetbalschoenen, een zwart shirt, een zwarte korte broek en twee fluiten te bevatten.

Mijn vader zei lachend:

'Die scheidsrechter zal in toga moeten fluiten!'

Zelf heeft hij geen moment overwogen het scheidsrechterspak aan te trekken. Hij klom in zijn gewone kloffie de kansel op.

Zelfs dat was wennen.

Vakantiedag

Van mijn allereerste vakanties weet ik mij niets te herinneren. Er is een foto waarop ik in een kort pofbroekje tussen de benen van mijn grootvader zit op Terschelling. Het begrip vakantie stond nog in de kinderschoenen. Vakantie in het buitenland was alleen nog maar weggelegd voor ontdekkingsreizigers en de Oranjes. Wie een dag op de fiets naar een speeltuin twee dorpen verderop ging, daar een glas ranja dronk en een ijsje weglikte, was al een globetrotter.

Het gezicht van mijn opa op de foto straalt dan ook gepaste trots uit. Daar zit hij dan toch maar met zijn driejarige kleinzoon tussen zijn opgestroopte broekspijpen op Terschelling!

Het jaar daarop ging ik met mijn ouders en broer naar Renesse. We woonden in Workum. In alle vroegte vertrokken we met de stoomtrein naar Stavoren. Daar wachtte de boot naar Enkhuizen. Het liefst, vertelde mijn moeder later, had ik daar rechtsomkeert gemaakt. Een treinreisje en een boottochtje, mijn vakantie kon niet meer stuk. Bovendien was ik bang dat we te ver van huis raakten.

Maar we gingen verder. Per spoor naar Amsterdam. Daar stapten we over op de trein naar Rotterdam. Per tram naar Numansdorp. Daar staken we met de boot over naar Zijpe. Op dat veer misdroegen mijn broer en ik ons ernstig door liggend op een rooster de machinist in de machinekamer te bespugen. Een trammetje bracht ons over het eiland naar Renesse. Daar, in een houten vakantiehuisje, stond tot mijn verbazing een hutkoffer die ik nog nooit eerder had gezien met onze kleren erin. Ik herinner me er niets meer van. Maar die tocht moet de reiziger in mij voorgoed hebben gewekt.

De beugel Gods

In mijn zeventiende zomer reed ik achter dominee Voordewind aan door Frankrijk. Wij fietsten voor Jezus.

Om deel te kunnen nemen aan deze Tour de France Chrétien moesten wij van de knapenvereniging een verklaring ondertekenen waarin wij beloofden ons te onthouden van allerlei onchristelijke zaken. Zo was het onder andere ten strengste verboden te vloeken in geval van een lekke band. Ook kon het gebruik van alcohol, verleider nummer één in La Douce France, niet door Gods beugel. Het felste was, bleek uit de gedetailleerde beschrijving van de verboden, de leiding gekant tegen seksuele uitpattingen. Betrapt worden op onaneren kon de hervormde coureur op onmiddellijke uitsluiting van verdere deelname aan de fietstocht komen te staan, terwijl de sancties op omgang met het andere geslacht in handen werden gegeven van de Tuchtcommissie van de Hervormde Synode.

In Avignon zou een ontmoeting plaatsvinden met fietsende christenen uit alle delen van Europa. Vanaf de brug zouden wij een appèl doen op het Europese heidendom zich te gedragen naar Gods norm.

Bij een massasprint naar de camping van Avignon kwam dominee Voordewind met zijn broek tussen de ketting. Het hele peloton donderde over hem heen. Vloeken klonken tot in de wijde omtrek. Ik dacht dat ik een lekke band had, maar het bleek dominee Voordewind die *ssssttt* riep.

Toen iedereen zijn fiets uit de kettingbotsing had getrokken, bladerde de wind door een blote-vrouwenblaadje dat, dat kon niet anders, uit de gescheurde fietstas van dominee Voordewind was gevallen. Deze bleef echter ontkennen dat hij iets van die vuiligheid wist, waarop ik offerde dat er dan sprake van een wonder moest zijn.

Nog diezelfde avond werd ik op de trein naar huis gezet.

Inhoud

Op de planken

Valentin	6
Visioen	7
Taboe or not taboe	8
Tegenbidden	9
Geen woorden	10
Kapper	11
De voorkamer	12
De moraal	13
Zwak vlees	14
Hetero	15
Kroon	16
Onzalig uiteinde	17
Ouwe lul	18
Doorgeslagen	19
Vrij willig	20
Mijn Gebed	21

In de achtbaan

O.H.	24
De kersttelefoon	25
Op televisie	26
De wonderschelp	27
IQ	28
Aardbevang	29
Rauw	30
Lift	31
Verlies	32
Schaak!	33
Gevaar!	34
Kikkert	35
Klachten	36
Story	37
Crash	38

Leuk	39
Call TV	40
Misbaar Nederland	41
Aanpakken!	42
Amour	43
Taxi!	44

De taalstrijd

Landgenieten	46
Reclameren	47
Pow Tow	48
Lust	49
Privé	50
Hangen	51
Conference	52
Boud	53
Bedrijvendokter	54
Onzinnen	55
Verklaring	56
Loopje	57
Jury	58
Nieuwe woorden	59
Troonrede 2049	60
	56 61
Qkeleq	62

Asielzoekers

Woef	64
Aanjager	65
Dierendag	66
Kat en muis	67
Weer een sprookje	68
Hondbijt	69
Wurmen	70
Safari	71
Tsjilp	72
De mug	73

Duif 74
Adderengebroed 75
Dierenvriend 76
Braaf 77
Lassie 78
Diana 79
Jagen 80 *
Kattenmepper 81
Oud zeer 82
Op hol 83

Op de zeepkist

Zijn en niet zijn 86
Bijl 87
Concentratie 88
Beste meneer Kok 89
Vals 90
Oorlog-estafette 91
Op leven en dood 92
Verkijken 93
Ontwikkelingshulp 94
Middenweg 95
Pol Pot is dood 96
Op herhaling 97
Help! 98
De hoed 99
Pedofiel 100
Westerbork 101
Closet 102
Tegen 103
Natuurlijk 104
4 mei 105
Legaal 106
Goed kwaad 107
Mondeling 108
Iets zinnigs 109
Enzovoorts 110

Geven en nemen 111
Aandacht 112
Kaart 113

De bal is vierkant

De bal is vierkant 116
De middenstip 117
De hoekvlag 118
De kleedkamer 119
De zestien 120
Het doel 121
De kenner 122
De balafpakker 123
De stand 124
De nederlaag 125
De rustdag 126
De ballenjongen 127

Op reis

Vakantiedagen (1) 130
Vakantiedagen (2) 131
Vakantiedagen (3) 132
Vakantiedagen (4) 133
Vakantiedagen (5) 134
Vakantiedagen (6) 135
Vakantiedagen (7) 136
Verre Reizen 137
Toekan 138
Onrust 139
Geraffineerd 140
Gokje 141
Gejaagd door de wind 142
Dames en Heren 143
De thuiskomst 144
Enquête 145
Weeuwte 146
Happy Hour 147

Daarheen	148
Nieuwsbreuk	149

In de kinderschoenen

Telegramstijl	152
Ballonnetje	153
In de tent	154
Natuurbeleving	155
Taart	156
Hongerstaking	157
Bloedkoraal	158
Oorlof	159
Poppenkast	160
Sneeuwbaaleffect	161
Sinterklaas	162
Sinterklaas (2)	163
Sinterklaas (3)	164
Versteckerchen	165
Afvalrace	166
De togakoffer	167
Vakantiedag	168
De beugel Gods	169

Deze columns verschenen in 1997, 1998 en 1999 op de voorpagina van Het Parool. Waar nodig is de tekst door mij naar behoren aangepast. Mijn dank gaat uit naar mijn toeverlaten bij Het Parool: Bert Breevoort, Roderick Oranje, Judith Cox en Elly Koekebier.
F. de J.

Colofon

De hoekvlag van Freek de Jonge werd in opdracht van
Uitgeverij De Harmonie te Amsterdam gedrukt door Drukkerij
Haasbeek te Alphen aan den Rijn.

Het bindwerk werd verzorgd door Boekbinderij Van Wijk bv te
Utrecht.

Omslag en grafische verzorging: Leendert Stofbergen te
Amsterdam.

ISBN 9061696003

Eerste druk maart 2000

© Copyright 2000 De Roje Hel b.v., Muiderberg

Nieuwjaarsliedje

Wees niet bang
je mag opnieuw beginnen
Vastberaden doelgericht
of aarzelend op de tast
Houd je aan regels
of volg je eigen zinnen
Laat die hand maar los
of pak er juist één vast

Wees niet bang
voor al te grote dromen
Ga als je het zeker weet
en als je aarzelt wacht
Hoe ijdel zijn de dingen
die je je hebt voorgenomen
Het meeste overkomt je
het minste is bedacht

Wees niet bang
voor wat ze van je vinden
Wat weet je van de ander
als je jezelf niet kent
Verlies je oorsprong niet
door je te snel te binden
Het leven lijkt afwisselend
maar zelfs de liefde went

Wees niet bang
je bent één van de velen
en tegelijkertijd
is er maar één als jij
Dat wil dus zeggen dat
je vaak zal moeten delen
en soms moet zeggen
Laat me vrij!

ISBN 90-6169-600-3

9 789061 696001